

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

OKUL GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN
ARAŞTIRMALARIN
İNCELENMESİ

HAKAN BORAZAN

İLKÖĞRETİM TEZLİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

Antalya, 2019

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
İLKÖĞRETİM TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

OKUL GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hakan BORAZAN

Danışman:

Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA

Antalya, 2019

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Okul Güvenliğine İlişkin Araştırmaların İncelenmesi” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Adı SOYADI

Hakan BORAZAN

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Hakan BORAZAN'ın bu çalışması 15/10/2019 tarihinde jürimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalı İlköğretim Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği** ile kabul edilmiştir

İMZA

Başkan : **Prof. Dr. Adnan PINAR**
Necmettin Erbakan Üniversitesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler

Üye (Danışman) : **Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA**
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler

Üye : **Doç. Dr. Cemali SARI**
Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,
Coğrafya

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Okul Güvenliğine İlişkin Araştırmaların İncelenmesi

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Ramazan KARATAŞ

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasında, sağlıklı toplumların oluşturulmasında temel teşkil eden, bugünün çocukları ve gelecek nesillerin, çağın gerektirdiği bilgi ve becerileri kazanmalarını sağlamak, insan haklarına saygılı, bilinçli ve duyarlı, okul içinde ve dışında tehdit ve şiddet unsurları hakkında farkındalığı gelişmiş bir şekilde yetiştirmeyi hedefleyen güvenli okullar ele alınmıştır. Öğrencilerde özgüven, otokontrol ve sorumluluk bilincini geliştirmek, kendilerini tanımlarını sağlamak, yeteneklerini saptamak ve geliştirmek, topluma faydalı bireyler olmalarını sağlamak, fiziksel, zihinsel, sosyal ve kültürel yönden gelişimlerini sağlamak önem teşkil etmektedir.

Öncelikle tez konusunu seçerken isteklerimi göz önünde bulundurup bana yardımcı olan tez danışmanım Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA'ya ve tez çalışmamda yardımını esirgemeyen Prof. Dr. Yüksel KAŞTAN'a teşekkürlerimi sunarım. Tüm eğitim hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen her zaman yanımda olan sevgili aileme teşekkürlerimi bir borç bilirim.

ÖZET

OKUL GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ

BORAZAN, Hakan

Yüksek Lisans, İlköğretim Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA

Ekim 2019, 107 sayfa

İçinde bulunduğumuz süreçte gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için okul güvenliği önemli konular arasında yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı, okul güvenliği hakkında yapılan ulusal ve uluslararası bilimsel çalışmaların incelenmesidir. Araştırma 2018-2019 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemine uygun olarak yapılmıştır. Araştırma tarama modelinde kurgulanmıştır. Ulaşılan ve araştırma bağlamında seçilen kaynakların incelenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucu ortaya çıkan başlıca bulgular; okul çevresinde bireyin sağlıklı gelişiminin sürekliliğinin sağlanması ve korunmasına ilişkin farkındalık oluşturmak, okul çevresinde birey ve ortamı tehdit eden şiddet unsurlarını ortadan kaldırmak, okul ortamındaki paydaşlar tarafından ortaya konulabilecek şiddet unsurlarını ortadan kaldırmak, cinsiyet ayrımı, cinsel saldırı ve taciz, akran zorbalığı gibi okul ortamında çocuğa karşı şiddet türlerini ortadan kaldırmak, okul binasını okul bahçesini ve günlük yaşam alanlarını güvenli hale getirmek, öğrencilerin ev ile okul arasındaki gidiş-gelişlerini güvenli hale getirerek tehdit unsurlarını bertaraf etmek olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Güvenliği, Güvenli Eğitim, Doküman Analizi

ABSTRACT

INVESTIGATION OF STUDIES ON SCHOOL SAFETY

BORAZAN, Hakan

MA Program in Elementary Education

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA

October 2019, 107 pages

School security is one of the most important issues for developed and developing countries. The aim of this study is to examine national and international scientific studies on school safety. The research was conducted in 2018-2019. The research was conducted in accordance with the document analysis method which is one of the qualitative research methods. The research was designed in a screening model. Content analysis was used to examine the sources reached and selected in the context of the research. The main findings of the research; to raise awareness about the continuity and protection of the healthy development of the individual in the school environment, to eliminate the elements of violence that threaten the individual and the environment in the school environment, to eliminate the elements of violence that can be revealed by the stakeholders in the school environment, gender discrimination, sexual assault and harassment, peer bullying to eliminate the types of violence against children, to secure the school building, the school yard and daily living spaces, and to eliminate the threat elements by ensuring the students' travel between home and school.

Keywords: *School Safety, Safe Education, Document Analysis*

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEŞEKKÜR	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLOLAR DİZİNİ	vii
KISALTMALAR	viii
BÖLÜM I.....	1
1. GİRİŞ.....	1
BÖLÜM II.....	6
2. KAVRAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. KAVRAMSAL BİLGİLER	6
2.1.1. OKUL GÜVENLİĞİ KAVRAMI	6
2.1.2. OKUL GÜVENLİĞİNİN GENEL AMACI	10
2.1.3. GÜVENLİ OKULUN NİTELİKLERİ	11
2.1.4. OKUL GÜVENLİĞİNİN KAPSAMI	12
2.1.5. OKUL GÜVENLİĞİNİN BOYUTLANDIRILMASI	12
2.1.6. OKUL GÜVENLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİ.....	12
2.1.7. PROBLEM DURUMU	13
2.1.8. ARAŞTIRMANIN AMACI	16
2.1.9. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	16
2.1.10. PROBLEM CÜMLESİ	17
2.1.11. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	17
2.1.12. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI.....	17
2.1.13. TANIMLAR.....	18
2.1.14. OKUL GÜVENLİĞİ KATILIMCILARI, GÖREV VE SORUMLULUKLARI	19
2.1.15. EĞİTİM KURUMLARININ GÖREV VE SORUMLULUKLARI.....	19
2.1.16. ÖĞRETMENLERİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI	19
2.1.17. ÖĞRENCİLERİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI	20

2.1.18. OKUL ORTAMI İLE İLGİLİ SORUMLULUKLAR.....	20
2.1.19. AİLELERİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI.....	21
2.1.20. REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK SERVİSİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI.....	21
2.1.21. OKUL GÜVENLİĞİ KAPSAMINDA ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER.....	22
2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	24
2.2.1. OKUL GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YURT İÇİNDE YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	24
2.2.2. OKUL GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	40
2.2.3. OKUL GÜVENLİĞİ KAPSAMINDA YURT İÇİNDE UYGULANAN MEVZUATLAR.....	52
2.2.4. OKUL GÜVENLİĞİ KAPSAMINDA YURT DIŞINDAKİ UYGULANAN MEVZUATLAR.....	65
BÖLÜM III.....	67
3. YÖNTEM.....	67
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	67
3.2. ÇALIŞMA GRUBU.....	67
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	68
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI.....	68
3.5. VERİLERİN ANALİZİ.....	68
BÖLÜM IV.....	69
4. BULGULAR.....	69
4.1. OKUL İÇİ GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	69
4.2. OKUL DIŞI GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	70
4.3. OKUL GÜVENLİĞİNİN NİÇİN GEREKLİ OLDUĞUNA İLİŞKİN BULGULAR.....	70
4.4. OKUL GÜVENLİĞİ KAPSAMINDA İDARECİLERE DÜŞEN GÖREVLERE İLİŞKİN BULGULAR.....	70
4.5. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ ÖĞRETMENLERE VE DİĞER PERSONELLERE DÜŞEN GÖREVLERE İLİŞKİN BULGULAR.....	71
4.6. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ AİLELERE DÜŞEN GÖREVLERE DAİR BULGULAR.....	71
4.7. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ KAMU KURUMLARINA DÜŞEN GÖREVLERE DAİR BULGULAR.....	72
4.8. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ YEREL YÖNETİMLERE DÜŞEN GÖREVLERE DAİR BULGULAR.....	72
4.9. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ OKUL SERVİS SÜRÜCÜLERİNE DÜŞEN GÖREVLERE DAİR BULGULAR.....	73
4.10. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ DİJİTAL ORTAMIN OLUŞTURDUĞU TEHDİTLERE DAİR BULGULAR.....	74
BÖLÜM V.....	78
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	78
5.1. SONUÇLAR.....	78
5.1.1. OKUL İÇİ GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN SONUÇLAR.....	78
5.1.2. OKUL DIŞI GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN SONUÇLAR.....	79
5.1.3. OKUL GÜVENLİĞİNİN NİÇİN GEREKLİ OLDUĞUNA İLİŞKİN SONUÇLAR.....	79

5.1.4. OKUL GÜVENLİĞİ KAPSAMINDA İDARECİLERE DÜŞEN GÖREVLERE İLİŞKİN SONUÇLAR	79
5.1.5. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ ÖĞRETMENLERE VE DİĞER PERSONELLERE DÜŞEN GÖREVLERE İLİŞKİN SONUÇLAR	79
5.1.6. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ AİLELERE DÜŞEN GÖREVLERE DAİR SONUÇLAR.....	80
5.1.7. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ KAMU KURUMLARINA DÜŞEN GÖREVLERE DAİR SONUÇLAR	80
5.1.8. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ YEREL YÖNETİMLERE DÜŞEN GÖREVLERE DAİR SONUÇLAR	81
5.1.9. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ OKUL SERVİS SÜRÜCÜLERİNE DÜŞEN GÖREVLERE DAİR SONUÇLAR	81
5.1.10. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ DİJİTAL ORTAMIN OLUŞTURDUĞU TEHDİTLERE DAİR SONUÇLAR.....	81
5.2. ÖNERİLER	82
5.2.1. OKUL İÇİ GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN ÖNERİLER	82
5.2.2. OKUL DIŞI GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN ÖNERİLER	83
5.2.3. OKUL GÜVENLİĞİNİN NİÇİN GEREKLİ OLDUĞUNA İLİŞKİN ÖNERİLER.....	83
5.2.4. OKUL GÜVENLİĞİ KAPSAMINDA İDARECİLERE DÜŞEN GÖREVLERE İLİŞKİN ÖNERİLER.....	83
5.2.5. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ ÖĞRETMENLERE VE DİĞER PERSONELLERE DÜŞEN GÖREVLERE İLİŞKİN ÖNERİLER	83
5.2.6. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ AİLELERE DÜŞEN GÖREVLERE DAİR ÖNERİLER.....	83
5.2.7. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ KAMU KURUMLARINA DÜŞEN GÖREVLERE DAİR ÖNERİLER.....	84
5.2.8. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ YEREL YÖNETİMLERE DÜŞEN GÖREVLERE DAİR ÖNERİLER	84
5.2.9. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ OKUL SERVİS SÜRÜCÜLERİNE DÜŞEN GÖREVLERE DAİR ÖNERİLER	84
5.2.10. OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ DİJİTAL ORTAMIN OLUŞTURDUĞU TEHDİTLERE DAİR ÖNERİLER.....	84
KAYNAKÇA	86
EKLER	93
EK-1: ÖZGEÇMİŞ	94
EK-2: İNTİHAL RAPORU	95

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Türkiye’de Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Son Üç Ay İçinde Karşılaştıkları ve Uyguladıkları Şiddet Davranışları	37
---	----

KISALTMALAR

BÜKRDAE: Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü

BM: Birleşmiş Milletler

DFEE: Dersler Eğitim ve İstihdam Bakanlığı

GOP: Güvenli Okul Projesi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

NIJ: Natinal Institute of Justice (Ulusal Araştırma Enstitüsü-ABD)

NSSC: Ulusal Okul Güvenliği Merkezi

PDR: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Servisi

TABE-UE: Temel Afet Bilinci Uzaktan Eğitim Programı

TIMSS: The Trends in International Mathematics and Science Study

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

USAID/OFDA: Uluslararası Kalkınma Ajansı Ve Yabancılar İçin Afet Yardım Ofisinin

WHO: Dünya Sağlık Örgütü

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Küreselleşen dünyada artan nüfus, sanayileşme, hızlı ve çarpık kentleşme, göç, yaşam kaygısı, stres vs. gibi unsurlar ile ülkelerin sosyoekonomik ve demografik yapıları insanları suça teşvik etmektedir (Hancı, 1999, s.28).

İnsanlığın gelişmesi ve nesillerin sağlıklı bir şekilde varlıklarını sürdürebilmeleri için çocukların korunması ve iyi yetiştirilmesi çok önemli unsurdur. Her çocuğun sağlıklı bir ortamda yaşama ve gelişme hakkı vardır. Güvenli ve sağlıklı bir aile-okul-çevre ortamında gelişen çocuklar daha uyumlu, toplum ile entegre, özgüvenli, üretken bireyler olarak varlıklarını devam ettirmektedirler (Yılmaz, 2001, s.119).

Sağlıklı toplumların inşasında toplum değerlerine bağlı bireylerin yetiştirilmesinde aile çok önemli bir misyon taşımaktadır. Burada aile topluluğunu oluşturan bireylerin içsel ve toplumsal etkileşiminin yeterli olmaması veya aile ortamında doğru rol modellerin bulunmaması, negatif uyarım kaynağı oluşturmaktadır (Yücel, 1986, s.76). Dolayısıyla ailenin yetersiz veya eksik kaldığı konularda okullar tamamlayıcı olmaktadır.

Çeşitli bilgi, beceri ve alışkanlıkların belli amaçlara göre düzenli bir biçimde öğretildiği ve kazandırıldığı eğitim kurumu ya da öğrenci, öğretmen ve yöneticilerden oluşan eğitim topluluğu; okul olarak tanımlanmaktadır (TOK, 1981, s.107) Okullar toplumun eğitim gereksinimlerini hedeflenen düzeyde karşılayabildikleri müddetçe var olabilirler. Bu da belirli nitelikleri taşıyan yönetici ve çalışanların ortak hareket etmeleri ile sağlanabilmektedir (Dönmez, 2001).

Türk Dil Kurumuna göre okul, “Her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yer” olarak tanımlanmaktadır. Eğitim ise “Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye” şeklinde ifade edilmektedir.

Okul güvenliği ise “*öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissetmeleridir*” (Dönmez, 2001, s.64). Bir diğer ifade ile “okulda öğrenme için uygun bir ortam yaratılmasıdır” (Güven, 2002, s.68).

Okullar uzun ömürlü ve mekansal olarak güçlendirilmiş altyapı yatırımlarını temsil ederler. Yeni okulların nereye kurulacağına (genellikle akademik literatürde okul yeri belirleme ve uygulayıcılar tarafından saha edinimi) ilişkin kararlar, kısa vadede öğrencilerin ve velilerin seyahat alışkanlıklarını ve uzun vadede topluluğun mekansal gelişimini etkilemektedir (McDonald, 2010, s.184).

Okulların kuruluş yerlerine ilişkin görüş bildiren ilgili yetkililer, yerleşim birimlerinde okulların dağılımı konusunda şehir içerisinde ve öğrencilerin yaşam alanlarına yakın olan okulların bazı avantaj ve dezavantajları olduğunu savunmaktadırlar. Çocukların okula yürüyerek ya da bisikletle gidebilmesi gibi avantajlarının yanında az sayıda çocuğun okula yürüyerek gidebileceği, hava kirliliği, trafik sıkışıklığını artırması gibi olumsuz yönleri olduğunu da öne sürmektedirler. Bazı yetkililer ise okulların şehir dışındaki kampüs ortamlarında kurulmasını önermektedirler. Her iki yöntemin de kendine göre olumlu ve olumsuz yönlerinin ortaya çıkmasından sonra, alternatif olarak topluluğun dokusuna entegre olmuş, topluluğun kendi mahallesinde ve küçük boyutlu okulların çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimleri açısından daha uygun olduğu kabul edilmektedir (Sharp, 2008, s.5).

Toplumsal yapının ve yaşam standartlarının zaman içerisinde değişmesiyle birlikte okullardaki güvenlik tehditleri de farklılaşmaktadır. Bu konu zaman ve mekana göre ele alınarak değerlendirilmesi gereken bir konudur. Okullar aile ve toplum arasında bağ kurmaktadır. Suçun önleildiği en önemli yerler okullardır (Kepenekçi ve Özcan, 2002).

Okullarda meydana gelen şiddet olaylarına bakıldığında kapsamlı bir konu olduğu görülmektedir. Okullardaki şiddet sadece öğrencilerin birbirlerine karşı uyguladıkları

bir davranış değil, öğrenciden öğrenciye, öğretmenden öğrenciye, öğrenciden öğretmene, diğer okul personelleri ve hatta okul dışında bulunan ve okulla ilgisi olmayan insanlardan öğrencilere yönelik uygulanabilmektedir. Okulda şiddet genellikle fiziksel ve psikolojik olarak görülmektedir.

1994 yılında Garcia tarafından yapılan bir araştırmada, okullarda yaşanan şiddetin küçük boyutlarda olmadığı, hatta konunun önemini vurgulamak için, sınıfların birer savaş alanı olduğu benzetmesi yapılmıştır.

Güvenli okul ortamı öğrenci, öğretmen, aile, yakın çevre gibi bileşenlerin uyumlu ve eşgüdümlü çalışması ve bu konuda kalıcı yönetim anlayışının güçlendirilmesi, işbirliği ve koordinasyon ile sağlanabilmektedir. Aynı zamanda okul içi ve dışında gelişimsel ve koruyucu yaklaşımlar benimsenerek süreklilik sağlanabilmektedir.

Güvenli okul ortamı, okul iklimi açısından büyük bir öneme sahiptir. Güvenli okul ile okul iklimi kavramları, birlikte etkileşim halindedirler.

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramına göre, insanların gereksinimleri arasında öncelikli olarak hava, su, yemek gibi yaşam fonksiyonlarının sağlanması için zorunlu olan fiziksel ihtiyaçlar yer almaktadır. Öğrenmenin sağlanması için öncelikle bu gereksinimlerin sağlanması gerekmektedir. Hava, su ve yemek gereksiniminden hemen sonra güvenlik gereksinimi gelmektedir. Bu yüzden etkili bir öğrenmenin sağlanması için okul güvenliğinin sağlanması gerekmektedir (Wilde, 1995).

Etkin bir eğitim-öğretim faaliyeti için güvenli ortamlara ihtiyaç vardır. Güvenlik sorunu olan ortamlarda can güvenliği konusunun öğrenme isteğinin önüne geçmesi doğaldır.

Toplumsal, bilimsel, sosyo-kültürel değerler doğrultusunda öğrencilerin yetiştirilmesi için güvenli okul ortamlarının sağlanması gerekmektedir. Evrensel değerlere bağlı, insan ve hayvan haklarına saygılı, küresel ölçekte gelişmeleri yakından takip eden, kendisine ve çevresine güven duyan, hayat boyu öğrenmeyi

kendisine ilke edinmiş, araştıran, sorgulayan, çok yönlü düşünebilen, yeniliklere açık bir şekilde öğrencilerin yetiştirilmesi güvenli okulların sağlanmasına bağlıdır. Okul içi ve dışının güvenli hale getirilmesi, akademik başarının yanı sıra; sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımın artmasını da sağlamaktadır.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesini kabul eden ülkelerde, çocuklar için güvenli, şiddetten uzak, kaliteli ve eşit eğitim imkânı sunan, okul disiplininin tutarlı bir biçimde uygulandığı okul ortamlarının sağlanması devlet politikaları arasında yer almaktadır. Konunun bu şekilde ciddiyetle ele alınmasına rağmen eğitim ortamlarında şiddet olayları yaşanmaktadır. Çocuklar okullarda çeşitli şekillerde (fiziksel, psikolojik vs.) şiddete maruz kalmaktadırlar.

Fiziksel şiddet vurmak, kulak çekmek, itmek vb.; tehdit, aşağılama vb. ise psikolojik davranışlar okullardaki en yaygın şiddet türü olarak değerlendirilebilir.

Cinsiyet ayrımı, cinsel saldırı ve taciz, akran zorbalığı, çete faaliyetleri, gasp, okula çeşitli silah getirilmesi ve kullanılması, okul baskınları, kaçırımlar vb. okul ortamında çocuğa karşı şiddet türleri olarak sayılabilir.

Okul güvenliği konusunda her okulun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve coğrafi konum gibi özellikler dikkate alınarak politikalar belirlenmektedir. Bu şekilde özgün ve etkili güvenlik önlemleri alınabilmektedir.

Genel bir perspektif ile bakıldığında okul güvenliği ile ilgili sorunların giderek arttığı medyada yayınlanan haberler vasıtasıyla da görülmektedir. Okulda bulunan bireylerin yaralanmasından öldürülmesine şiddetin her aşamasının görüldüğü olaylar sıklıkla medyada yayınlanmaktadır. Okullarda kolayca alınabilecek önlemlerle engellenebilecek olan bu olaylara karşı yeterli güvenlik önleminin alınmadığı karşılaşılan olay ve haberlerden kolayca anlaşılabilir. Esasen okulların temel görevlerinden biri öncelikle öğrencilerin ve okulda bulunan tüm bireylerin emniyetli şekilde faaliyetlerini sürdürmelerini sağlamaktır. Bu durum yasal olarak da şu şekilde ifade edilmektedir; “çocukları ana ve babalarının gözetim ve denetiminden alıp kendi

ajanlarının ellerine, onların gözetim ve denetimine bırakan idare, okul saatleri içinde bu denetim ve gözetimi aksatmadan sürdürmek zorundadır" (Dönmez, 2001).

Okul güvenliği hakkında çalışmalar yapılırken bölgesel, yerel standartların dikkate alınması gereklidir (Dönmez, 2001, s.63; Güven, 2002, s.67; Dönmez ve Güven, 2002, s.60).

Okulda şiddet, bireylerin birbirlerine fiziksel olarak zarar vermesi olarak algılanmaktadır. Ancak okullardaki şiddet, fiziksel, sözlü-duygusal-psikolojik, cinsel ve ekonomik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yapılan araştırmalara göre madde kullanımı ve bağımlılığında en önemli risk grubunu 12–24 yaş arasındaki gençler oluşturmaktadır. Bu grupta yer alan bireylerin büyük bir kısmı örgün ve yaygın eğitim kapsamındadır (Karal, 2011)

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde okul güvenliğinin genel amacına, kapsamına, boyutlandırılmasına, ölçülmesine, problem durumuna, araştırmanın amacına, önemine, sınırlılıklarına, varsayımlarına, okul güvenliği ile ilgili kavramsal bilgilere ve daha önce yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. KAVRAMSAL BİLGİLER

2.1.1. Okul Güvenliği Kavramı

Okul güvenliği çok kapsamlı ve farklı boyutları içeren bir kavramdır. Karşılaşılan sorunlar ele alındığında, sorunu oluşturan değişkene bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Güvenlik tedbirleri ve düzeyi de değişkenlere göre belirlenmektedir. Fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, madde bağımlılığı, çete faaliyetleri, okula silah, kesici alet, vb. getirilmesi, yangın ve deprem gibi afet durumları okul güvenliği kavramı ile ilişkilidir (Orpinas ve Borne, 2006).

Konu ile ilgili çalışmalar incelendiğinde öğrenciler, öğretmenler, okul idarecileri, çevre, toplum, iletişim kanalları ve küreselleşme gibi birçok unsur güvenli okul ile ilişkili kabul edilmektedir (Finger, Craven, Marh ve Parada, 2005; Debarbieux, 2009).

Okul güvenliği konusunun geniş kapsamlı ve çok boyutlu olmasından dolayı çözüm yollarının geliştirilmesinde işbirlikçi yaklaşımın takip edilmesi faydalı olmaktadır. Okul güvenliği kavramı disiplinler arası değerlendirilmesi gereken toplumsal bir konu olduğundan titizlikle irdelenmesi ve önlem alınması gereken önemli bir konudur (Karal, 2011).

Güvenli bir okul, okulda bulunan öğrenci, öğretmen, okul yöneticileri ve okulda görevli kişilerin şiddet görmediği ve şiddet görme korkusu yaşamadığı bir ortamdır. Bununla birlikte, okulun fiziki yapısı, sosyal ortamı, tasarımı, iç donanımı bütüncül

bir güvenlik algısında öne çıkan unsurlardır. Okullardaki güvenlik algısı, öğrenciler için, en az eğitim kadar önemli bir ihtiyaçtır (Karal, 2011).

Güvenli bir okul, eğitim-öğretim faaliyetinin korku, kaygı ve şiddetten uzak, rahat bir şekilde gerçekleştirildiği ortamdır. Güvenli okul denilince akla sadece şiddet, zorbalık ya da saldırganlığın olmadığı yerler değil, aynı zamanda taciz, cinsel istismar, uyuşturucu madde kullanımı ve bağımlılığı, deprem, yangın, sel, terörist saldırılar, kimyasal ve nükleer sızıntılar, trafik ve savaş gibi acil durumlar için de önlemler barındıran yerler gelmektedir (Dönmez ve Özer, 2009).

Bu noktadan çıkışla güvenli okul, öğrencilerin ve okul personelinin kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal açıdan rahat hissettikleri yerler olarak ifade edilebilir (Dönmez ve Güven, 2003).

Okul ve çevresinde güvenli bir ortamın oluşturulması konusunda; öncelikle ele alınması gereken konu bireyin sağlıklı gelişiminin sürekliliğinin sağlanması ve korunmasına yönelik farkındalık oluşturmaktır. Ayrıca günlük yaşam becerilerinin desteklenmesi ve geliştirilmesi ile ilgili olarak tehdit unsurları belirlenerek, bunların azaltılması veya ortadan kaldırılması hakkında sistematik bir planlamanın yapılmasıdır.

Güvenli okul olgusuna neden olan bileşenler incelendiğinde güvenlik kamerası, güvenlik görevlisi, nöbetçi öğretmen, giriş-çıkışlar, okulun bahçesi, merdivenler, sınıflar, okulun mimari yapısı, trafik, servis gibi okulun fiziki koşulları ile birlikte psikolojik koşullar algılanmaktadır.

Can güvenliği, sağlık, temizlik, hijyen gibi unsurlar fiziksel; kaygı, korku, mutlu, rahat gibi unsurlar ise psikolojik koşulları temsil etmektedir. Daha sonra doğal afetler, iş güvenliği, sosyal ağlar gibi toplumsal boyutu oluşturan unsurlar önem taşımaktadır.

Okulların güvenli olmadığı yönünde algıların nedeni ise daha çok güvenlik standartlarına göre değerlendirilmektedir. Yani güvenlik önlemlerinin eksik olması, güvenlik kamerasının ve görevlisinin bulunmaması, giriş-çıkış kapılarının denetimsizliği, okulun fiziksel yapısına yönelik sıkıntılardan (koridorların darlığı, bahçenin küçüklüğü, sabitlenmemiş eşyalar, yangın merdivenleri olmaması, merdivenlerin darlığı, okul duvarlarının telle çevrilmemesi gibi) bahsedilmektedir.

Güvenli okul kapsamında fiziksel, psikolojik, çevresel, toplumsal ve akademik boyutlar incelendiğinde fiziksel ve çevresel faktörlerin diğer faktörlere göre daha fazla öne çıktığı görülmektedir.

Bir okulun güvenli olarak nitelendirilebilmesi için aşağıdaki özelliklerin sağlanması gerekmektedir (Mayer ve Leone,1999; Peterson ve Skiba, 2001; Bucher ve Manning, 2003):

a. Okulun Fiziksel Özellikleri

Öğrencilerin kaza ve yaralanma riskleri göz önünde bulundurularak okulun; sınıfların tasarımı, kişi başına düşen alan miktarı, merdiven, havalandırma yapıları, bahçenin düzeni, spor alanlarının yeri ve büyüklüğü gibi fiziksel özelliklerin, tasarım aşamasında risklere karşı öngörülen tespitlere yönelik hazırlanması gerekmektedir. Okulların mimari yapısının eğitim-öğretim faaliyetine uygun olması ve sağlam yapılardan oluşması çok önemlidir. Bu konuda okul idaresi, sürekli kontrol ederek gerekli durumlarda iyileştirmeye yönelik çalışmalarda velilerin de bu konudaki görüşlerine yer vererek uygun ve gerekli değişikliklerin yapılması, eksikliklerin giderilmesinden sorumludur.

İdari personel, öğretmen, öğrenci ve tüm okul çalışanlarının kendilerini fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan rahat, özgür ve huzurlu hissettiği bir okul ortamı sağlanması konusunda görev üstlenmektedir. Eğitim ortamının verimli olması için korku, kaygı ve endişe unsurlarının bulunmaması gerekmektedir.

b. Okulun Çevresel Özellikleri

Demografik yapı, trafik durumu, merkeze olan uzaklık gibi parametrelerin değerlendirilmesi gerekmektedir. Okulun, güvenli ve huzurlu olması, seçilen yerin nüfus yoğunluğu, ulaşım olanakları, nüfus artış oranı, çevre kirliliği, mevcut altyapı gibi birçok parametrelere göre belirlenmelidir.

Okul giriş-çıkışları güvenlik görevlisi, nöbetçi öğretmen ve güvenlik donanımları önem teşkil etmektedir. Okul güvenliğini riske atacak kişilerin ve yetkisiz/gerekçesiz kişilerin okul giriş-çıkışı ve okul çevresinde bulunmaları doğru değildir. Okul ulaşımındaki ve okulun etrafındaki riskleri azaltmak için emniyet birimleri, okul yöneticilerine destek olmaktadır.

c. Risk Haritası Oluşturma

Okul güvenliği standartlarına uygun analizler yapılarak “okul risk haritaları” her okulda olması gereken bir eylem planıdır. Bu haritalar vasıtasıyla varsa güvenlik eksiklikleri tespit edilerek en kısa sürede giderilmektedir.

d. Okul Sağlığı Güvenliği

Öğrencilerin ve tüm personelin sağlıklı bir şekilde faaliyetlerine devam etmeleri için hijyen kriterlerinin standartlarına uygun olması gerekmektedir.

e. Acil Durum Yönetimi

Deprem, sel, su baskını gibi doğal afetler ile yangın, şiddet ve terör gibi muhtemel risk faktörlerine karşı çeşitli etkinliklerle bilinçlendirmeler ve düzenli olarak tatbikatların yapılması gerekmektedir.

f. Güvenlik Görevlileri

Okullarda yasal yetkileri olan sertifikalı güvenlik görevlisinin bulunması ve okulda bulunan öğrencilerin ve tüm çalışanların güvenliği, okul giriş-çıkışlarında mevcut

güvenlik sistemleri ile de desteklenerek emniyet sağlanması önem teşkil etmektedir. Oluşturulan risk haritası doğrultusunda önlemlerin alınması gerekmektedir.

g. Eğitimler ve Farkındalık

Öğrenci, öğretmen ve veliler olası risk ve tehditlere karşı bilgilendirilerek, okul güvenliği konusunda farkındalık yaratılması, öğrenci, öğretmen, idare, veli ve emniyet birimleri vd. ile işbirliği içerisinde olunması güvenliğin sağlanmasında çok önemlidir.

2.1.2. Okul Güvenliğinin Genel Amacı

Okul güvenliğinin tarihi gelişim sürecinde, lokasyon yeri, informal denetim içerisinde pazar yeri, ibadethane ve esnaflara yakın yerlerde kurulmuştur. Bu dönemde okullar devlet eliyle değil halk ve dini kurumlar eliyle yürütülmektedir. Ulus devlet modeliyle beraber anayasaya, yasalara, dile ve tarihe uygun vatandaş yetiştirmek amacıyla eğitim devletin kontrolüne geçmiştir. Böylece okul yapımı, öğretmen ataması ve okul yerinin belirlenmesi formal hale dönmüştür.

Okullarda güvenli ortamın sağlanması amacı ile koruyucu/önleyici çalışmaların planlanması, koordine edilmesi, uygulanması, değerlendirilmesi, geliştirilmesi ve izlenmesi gibi basamakların sağlanması gerekmektedir. Güvenli okul kapsamında fiziki koşulların iyileştirilerek, eğitimler yaparak kişilerde farkındalık yaratmak, günlük yaşamlarına bu şekilde devam etmelerini sağlamak okul güvenliğinin temelini oluşturmaktadır. Farkındalık oluşturulması, standartların belirlenmesi ve uygulanması, yönetim proseslerinin bu doğrultuda işletilmesi temel amaçlardır.

Eğitim-öğretim faaliyeti kapsamında; öğrencinin gelişimini olumsuz etkileyen okul içi ve okul dışı tehdit unsurlarının minimum düzeye indirilmesi veya ortadan kaldırılmasına yönelik tüm katılımcıların bilinçlendirilmesi, uygulama aşamalarında etkin rol oynamalarının sağlanması, okul yönetimi tarafından benimsenen stratejilerin kabul edilerek hayata geçirilmesi öncelikler arasındadır. Bu şekilde

yürütülecek çalışmaların ışığında muhtemel tehdit unsurlarının önceden saptanarak ortadan kaldırılması, konu ile ilgili eğitim kurumlarında daha etkin ve verimli PDR hizmetinin verilmesi, mevcut ya da muhtemel tehditlere karşı erken müdahale stratejileri oluşturmak, gelişimsel ve koruyucu yaklaşımların benimsenmesi sağlam temellerin atılmasını sağlayacaktır.

Güvenli eğitim ortamının sağlanması, şiddetin önlenmesi ve etkili müdahale konusunda yönetsel süreçlerin etkili bir şekilde işletilmesi ve kalıcılığının sağlanması temel prensiplerendir. İşbirliği ve koordinasyon ile ilgili gereksinimler okul idaresinin sorumluluğundadır.

Okul içinde ve dışında muhtemel sorunlara yönelik gelişimsel ve koruyucu yaklaşımların benimsenmesi yol gösterici olacaktır. Bu kapsamda yürütülen bütünlük çalışmaları ilkelere yönelik işlevselliği ve uygulanabilirliği okul idarecilerinin görevlerindedir.

2.1.3. Güvenli Okulun Nitelikleri

Güvenli bir okul, etkili bir okul anlamına gelmektedir. Dolayısıyla güvenli okullar, etkili okulların niteliklerine sahiptir. Güvenli okulların bazı nitelikleri şu şekilde ifade edilebilir:

1. Güvenli okullar güçlü liderlere sahiptir.
2. Okulun fiziksel çevresi güvenilirdir.
3. Okul güvenliği geniş kapsamlı, eşgüdümlü ve süreklidir.
4. İş ve işlemler öğrenci ihtiyaçlarının itina ile değerlendirilmesine dayalıdır.
5. Belirlenen ihtiyaçlara uygun yaklaşımlar benimsenir.

6. Personele, uygun görülen yaklaşımların benimsenmesi için eğitim ve destek sağlanır (Dönmez, 2001).

2.1.4. Okul Güvenliğinin Kapsamı

Okul güvenliğinin kapsamı denilince, eğitim öğretim faaliyetine tabi öğrencilerin ve okulda çalışan tüm personellerin, eğitim faaliyetini gerçekleştirmek amacıyla evinin dışında geçirdiği zaman, olay ve olgular akla gelmektedir. Özellikle taşınmalı eğitim yapılan okullarda bu kapsamın sınırları genişlemektedir. Okul içindeki (sınıf, bahçe, spor sahası vs.), okul dışındaki (ulaşım yolu, ev vs.) alanların tamamı kapsamı belirlemektedir.

2.1.5. Okul Güvenliğinin Boyutlandırılması

Okul güvenliğinin boyutlandırılmasında aşağıdaki maddelerin ele alınması gereklidir.

- 1) Okul binasının, ek yapıların, bilimsel, sosyal ve sportif tesislerin güvenliği,
- 2) Sağlık, temizlik ve hijyen ile ilgili önlemler,
- 3) Okul çalışanlarının fiziksel ve psikolojik şiddetine karşı güvenlik,
- 4) Öğrencilerin birbirlerine karşı şiddet eylemlerine yönelik güvenlik,
- 5) Cinsel istismar ile ilgili güvenlik,
- 6) Doğal afetlere dair güvenlik,
- 7) Etnik ve siyasi görüşlere dair güvenlik maddeleri ile boyutlandırma yapılmaktadır.

2.1.6. Okul Güvenliğinin Ölçülmesi

Okul güvenliği konusunun tüm kapsam ve boyutları ile ele alınıp değerlendirildiğinde, çok fazla bileşenden oluşan, bütünlük bir sistem olduğu görülmektedir. Kaliteli eğitimin sağlanması için güvenliğin standartlara uygun olarak sağlanması gerekmektedir. Güvenli bir okulun taşınması gereken nitelikler aşağıdaki gibidir:

- 1) Okul çalışanları, öğrenciler, velilerin katılımları sağlanarak, okulun güvenliğine ilişkin güvenlik standartları belirlenir.
- 2) Belirlenen standartlar çerçevesinde eğitim öğretim faaliyetinin gerçekleştirilmesi ve gerekli düzenlenmeler yapılır.
- 3) Risklerin minimum düzeye indirilmesi ve sürdürülebilir güvenliğin sağlanmasına ilişkin politikalar belirlenir.
- 4) Belirlenen politikalara riayet ederek önlemeye yönelik programlar oluşturularak, bu programlar gözlemlenir ve değerlendirilir.
- 5) Uygulama programları verimli, sürekli ve eğitimler ile desteklenir.

Gelişmiş ülkelerde okul güvenliğini ölçmek adına “Ulusal Okul Güvenliği Merkezi (NSSC)” gibi profesyonel kurumlar bulunmaktadır. Okul idaresinin gerekli görmesi halinde, bu tür kurumlardan değerlendirme çalışması yapmaları talep edilebilir. Değerlendirme sonunda varsa eksiklerin giderilmesine yönelik politika veya uygulamalar geliştirilmektedir.

Okulun güvenlik düzeyini ölçme çalışmaları ile mevcut durum belirlenir. Bunun için anket gibi farklı çalışmalar yapılmaktadır. Bu anketlerde öğrenci ve tüm okul çalışanlarının güvenlik ile ilgili bilgi ve düşüncelerine yer verilmektedir. Okul idaresi tarafından güvenlik konusunda tutulan rapor ve tutanaklar incelenmektedir. Bunun yanında okul içinde ve dışında disiplin olaylarına dair dataların incelenmesi ve öğrenci ve çalışanların tehditlere karşı şikayet ve beyanları okul güvenliğini ölçmeye ilişkin önemli göstergelerdir.

2.1.7. Problem Durumu

Güvenlik, bireyin hayatında hem fizyolojik hem de psikolojik açıdan önemli bir ihtiyaçtır. Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisinde nefes almak, yemek, içmek gibi temel ihtiyaçlardan sonra ikinci sırada yer alır (Erden ve Akman, 1998, s.106). Bu nedenle güvenlik yaşamdan ve gösterilen davranışlardan alınan doyumunu belirleyen bir unsur olmasının yanında bireyin başarı ve verimliliği üzerinde de önemli bir role sahiptir (Turhan ve Turan, 2012). Dolayısıyla, güvenlik hem yaşamdan ve yaptığımız

eylemlerden aldığımız doyumunu belirleyen önemli bir etmen hem de başarı ve verimliliğimizi etkileyen temel koşullardan biridir.

Bireylerin kendilerini güven duygusu içerisinde hissetmediği ortamlarda, kendini koruma içgüdüsünden dolayı, bunun dışındaki konulara ilgisi azalmaktadır. Bu kapsamda değerlendirildiğinde güvenlik ile ilgili eksikliklerin olması durumunda, etkili bir eğitim-öğretim faaliyeti tam olarak sağlanamamaktadır. Okulda bulunan tüm öğrenci ve çalışanların buldukları ortamın güvenliğinden şüphe duymaması gerekmektedir. Okul idaresinin ilk sorumluluk alanı okulda bulunan tüm bireylerin güvenliği için kural ve uygulamalara yer vermeleridir. Gelişmiş ve gelişmekte olan toplumlar için, okul güvenliği son yılların en önemli konularından biri haline gelmiştir. Okul güvenliği öğrenci ve çalışan tüm bireyler için öncelikli konuların başında gelmesine rağmen, uygulamada tam olarak yerine getirildiği söylenememektedir. Bu da uygulamada, güvenlik sorunlarına yeteri kadar önem verilmediği anlamına gelmektedir.

Okul güvenliği ile uygulamaların yetersiz kalmalarının nedeni bu konu hakkındaki sorunları önemsememekten kaynaklanmaktadır (Gottfredson ve Hybl, 1993, s.179; O'Reilly ve Verdugo, 1999, s.334; Verdugo, 1999, s.267; Agron ve Anderson, 2000, s.1; Welsh, 2001, s.911; Benekos vd., 2002, s.273; Gorman ve Pauken, 2003, s.24).

Tüm dünyada ve ülkemizde okul güvenliği konusunda yapılan çalışmalar konunun önemini ortaya koymaktadır (Daniels, 2002; Pişkin, 2002; Çınkır ve Karaman-Kepenekçi, 2003). Sürdürülebilir bir okul güvenliği çalışmaları hedeflenen güvenli ortamların oluşturulması ile sona ermektedir.

Türkiye’de okullarda ortaya çıkan güvenlik problemlerinin giderek artması önemli bir sorundur. Bu sorun uluslararası ve ulusal merkezi ve yerel yönetimler tarafından ele alınmaktadır.

Güvenli okul ortamı hazırlama konusunda belirlenecek strateji ve politikalar ana hatları ile aşağıdaki gibi çerçevelendirilir (Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü GOP Projesi, 2017).

- 1) **Veri Tabanının Oluşturulması:** Okul güvenliği konusunda veri tabanının oluşturulması için bilimsel çalışmalardan, güncel bilgilerden ve güvenilir kaynaklardan verilerin toplanmasını ve bu veriler doğrultusunda çalışmaların yürütülmesini kapsamaktadır.
- 2) **Bütünleşik Yaklaşımın Benimsenmesi:** Tüm çalışmalarda öğrenci, öğretmen, aile, yakın çevre gibi canlı ve cansız unsurlar göz önünde bulundurularak, güvenli okul çalışmaları kapsamında etkin görev almalarının sağlanması, işbirliği çerçevesinde katılımcı ve bütünleşik yaklaşımın benimsenmesidir.
- 3) **Holistik (Bütüncül) Yaklaşım:** Güvenli okul ve güvenli eğitim olgusunun etki alanının çok geniş olması nedeni ile tüm katılımcıları, öğretmen, öğrenci, okul, aile ve çevreyi kapsayacak bir yaklaşımla ele alınmasıdır.
- 4) **Gelişimsel Yaklaşım:** Öğrencilerin zihinsel, duygusal, sosyo-psikolojik ve fiziksel kapasitesine uygun gelişim gösterebilmesi rehberlik uzmanları eşliğinde her alanda gelişimlerinin sağlanması. İleri düzeyde öğrenme ve gelişimlerinin sağlanması konularında desteklenmesidir.
- 5) **Sürdürülebilir Yaklaşım:** Temel olarak risklere yönelik tespit etme, önleme ve muhafaza etme çalışmaları öncelikli olarak ele alınarak, tehdit unsurundan doğrudan veya dolaylı etkilenen kişiler için koruma ve müdahale çalışmalarının kesintisiz yürütülmesidir. Belirlenen amaç doğrultusunda uygulanabilir, bilimsel, gerçekçi, kurumsal, mali ve politik önlemlerin alınmasıdır.

- 6) **Bilgilendirme Yaklaşımı:** Eğitim kalitesinin, kullanılan materyallerin, mevcut altyapının, öğretmen, yönetici, öğrenci ve ailenin kapasitesinin arttırılmasına yönelik eğitimlerin periyodik olarak yapılmasıdır.
- 7) **Verifikasyon Yaklaşımı:** Yürütülen çalışmaların etkinliğini ölçme ve değerlendirme sisteminin oluşturulması, değerlendirilmesi, izlenmesi ve sürekli iyileştirme geliştirme işlemlerinin yapılmasıdır.

2.1.8. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullar ile dünya genelindeki diğer okullarda güvenlik ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaları incelemek, analiz etmektir.

2.1.9. Araştırmanın Önemi

Okul güvenliği, öğrenciler, okul yöneticileri ve çalışanları ve aileler için önemli konuların başında gelmektedir. Okullarda meydana gelen şiddet olaylarının artarak çoğalması, gerçekleşme sayılarının ve sıklığının artması etkin bir eğitim-öğretim faaliyetinin sürdürülebilir olmasına yönelik risklerin mevcut olmasından dolayı tüm okul personeli ile birlikte toplumun geniş kısmını ilgilendiren öncelikli bir sorun olarak algılanmaktadır. Bu sorunun ortadan kaldırılması veya en az düzeye indirilmesi için ortak çaba sarfetmek gerektiği de ortaya çıkmaktadır. Okul güvenliği boyutunun kapsamı da göz önünde bulundurularak, kalıcı çözümler üretilmesi amacı ile sorunların doğru tespit edilmesi ve buna yönelik çözümün geliştirilmesi için ilk basamağı oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgu ve sonuçlardan okul güvenliği paydaşlarının faydalanabilmeleri ve gerekli önlemleri almaları konusunda ışık tutması beklenmektedir (Eroğul, 2010).

2.1.10. Problem Cümlesi

Okul güvenliğine ilişkin bilimsel çalışmalarda incelenen konular nelerdir?

2.1.10.1. Alt Problemler

Yapılan çalışmanın genel amacı doğrultusunda aşağıda maddeler halinde belirtilen araştırma sorularının cevapları aranmaktadır:

1. Okul içi güvenliği ne anlama gelir?
2. Okul dışı güvenliği ne anlama gelir?
3. Okul güvenliği niçin gereklidir?
4. Okul güvenliği kapsamında idarecilere düşen görevler nelerdir?
5. Okul güvenliği ile ilgili öğretmenlere ve diğer personellere düşen görevler nelerdir?
6. Okul güvenliği ile ilgili ailelere düşen görevler nelerdir?
7. Okul güvenliği ile ilgili kamu kurumlarına düşen görevler nelerdir?
8. Okul güvenliği ile ilgili yerel yönetimlere düşen görevler nelerdir?
9. Okul güvenliği ile ilgili okul servis sürücülerine düşen görevler nelerdir?
10. Okul güvenliği ile ilgili dijital ortamın oluşturduğu tehditler nelerdir?

2.1.11. Araştırmanın Sınırlılıkları

2019 yılı nisan ayına kadar bilimsel alanda okul güvenliği ile ilgili yapılan çalışmalarla sınırlıdır.

Merkezi ve yerel yönetimlerin okul güvenliği ile ilgili aldıkları kararlar ve uygulamalar (yasa, yönetmelik ve genelge) ile sınırlıdır.

2.1.12. Araştırmanın Varsayımları

Okul güvenliği ile ilgili yapılan çalışmaların bilimsel olduğu varsayılmaktadır.

2.1.13. Tanımlar

Okul: Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı her tür ve derecedeki resmi ve özel örgün ve yaygın öğretim kurumudur. Çeşitli bilgi, beceri ve alışkanlıkların belli amaçlara göre düzenli bir şekilde öğretildiği ve kazandırıldığı eğitim kurumlarıdır. Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerden oluşan eğitim topluluğudur.

Okul Güvenliği: “Öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissetmeleridir” (Wanat, 1996, s.124). “Okulda öğrenme için uygun bir ortam yaratılmasıdır” (Güven, 2002, s.68). Öğrencilerin kendilerini özgürce ifade edebilmeleri, öğrenmek için çalışırken öğretmenlerin ve diğer personellerin kendilerine yardımcı olmaları, kendilerini tehlikeden ve korkudan uzak, güvende hissetmeleridir (Dunn,1999, s.13)

Güvenli Okul: Tüm okul ortamının, öğrencilerin, öğretmenlerin, yöneticilerin, personelin ve ziyaretçilerin, olumlu etkileşim içerisinde bulunduğu, kişisel gelişime katkı sağlayan, olumlu okul iklimine sahip, tehdit unsuru bulundurmeyen eğitim kurumlarıdır (Bucher ve Manning, 2005, s.56).

Okul İklimi: Okulda bulunan bireylerin ortak algılarına bağlı gelişen, okuldaki herkesi etkileyen, kişisel davranışlar üzerinde etkili olan özellikler olarak nitelendirilmektedir (Hoy, 2003, akt; Çalık, Özbay, Özer, Kurt ve Kandemir, 2009). Okul iklimi, öğrencilerin, öğretmenlerin ve ailelerin okul ile ilgili kişisel deneyimlerini ve duygularını ifade eder.

Şiddet: Güvenli bir ortamı bozmaya yönelik bir veya birden fazla unsurun bulunması olarak ifade edilebilir. Başka bir deyişle farklı tür ve nitelikte kuvvet ve baskı oluşturarak insanların fiziksel, zihinsel, psikolojik ve çevresel açıdan zarar görmesine neden olan bireysel veya kitlesel hareketlerin tamamıdır. Dünya Sağlık Örgütü tarafından “*bireyin kendisine, başkasına, belirli bir topluluk veya gruba yönelik yaralama, ölüm, fiziksel zarar, bazı gelişim bozuklukları veya yoksunluk ile sonuçlanabilen, tehdit ya da fiziksel zor kullanma*” şeklinde tanımlanmaktadır.

2.1.14. Okul Güvenliği Katılımcıları, Görev ve Sorumlulukları

Okul güvenliği konusunda idareci, öğrenci, öğretmen, diğer okul personelleri ve velilere görevler düşmektedir. Tüm paydaşların görev ve sorumlulukları aşağıda açıklanmıştır.

2.1.15. Eğitim Kurumlarının Görev ve Sorumlulukları

Güvenli okul konusu ele alındığında; yönetim prosesinin standartlara uygun belirlenmesi ve işletilmesi, farkındalığın artırılması, işbirliği ve koordinasyonun sağlanması konusu okul idarecilerinin sorumluluğundadır. Okul idarecileri tarafından uygulanacak stratejilerin, bilimsel, uygulanabilir, işlevsel, bilgiye dayalı olması gerekmektedir. İdarecilerin okul güvenliği kapsamında uygulamaların, eğitimin ve farkındalıkların artırılmasına yönelik, kendi okullarının iklimine göre model uygulamalar geliştirmesi ve katılımcı yaklaşım doğrultusunda faaliyetlerin sürdürülmesini sağlamaları gerekmektedir.

Okul idarecileri tarafından güvenli okul ortamının oluşturulmasında işlevsel örgütlenme modeli, etkili iletişim ağının yapılandırılması gibi bilgiye dayalı yönetim uygulamaları planlanmalı ve hayata geçirilmelidir.

2.1.16. Öğretmenlerin Görev ve Sorumlulukları

Öğretmenlerin güvenli okul konusunda izleyeceği stratejinin ilk sırasında konu ile ilgili eğitimlerin alınması, duyarlı olunması bulunmaktadır. Bu doğrultuda öğretmenlerden beklenen görevler; bireysel ve kurumsal kimlikleri ile materyal ve eğitsel yönetim desteğinin sağlanması, işbirliği halinde kalınması, yerinde etkin denetim ve kontrollerin sağlanması, pozitif disiplin yöntemlerinin uygulanması ve örnek model olunmasıdır.

Öğrencilere yönelik özgüven, otokontrol ve sorumluluk bilincini geliştirmektir. Öğrencilerin kimliklerini tanımalarını sağlamak, yetenekleri doğrultusunda ilerlemelerini sağlamak, topluma ve dünyaya faydalı bireyler olmalarını sağlamaktır.

Yine aynı şekilde öğrencilerin fiziksel, zihinsel, sosyal, kültürel, bilimsel ve sportif yönden gelişimlerini sağlamaktır. İçinde bulunduğumuz çağın gerektirdiği bilgi, becerileri ve donanımı kazanmalarını sağlamaktır. İnsan ve hayvan haklarına saygılı, bilinçli ve duyarlı, okul içinde ve dışında tehdit ve şiddet unsurları hakkında farkındalığı gelişmiş bir şekilde yetiştirmektir. Aynı zamanda terör örgütleri ve yasa dışı radikal gruplara karşı korumak ve öğrencilerin karşılaşılabileceği sorunlarda yol gösterici ve destek olmaktır.

2.1.17. Öğrencilerin Görev ve Sorumlulukları

Bu çalışmanın amacı öğrencilere güvenli eğitim hakkının sağlanmasıdır. Bu kapsamda öğrencilere de düşen görevler bulunmaktadır. Bu görevler; kimliklerini/kişiliklerini oluşturma, geleceğe yönelik hedeflerini belirleme, sorumluluklarını bilme ve ona göre davranma, eğitimle ilgili projelerde aktif rol alma, farkındalıklarını geliştirmek için eğitim alma ve uygulama, tehdit unsurlarından korunma ve olumsuz durumlarla başa çıkma becerisi kazanma, yasa dışı radikal gruplarda, terör örgütlerinden, her türlü ihmal ve suistimalden korunma, madde bağımlılığından kaçınmaktır. Aynı zamanda bilimsel, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılma, yeteneklerini geliştirme ve toplum yararına kullanmaktır.

2.1.18. Okul Ortamı ile İlgili Sorumluluklar

Okul ortamında her türlü risk ve tehditin tespit edilmesi, tespitler doğrultusunda önleyici faaliyetlerin belirlenmesi ve risklerin minimum düzeye indirilmesidir. Okul içinde ve okul dışında güvenlik standartlarının belirlenmesi ve riayet edilmesidir. Tehdit oluşturabilecek potansiyel kişi ve grupların yapılanmasını önlemek, bu anlamda diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde bulunmaktır. Öğrencilerin bilimsel, sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fiziki ortamların sağlanması ve bu alanların öğrencilerin erişimine açık olmasının sağlanmasıdır. Okul içinde ve dışında fiziksel güvenlik standartlarının (güvenlik görevlisi, güvenlik kamerası, denetim ve nöbet talimatı gibi) belirlenmesidir. Tüm bu

faaliyetleri planlamak, koordine etmek, uygulamak, geliştirmek, değerlendirmek ve izlemektir.

2.1.19. Ailelerin Görev ve Sorumlulukları

Güvenli okul uygulamaları kapsamında ailelere düşen görev ve stratejiler ise bilinçli, dış tehditlere karşı çocuklarını eğiten, çocukları ile etkili iletişim kuran, çocuklarının sorunları ile yakından ilgilenen, kısıtlayıcı olmaktan çok korumacı olan, destekleyen, eğiten, hayatı tüm boyutları ile algılamalarını sağlayan, sosyal ve kültürel ortamda varlık gösteren ve okul yönetimi ile iletişim halinde olan aileler olmaları çok önemlidir.

2.1.20. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Servisinin Görev ve Sorumlulukları

Eğitim sisteminde bilimsel standartlara uygun rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmeti vermek, psikolojik lme değerlendirme yöntemleri uygulamak, aile rehberliği yürütmek, kurumsal danışmanlık yapmak gibi hizmetlerin bir bütün olarak verilmesi gerekmektedir.

Çocuğa yönelik şiddetin etkin bir biçimde önlenebilmesi ve azaltılabilmesi için; öğretmenlerin ve eğitim kurumlarındaki yöneticilerin, çocuklarla yaptıkları çalışmalarda, okul içindeki ve dışındaki ortamlarda çocuğa karşı uygulanan şiddeti fark edebilmeli ve bu konuda duyarlı ve bilinçli bir şekilde destek olmalı ve gerekli bildirimlerde bulunabilmelidir.

Öğretmenlerin, şiddet olayları ile ilgili uyarı işaretlerini ve risk faktörlerini hemen fark edebilmeleri, okul rehberlik servisi ile iletişime geçmeleri, rehberlik servisinin de ğretmen ve okul yöneticileri ile koordinasyon içinde gerekli rehberlik çalışmalarını gerçekleştirmeleri şiddetin azaltılması ve önlenmesinde son derece önem taşımaktadır.

Öğrencilere yönelik rehberlik hizmetlerinin temel amacı, eğitim sürecinin yanında, arkadaş, aile ve toplum ilişkilerinde tutarlı, hayatında mutlu ve başarılı bir bireyler olabilmesi için gerekli desteğin sağlanmasıdır.

Okullarda Rehberlik Servisi temel olarak 3 konuda çocuğun güçlendirilmesini hedeflemektedir;

- 1) Bireysel ve toplumsal gelişimin desteklenmesi,
- 2) Okul ile ilgili problemler,
- 3) Aile ile ilgili problemler tespit edilerek çözüm yolları üretilmesidir.

Okullarda şiddetin azaltılması ve önlenmesine yönelik çalışmalarda Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Servisi (PDR) ile işbirliği son derece önemlidir.

Okul ile Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Servisi (PDR) tarafından yapılan uygulamaların beklenen etkiyi göstermemesi ya da risk koşullarının tekrarlanması ya da artması durumunda gereken Koruma Tedbirlerinin alınabilmesi için; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'ndan (bağlı bulunan İl Müdürlüğü'nden) destek talep edilebilir.

2.1.21. Okul Güvenliği Kapsamında Alınması Gereken Önlemler

İçişleri Bakanlığı tarafından "2017-2018 Eğitim-Öğretim Yılında Okulların Çevresinde Alınacak Güvenlik Tedbirleri" başlıklı genelge yayımlanmıştır. Genelgeye göre, tüm okullar için kolluk kuvvetleri personelinin "Güvenli Eğitim Koordinasyon Görevlisi" bulundurulması belirtilmiştir.

Genelgeye göre, mevcut tehditlerin ve geçmiş yıllarda yaşanan aksaklıkların tekrar yaşanmaması için güvenlik önlemlerinin planlanması hedeflenir. Okulların çevrelerinde meydana gelen suç türleri, sayıları ve çevresel faktörler göz önüne alınarak risk analizine dayalı planlamalar yapılır. Bu çerçevede tüm okullarda bugüne kadar meydana gelen suç sayıları, suç türleri, okulların fiziksel güvenliği ve

mevkileri ile çevresel etkenler göz önünde bulundurularak güvenlik değerlendirmesi yapılacak ve okullar güvenlik yönünden öncelikli gruplarda değerlendirilecektir.

Öncelikli okullarda, çocuk, asayiş, narkotik ve trafik birimlerinden ekipler bulundurulur. Tüm okullar içinse kolluk kuvvetleri personelinden "Güvenli Eğitim Koordinasyon Görevlisi" görevlendirilir. Güvenli eğitim koordinasyon görevlisi, birinci derecede öncelikli okullarda, sorumlu olduğu okul yöneticileri ile en az haftada bir, ikinci derece öncelikli okullarda en az 15 günde bir, üçüncü derece öncelikli okullarda ise en az ayda bir görüşmeler yapılır. Görüşmede dile getirilen sorunlar ve güvenli eğitim koordinasyon görevlisince tespit edilen aksaklıklara ilişkin tutanak altına alınır. Bu tutanaklar Çocuk Şube Müdürlükleri ve bağlı büro amirliklerine gönderilir. Güvenli eğitim koordinasyon görevlilerince yapılan değerlendirmeler sonucunda, okul ve çevresindeki risk faktörlerinin ortadan kaldırılmasına yönelik tedbirler diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde Çocuk Şube Müdürlükleri koordinesince alınır.

Okulla ilişkisi bulunmayan kişiler, okul çevrelerinden uzaklaştırılarak, gerekiyorsa cezai işlem uygulanır. Çocuklara sigara, alkol, bali, tiner gibi insan sağlığını tehlikeye sokan maddelerin satışı sıkı şekilde denetlenerek aykırı hareket eden kişilere kesinlikle müsaade edilmez. Gerekiyorsa cezai işlem uygulanır. Eğitim-öğretimi olumsuz etkileyen metruk bina ve yapılar denetlenir.

Genelge ile okul ve çevrelerinde, çocukların, bedensel ve cinsel gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek müstehcen ve diğer olumsuz unsurların yanında, yasadışı örgütlerin ve ideolojik faaliyetlerin etkilerinden uzak tutulması ve korunması sağlanır.

İnternet ve elektronik oyun salonlarına ders saatleri içerisinde öğrencilerin alınmaması ve ders saatleri dışında yaş sınırlamasına uymaları sağlanır. Çocukların girmesinin yasak olduğu cafe, bar, kıraathane, kahvehane ve umuma açık yerlere öğrencilerin alınmaması sağlanır. Park, bahçe gibi kamuya açık alanlarda öğrencilerin madde bağımlılığı ve diğer zararlı alışkanlıklara karşı korunması

amacıyla diğer kurumlarla koordineli Çocuk, Narkotik ve Asayiş ekiplerince denetimler arttırılır.

Ayrıca çocukların korunmasına yönelik çalışmalar ek olarak caydırıcılık oluşturması amacıyla Motosiklet Polis Timleri ile Narkotik Suçlarla Mücadele birimleri tarafından okul önleri ve çevresinde Narkotimler, "NTP" logolu kıyafet/magnetler ile görevlendirilir.

Narkotimler tarafından uyuşturucu, uyarıcı, uçucu ve sağlığa zararlı diğer maddelerin kullanımı ve satışı yapılan bölgelerde mahalle sakinleri, muhtarlar, okul yöneticileri ve güvenli eğitim koordinasyon görevlileri ile düzenli iletişim kurularak, sorunlar dahilinde ilgili kurumlarla işbirliği halinde çözüm oluşturulur.

2.2.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.2.1. Okul Güvenliği Konusunda Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Okul güvenliği konusunda ülkemizde yapılan bilimsel çalışmalar yayımlanma tarihine göre aşağıda derlenmiştir.

Öğülmüş (1995) tarafından, 1992–1995 eğitim–öğretim dönemini kapsayan yıllarda, okullarda şiddet ve saldırganlık olaylarını incelemek amacıyla yapılan çalışmada, şiddet olaylarının yaşanma ve tekrarlanma sıklıkları, meydana gelme nedenlerini ve ne tür değişkenlerle ilişkili olduğunu belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma ile ulaşılan bulgular aşağıda maddeler halinde bulunmaktadır.

- 1) Araştırmaya katılan öğrencilerin %76,4'ü bazı arkadaşları tarafından paralarının çalındığını bazı eşyalarının kaybolduğunu,
- 2) Öğrencilerin %74,6'sı okulda bulunan sıra, masa ve sandalyelere kasıtlı olarak zarar veren, duvarlara tekme atarak kirleten öğrencilerin olduğunu,

- 3) Öğrencilerin %64,9'u okul sınırları dışında bazı öğrencilerin yaralanmasına neden olan kavgaların yaşandığını,
- 4) Öğrencilerin %5,1'i okullarında bir öğrencinin ölümüyle sonuçlanan şiddetlerin yaşandığını,
- 5) Öğrencilerin %12,8'i, okula gelirken yanlarında bıçak, muşta, şiş, sopa, zincir, vb. gibi bir alet getirdiklerini,
- 6) Lisede bulunan öğrencilerin % 23,7'si, okula gelirken kendilerine cinsel içerikli laf atıldığını ve sarkıntılık yapıldığını belirtmişlerdir.

Erbuğ ve Demirkan (1998) tarafından Ankara'da 58 adet ilkokulda güvenlik konusunun değerlendirilmesi amacı ile yapılan çalışmada; ilkokullarda yangına yönelik önlemlerin yeterli düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Okulların %73'ünde yangın sırasında çok ciddi sorunlara neden olabilecek tek çıkışlı koridorların mevcut olduğu belirtilmiştir. Çalışma yapılan okulların sadece %21'inde tehlike anında çıkışları bulunduğu gözlemlenmiştir. Okulların sadece %2'nin pencerelerinde darbeye dayanıklı cam malzeme kullanıldığı ortaya çıkarılmıştır. Okulların %7'sinde elektrik sigortalarının korunaksız bir şekilde açık olduğu tespit edilmiştir. Okulların %62'sinde ısınma amacı ile doğalgaz kullanılmakta ve bunların %31'inde doğal gaz giriş ünitesinin koruyucu bir kapağının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Begun ve Huml (1999) tarafından yapılan çalışmada, okullarda şiddet olaylarının önlenmesi ve azaltılmasında, bütünleşik (multidisipliner) bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Dönmez (2001) tarafından yapılan "Okul Güvenliği Sorunu ve Okul Yöneticisinin Rolü" başlıklı çalışma, ülkemizde okul güvenliği hakkında yapılan bilimsel çalışmalara ilham veren çalışmalardan biri olarak literatüre geçmiş bir çalışmadır. Bu çalışmada, artmakta olan okul güvenliği sorunu göz önüne çıkarılmış olup, bu konu hakkında yurt dışında yapılan çalışmalardan yola çıkarak okul güvenliği sorunu hakkında çözüme dair yaklaşımlara yer verilmiş ve okul yöneticileri için bu konudaki

farkındalığını arttırarak, alınabilecek önlemlere ilişkin yol gösterici bir kılavuz olmuştur.

Barhan (2001) tarafından “İlköğretim Okullarında Öğrenci Güvenliğinin Sağlanması” konulu çalışma yapılmıştır. 1999 yılı Nisan ayında yapılan çalışmada Ankara ilinin Çankaya, Keçiören ve Yenimahalle ilçelerinde bulunan belirli resmî ve özel ilköğretim okullarında çalışan 345 öğretmen ve 62 okul yöneticisi ile çalışılmıştır. Okul yöneticileri ve öğretmenler, öğrenci güvenliğinin sağlanması konusunu çok önemli olarak ele almış ve özel okullarda öğrenci güvenliklerinin daha yüksek seviyede sağlandığı tespitine varılmıştır. Bunun yanında okulların gürültü kaynaklarına yakın olması, ilk yardım eğitimine sahip personele sahip olunmaması, muhtemel kazalara karşı ilk yardım malzemelerinin yetersiz olması gibi kriterlerin hem devlet, hem de özel okullarda hemen hemen aynı olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir.

Dönmez (2001) tarafından yapılan okul güvenliğine ilişkin çalışmada alanyazındaki tanımlara ve ifadelere yer verilmiştir. Okul güvenliği sorununa neden olan disiplinsizlik, çete, suç, şiddet, bağımlılık vb. gibi boyutları, nedenleri ve önlemler ele alınmıştır. Okul güvenliğinin sağlanmasına yönelik iki farklı modelin uygulanabilirliğine değinilmiştir. Bu yaklaşımlardan biri olan okul polisi modeli ile gelişmiş teknolojik imkanlardan faydalanarak risklerin önceden tespit edilerek gerekli önlemlerin alınması hedeflenmektedir. İkinci yaklaşımda ise, öğrencinin kişisel özellikleri gözetilerek, öğrencilerin sorunlarına yönelik çözümler geliştirme, okul iklimi ve kültürüne ilişkin iyileştirme çalışmaları ön planda tutulmaktadır. Tabii ki okul yöneticilerinin okul güvenliği kapsamında görevlerine yer verilmiştir.

Güven (2002) tarafından yapılan çalışmada okul güvenliği ve okul güvenliğinin eğitimdeki önemine değinilmiştir. bu konu ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan bazı araştırmaların sonuçları derlenmiştir. Okul güvenliği konusunda psikolojik danışmanların önemine dikkat çekmiş ve psikolojik danışmanların okul güvenliğine ilişkin görevlerini aşağıdaki gibi maddeler halinde belirtmiştir:

- 1) Okulda meydana gelen güvenlik sorunlarını, nedenlerini, alınabilecek önlemlerin belirlenmesine yönelik çalışmalar yapmak ve bu çalışmalarını okul idaresiyle paylaşmak.
- 2) Okulun mevcut yapısı göz önünde bulundurularak bir güvenlik planının hazırlanması, bu konuda okul idaresi, öğretmen ve diğer okul personeli ile işbirliği yaparak eşgüdümlü çalışmayı sağlamak.
- 3) Öğrencilerle doğru iletişim kurma, sınıfta meydana gelen çatışmalara yönelik çözüm, çatışma yönetimi, olumsuz durumlarla başa çıkabilme ve öğrencilerin motivasyonlarının artırılması hususunda bilgi vermek ve yönlendirmek.
- 4) Okul güvenliğini ile ilgili çevresel faktörleri belirlemek ve bu doğrultuda önlemleri kapsayan çalışmalar yapmak.
- 5) Okul güvenliği konusunda öğrencilere rehberlik yapmak.
- 6) Okul kurallarına uymayan ve uyum problemi olan öğrencilerle görüşmeler yapmak.
- 7) Okulda sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin düzenlenmesi, okul yönetimi ve diğer öğretmenlerle işbirliği içinde olmak.
- 8) Okul ve öğrenci velileri arasında bağ kurmak amacıyla çeşitli etkinlik ve girişimlerde bulunmaktır.

Dönmez ve Güven (2002) tarafından yapılan “Ortaöğretimde Görev Yapan Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Okul Güvenliğine İlişkin Algı ve Beklentileri” adlı çalışmada, ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmen ve idarecilerin, okul güvenliği konusu hakkında algı ve beklentilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. 2000–2001 öğretim yılı güz dönemini kapsayan çalışmaya, Malatya il merkezinde bulunan 13 genel lisede görev yapan okul idarecileri, rehber öğretmen ve ders öğretmenlerinin (toplam 511 kişi) katılımı sağlanmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- 1) Okul güvenliğini okul içi ve dışında, %39,2 oranla en çok çevre etkenler etkilemektedir.

- 2) Okulda disiplin yönetmeliğinin %30,8 oranında uygulanması yeterince uygulanmıyor olması ve %20,4 oranında dışarıdan gelen etkiler diğer önemli etkenler olarak ifade edilmiştir.
- 3) Araştırmaya katılanların % 82,5'i okulun bulunduğu bölgenin kültürel özelliklerinin, okul güvenliği üzerinde etkili olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.
- 4) Okul güvenliği sorununun %50,6 oranında ki kısmı okul çevresindeki bazı kişilerin öğrencileri rahatsız etmeleri ve öğrenci kavgaları (%21,6) olarak belirtilmiştir.
- 5) Okul içi güvenliği konusunda alınması gereken önlemler konusunda ise katılımcıların %51,9'i okul ve bahçe duvarlarını ve okula giriş çıkışların güvenli olmasına ilişkin düzenlenmelerin yapılması ve güvenlik görevlisinin (%42,4) bulundurulması gerektiği tespitler arasında bulunmaktadır.

Saldıroğlu ve Diğerleri (2003), intihar girişiminde bulunmuş ve bu şekilde adli kayda geçmiş ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin belirlemesi için 1997–1998 ve 2001–2002 öğretim yıllarını kapsayacak bir araştırma yapmışlardır. Bu çalışmalar esnasında belirtilen nitelikleri taşıyan 2053 öğrenci tespit edilmiştir. Bu öğrencilerin 715'inin ilköğretim, 1338'ininse lisede oldukları görülmüştür. Yine bu öğrencilerin 1053'ü kız, 998'i ise erkektir. Okul çağındaki öğrenciler tarafından gerçekleştirilen intihar olaylarının özellikle İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Adana ve Konya gibi büyük illerde daha fazla görüldüğü belirtilmiştir. Değerlendirmeye alınan 2053 öğrencinin 326'sının madde bağımlısı olduğu tespit edilmiştir.

Kepenekçi ve Çinkır (2003)'ın okulda şiddete ilişkin eğitimcilerin görüşlerini tespit etmek amacıyla yürüttüğü çalışmada, araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticiler tarafından fiziksel şiddet kategorisinde itme, sözel şiddet kategorisinde isim takma, alay etme, duygusal şiddet kategorisinde eşyalara zarar verme ve cinsel şiddet kategorisinde cinsel içerikli sözler söyleme gibi davranışlarla çok sık karşılaşıldığı belirtilmiştir. Ayrıca katılımcılar, şiddet olaylarının genellikle okul bahçesinde

gerçekleştirdiğini, bireysel çabalarla önlemeye çalıştıklarını, bu konuda okul yönetiminin sözlü uyarıda bulunduğunu, erkek öğrencilerin, karşılaştıkları sorun karşısında nasıl bir davranış sergileyeceğini bilmediği için şiddete başvurdukları tespitleri yapılmıştır.

Vural ve Sadık (2003) tarafından 1998 yılından önce eğitim-öğretime başlanan ilkokullarda ve 2000 yılından sonra eğitim-öğretime başlanan ilköğretim okullarında eğitsel, idarî, servis alanları, iç ve dış mekan renkleri, sıra ve sandalyelerin uygunluğu ve mobilitesi, sınıfların ve okul bahçesinin temizliği ve çevre düzenlemesi, okul giriş ve çıkış kapıları, ısı ve ışık gibi estetik özellikleri de içeren fiziksel koşulların değerlendirilmesi çalışması yapılmıştır. 6 ilköğretim okulu seçilerek yapılan çalışmada, 2000 yılı ve sonrasında eğitim-öğretime başlanan ilköğretim okullarında belirtilen değişkenlerin 1998 yılı ve öncesinde eğitim-öğretime başlanan ilkokullardan daha olumlu fiziksel özelliklere sahip oldukları belirtilmiştir.

Akpınar ve Köksalan (2003) tarafından Elazığ ili merkezinde 12 ortaöğretim ve 44 ilköğretim okulunun olağanüstü durumlara karşı hazırlıklı olup olmadıklarını tespit etmek için yapılan çalışmada şu veriler elde edilmiştir. Okullarda olağanüstü durumlara karşı hazırlık, planlama ve eğitim etkinliklerini yürütme görevi, okulların %50'sinde müdürlere, %32'sinde müdür yardımcılara ve %16'inde ise sivil savunma koluna aittir. Bu konuda okulların %61'inde eğitim ve konferansların yapıldığı belirtilmiştir. Olağanüstü durumlarla ilgili yeterli bilgiye sahip olduğunu belirten müdürlerin %16'sı kendisini çok yeterli, %54'ü orta düzeyde yeterli ve %30'uda yetersiz görmüştür.

Türkmen (2004) tarafından, Antalya ilinde 5 genel lisenin 10. sınıf öğrencileri arasından seçilen 700 öğrenciye anket uygulanarak "Ortaöğretim Kurumlarında Okul Güvenliği İle İlgili Yaşanan Sorunlar" çalışması yapılmıştır. Araştırmaya göre öğrencilerin kendilerini fiziksel olarak güvende hissetmedikleri, karşılaşılan şiddetin sebebi kendini kabul ettirme ve saygı duyulmasına yönelik olduğu, olaylar hakkında

şahitlik yapan öğrencilerin de şiddete maruz kaldığı, bundan dolayı karşılaştıkları olayları öğretmen ve rehberlik servisine aktarmada sıkıntı duydukları tespit edilmiştir. Öğrenciler okulların fizikî yapısının uygun olmadığı, giriş ve çıkışlarda, merdivenlerde, kapıda, tuvalet ve lavabolarda karışıklıklar meydana geldiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin öğrenciler arasında ayrımcılık yapması konusunda sorunların olduğu da belirtilmiştir. Okullardaki psikolojik durum öğrenciler tarafından normal olarak değerlendirilmiştir.

Ersoy (2004) tarafından İstanbul ilinde 6 Endüstri Meslek Lisesi ve 1 Anadolu Meslek Lisesinde bulunan öğrenci ile burada görev yapan öğretmenlerden oluşan “Sanayide Staj Yapan Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin İş Güvenliği Konusunda Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri” isimli araştırmasında, her dört öğrenciden biri (%23,5) iş kazası tehlikesi yaşadığını ve sanayideki stajı sırasında da %16’sının iş kazasına uğradıklarını belirtmiştir. Bunun yanında öğrenciler çalışma ortamlarında yüksek sese/gürültüye, kimyasal madde, koku ya da gazlara maruz kaldıklarını, çalışırken iş güvenliği malzemelerine ihtiyaç duyduklarını, çalıştıkları işletmelerin çoğunlukla iş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı bulundurmadığını ifade etmişlerdir.

Işık (2004) tarafından yapılan “Okul Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme” başlıklı çalışmada, okul güvenliğine dair farklı teorik bakış açıları konusunda yerli ve yabancı alanyazın incelenerek, okul güvenliği sorununun kapsamı ve ölçülmesi ile ilgili işlevsel bilgilerin elde edilmesi hedeflenmiş ve okul güvenliğini sağlamaya yönelik teorilere yer verilmiştir. Bu teoriler şöyledir:

- i. kontrol teorisi,
- ii. okul iklimi teorisi,
- iii. sosyal çözülme teorisidir.

Okul güvenliğinin ölçülmesi kapsamında ise standartlar hakkında bilgilere yer verilmiştir. Okul güvenliği, okulun fiziki durumu ile ele alınarak, okul ve ev arasında geçen zamanda ve okul içinde ve sınıfta olmak üzere üç temel güvenlik alanına göre

değerlendirilmiştir. Bu çalışmada aynı zamanda okul güvenliği konusunun boyutlarına da yer verilmiş ve aşağıda maddelerde görüldüğü gibi sınıflandırılmıştır;

- 1) Akranlarından gelecek şiddete karşı güvenlik
- 2) Öğretmenler tarafından maruz bırakılan fiziksel şiddete karşı güvenlik
- 3) Doğal afetlere karşı güvenlik
- 4) Sağlık ve hijyene dair güvenlik
- 5) Cinsel istismara karşı güvenlik
- 6) Psikolojik ve duygusal istismara karşı güvenlik
- 7) Etnik ve siyasi ayrımcılığa karşı güvenlik

Işık tarafından 2004 yılında yapılan çalışmada aynı zamanda, fiziksel ve psikolojik yönlerden öğrencilerin kendilerini rahat hissetmedikleri ortamlarda etkili eğitim ve öğretim gerçekleştirilemediği ve okullarda fizikî ortamın düzenlenmesine ilişkin ideal ölçütlerin ve standartların henüz geliştirilmediği belirtilmiştir.

Kapçı (2004) tarafından yapılan “İlköğretim Öğrencilerinin Zorbalığa Maruz Kalma Türünün ve Sıklığının Depresyon, Kaygı ve Benlik Saygısı ile İlişkisi” başlıklı çalışmasında, Ankara ilinde bulunan ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencileri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Bu konuda öğrencilerin maruz kaldıkları şiddet türleri, tekrarlanma sıklığını, sosyo-ekonomik düzeyin etkili olup olmadığı, sınıf düzeyi ve cinsiyet kriterleri ele alınmış ve şiddete maruz kalmanın benlik saygısı, depresyon, durgunluk ve davranış bozukluğu ve kaygı gibi durumların yaşanmasında etkili olup olmadığının tespit edilmesi hedeflenmiştir. Araştırmaya Ankara ilinde bulunan 5 ilköğretim okulunun 4. ve 5. Sınıf öğrencileri katılmıştır. 99 kız ve 107 erkek öğrenci olmak üzere toplam 206 öğrenci katılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

- 1) Öğrencilerin %40'ı fiziksel (itme, tekme ya da tokat vb.), sözel (ad takma, alay etme vb.), duygusal (gruptan dışlanma, küçük düşürme vb.) ve cinsel (sarkıntılık, elle rahatsız etme vb.) şiddet türlerinden en az birine maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir.

- 2) Öğrencilerin %50'sinden fazlasına ad takıldığı, sonrasında ise hakaret/küfür edildiği belirtilmiştir. Yine aynı oranda dedikodu çıkarıldığı bildirilmiştir. En az rastlanan sözel şiddetin tehdit etme olduğu tespit edilmiştir.
- 3) Sosyo-ekonomik yapı, sınıf düzeyi ve cinsiyet faktörleri incelendiğinde belirgin farklılıkların olmadığı, ancak orta sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin daha fazla fiziksel şiddete maruz kaldıkları ifade edilmiştir.

Duyur (2004) tarafından yapılan “Çıraklık Eğitim Merkezlerinde Okuyan Öğrencilerin Okulda ve Sanayide İş Güvenliğine Uyuma Durumlarının Değerlendirilmesi” kapsamlı araştırmada, öğrencilerin iş güvenliği hakkında durumları üzerinde durulmuştur. Çıraklık Eğitim Merkezlerinde meslekî eğitime tabi olan öğrencilerin çoğunun iş güvenliği hakkında bilgili oldukları görülmüştür. Bunu yanında öğrencilerin çalışma ortamlarını sağlıklı bulmadıkları, çalışma saatlerinin uzun ve ücretlerinin ise yeterli olmadığını belirtmiştir. Öğrenciler seçtikleri meslekleri sevdiğini, işlerinin fiziksel ve ruhsal yapılarına uygun olduğunu ifade etmişlerdir.

Kişioğlu, Demirel ve Öztürk (2005) tarafından Isparta ilindeki 37 resmi ilköğretim okulunun iç mekânlarını, okul güvenliği açısından değerlendiren bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Konu hakkında değerlendirme yapmak üzere Türk Standartları Enstitüsü'nün (TSE) yayımladığı TS 9518 nolu “İlköğretim Okulları Fiziki Yerleşim Genel Kuralları” ve TS 12014 nolu “Çevre Sağlığı ve Okullar” standartlarını ölçüt olarak kullanmışlardır. Aynı zamanda okul müdürleri ile görüşmeler yapılarak gerekli verilere ulaşılmıştır. Bu araştırma sonucunda elde edilen bazı bulgular şöyledir:

- 1) Okulların %97,3'ünde ısınma amacıyla kömürle yanan merkezi ısıtma sistemlerinin kullanıldığı ancak risklerine karşın herhangi bir önlem alınmadığı,
- 2) Okullarda yangına dayanıklı ve kolay temizlenebilir zemin malzemelerinin kullanıldığı,

- 3) Okulların %94'ünde, koridorlar, pencereler, ışıklandırma ve havalandırmaların uygun ve yeterli olduğu,
- 4) Okulların yalnızca %4'ünde acil çıkış merdivenleri bulunduğu,
- 5) Okulların %3'ünün bodrum katında bir ya da daha fazla sınıfın olduğu elde edilen tespitler arasındadır.

Delibalta (2005) tarafından Ankara İli Keçiören İlçesi'nde okul yöneticileri ile görüşülerek "Ankara İli Keçiören İlçesinden Bulunan Okulların Olağanüstü Durumlara Hazır Bulunuşluk Düzeyleri" üzerine yapılan araştırmada, okul yöneticilerinin olası yangın ve deprem gibi olağanüstü olayların yaşanması durumunda okulların hazır olmadığı görüşünde birleştikleri tespit edilmiştir. Belirtilen bölgede bulunan okulların %59'unda yangın merdiveninin olmaması, yangın merdiveni bulunan okulların %54'ünde ise merdivenlerin kullanılamaz durumda olduğu ifade edilmiştir. Bunun yanında okul yöneticileri tarafından okul binalarının deprem yönetmeliği standartlarına uygun yapılmadığını düşündükleri beyan edilmiştir. Deprem yönetmeliği standartlarına uygun yapıldığı düşünülen okulların yaklaşık olarak %57'lik kısmında binaların düşük-orta-yüksek tür depremlerden hangilerine karşı dayanıklı olduğunun bilinmediği ortaya çıkmıştır. Çalışma yapılan okulların %25'inde deprem meydana geldiğinde devrilme olasılığı olan malzemeler için herhangi bir önlem alınmadığı belirtilmiştir. Okulların bina yaşlarına bakıldığında %19'u 30 yaşın üzerinde olduğu, %23'ünün fırtınaya karşı hazırlıklı olmadığı, %22'sinde yemekhane ve kantinlerde kullanılan tüplere kaşı yeterli önlemlerin bulunmadığı, %24'ünde sığınak olmadığı, sığınak olan okulların %64'ünde yönetmelikte belirtilen standartlara uygun olmadığı, %56'sında ilkyardım malzemesi bulunmadığı gibi önemli veriler elde edilmiştir. Bunun yanında okulların %89'unda yangın söndürme için gerekli malzemelerin bulunduğu, okulların %45'lik kısmında sivil savunma ekibinin kurulu olduğu, %35'inde sivil savunma görevi verilen personelin konu ile ilgili eğitim almadığı ve %40'ında yetersiz eğitim aldığı görülmüştür.

Tor ve Sargın (2005) tarafından yapılan çalışmada Ankara ili, Çubuk ilçesi ilköğretim okullarında eğitim gören ikinci sınıf öğrencilerinin şiddet hakkındaki görüşlerini belirlemek hedeflenmiştir. Araştırmaya 110 kız, 96 erkek öğrenci olmak üzere toplam 206 öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Elde edilen bulgular şöyledir:

- 1) Öğrencilerin %16.04 sürekli, %59,7 ise zaman zaman şiddet içerikli yayınları izlediğini,
- 2) Öğrencilerin %24.27'si sık sık, %56.30'u ise bazı durumlarda birbirlerine şiddet uyguladıklarını,
- 3) Öğrencilerin %15'inin birbirine tokat attığını, %22,8'i tekme attığını, %5,8'nin arkadaşlarına bıçak çektiğini, %25,7'sinin küfür ettiğini ve %15,5'inin birbirlerini tehdit ettiği,
- 4) Öğrencilerin %40.28'i birbirlerine güçlü olduklarını ispat etmek, %38.83'ü konuşarak sonuca varamadıkları, %12.58'i haklarını korumak ve %8.24'ü daha önce kendilerine şiddet uygulayan arkadaşlarına karşılık için şiddete başvurdukları belirtilmiştir.
- 5) Aynı zamanda öğrenciler öğretmenleri tarafından; %45,83 kulak çekme, %22.92 cetvelle veya sopayla vurma, %12,5 tokat atma, %10,42 azarlama, %6,25 kalem veya başka bir şey fırlatma, %2,08 yumruk atma gibi fiziksel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü (BÜKRDAE) tarafından 2005 yılında hazırlanan ve 2003-2005 yıllarını kapsayan "Okullarda Temel Afet Bilinci Eğitim Projesi" kapsamında, 1999 Kocaeli depreminden sonra, Uluslararası Kalkınma Ajansı Ve Yabancılar İçin Afet Yardım Ofisinin (USAID/OFDA) katkısıyla Afete Hazırlık Eğitim Projesi başlatılmıştır. Afete Hazırlık Eğitim Projesi kapsamında ülke çapında yaklaşık 1.2 milyon öğrenci ve 66.000 öğretmene eğitimler verilmiş ve eğitime yönelik öğretmen el kitabı ve CD hazırlanarak temin edilmesi sağlanmıştır. Ülke genelinde formatör öğretmen adayları için kendi kendine öğrenme sistemi ile internet üzerinden Temel Afet Bilinci Uzaktan Eğitim Programı (TABE-UE) geliştirilmiştir. Bu sayede öğrenci ve

öğretmenlerin bilgilenmesinin sağlanmasıyla fiziksel korunma önlemleri ve müdahale becerileri birlikte, risk değerlendirmesi ve planlama hususunda da evde ya da okulda önlemler alınmanın bir hayli yüksek oranlarda olumlu dönüşleri alınmıştır. Yapılan eğitimler vasıtasıyla okulların %30'unda hazırlık yapılması ve risklerin azaltılmasına yönelik önlemler alındığı görülmüştür (Akt. Öncü, 2007).

Polat (2007) tarafından yapılan “Millî Eğitim Bakanlığı 22 Derslikli Tip İlköğretimi Okullarının Deprem Güvenliğinin Oluşturulması” konulu araştırmada, Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün il genelinde yaptırdığı 22 derslikli tip ilköğretim okullarının, Selçuklu İlçesi'nde bulunan Şükriye Onsun İlköğretim Okulu binasındaki statik ve dinamik etkilerin yapıya etki eden yükleri, yürürlükte olan yönetmelikler çerçevesinde, taşıma yeterliliğine sahip olup olmadığı, bilgisayar programlarından yararlanılarak araştırılmıştır. Ülkemizde deprem yönünden en az riskli şehirlerinden biri olan Konya'da önemli bir depreme maruziyetin söz konusu olmadığı Şükriye Onsun İlköğretim Okulu binasının, deprem etkisi bir yana kendi ağırlığını dahi taşımakta zorlandığı tespit edilmiştir. Bu çalışma doğrultusunda adı geçen okula ait binanın güçlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Deprem kuşağında yer alan Ülkemizde sadece Konya değil, tüm şehirlerimizde depreme karşı yetersizliklerin bulunabileceği öngörülmüştür.

Öncü (2007) tarafından yapılan “Bursa İlinde Bulunan İlköğretim Okullarına Bağlı Anasınıflarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenler İle Anasınıflarına Devam Eden Çocukların Anne-Babalarının Kurumun Fiziksel Güvenliğine İlişkin Görüşleri” konu araştırmada; idareci, öğretmen ve ebeveynlerin fizikî güvenlik konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı sonucuna varılmıştır. Özel okullarda giriş çıkışların %88,7 oranında güvenlik görevlisi tarafından kontrol edildiği, resmî okullarda bu oranın %36 olduğu ve öğretmenlerin güvenlik konusu hakkında herhangi bir eğitim almadıkları belirtilmiştir. Bunun dışında hijyen konusunda özel okulların %42,3 'ünde günde bir veya haftada bir kez sabunlu su ve elektrik süpürgesi ile temizlendiği, resmî okullarda ise böyle bir temizliğin yapılmadığına dikkat çekilmiştir. Özel okullarda %87,3 oranında doktor veya sağlık uzmanı bulunurken,

resmî okullarda bulunmadığı tespit edilmiştir. Özel okulların %42,1'inin binalarının depreme dayanıklı olduğu belirtilirken, resmî okullarda depreme dayanıklı bina sayısı % 26,9 olarak belirtilmiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarında bina, bahçe, aydınlatma, sağlık, temizlik, ısınma, yangın ve deprem güvenliği gibi konularda eksikliklerin olduğu belirtilmiştir.

TBMM tarafından 2007 yılında yaptırılan “Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi” konulu çalışmada “şiddet olaylarının yoğunlaşmasının yanında şiddet davranışları hakkındaki farkındalığın azalmış olmasına dikkat çekilmiş ve şiddetin zamanla artan toplumsal bir sorun haline geldiği” ifadesi kullanılmıştır. Çalışmada Çocuk ve gençlere yönelik şiddet olgusuna değinilmiş ve şiddete neden olan bireysel, kişiler arası, toplumsal olarak 3 temel grup altında incelenmiştir. Bireysel etkenler; genellikle çocuğun sağlıksız doğması, sorunlu ve ilgisiz büyütülmesi, istenmeyen çocuk olarak görülmesi, düşük benlik algısı, kaygı, depresyon, hiperaktivite, şiddet içeren ortamda bulunma ve şiddete maruz kalma gibi nedenlerle psikolojik sorunların yaşanmasına ve dolayısıyla okulda başarısızlığa, devamsızlık yapmaya ve akademik başarı göstermemeye neden olan etkenlerdir. Kişiler arası etkenler; ailede şiddete yönelik bir yapının olması, fazla sayıda çocuk bulunması, göç sonrasında uyum sağlayamama, alkol ve madde kullanımı, stres, ruhsal bozukluğu olan aile bireylerinin olması, geçimsizlik olarak belirtilmiştir. Toplumsal etkenler ile sosyal, kültürel ve ekonomik yapı üzerinde durulmuştur. Bu noktada küçüklükten itibaren doğru iletişim becerilerinin geliştirilmesinin önemine değinilmiştir. Çocuklara şiddet karşısında doğru baş edebilme yetisi kazandırmanın önemli olduğu belirtilmiştir. Şiddeti karşılaşılan sorunların bir çözümü olarak kullanmanın yanlış bir davranış olduğu ifade edilmiştir. Şiddet davranışlarının yerine iletişim tekniklerinin benimsenmesinin önemi vurgulanmıştır.

Yapılan çalışmalar şiddet olaylarının boyutlarını göstermekte olup, ortaöğretim kurumlarında yaşanan şiddet türlerinin oranları ile ilgili TBMM tarafından yapılan araştırma sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 1. Türkiye’de Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Son Üç Ay İçinde Karşılaştıkları ve Uyguladıkları Şiddet Davranışları

	Karşılaşma (%)	Uygulama (%)
Fiziksel Şiddet	22,0	35,5
Sözel Şiddet	53,0	48,7
Duygusal Şiddet	36,3	27,6
Cinsel Şiddet	15,8	11,7

Kaynak: TBMM “Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi” Araştırma Komisyon Raporu 2007.

Tablodan da anlaşılacağı üzere ortaöğretim kurumlarında şiddetin hemen hemen her türü meydana gelmektedir. En fazla sözel ve fiziksel şiddet yaşanmaktadır.

Dönmez ve Özer (2009) tarafından Güvenli okul ortamının sağlanması öğrenci ve tüm okul popülasyonunun fiziksel olarak korunması, olası riskler karşısında eğitim-öğretimin kesintiye uğramaması, şiddet unsurlarının okul iklimini olumsuz etkilememesi gerektiği ifade edilmiştir.

Çalık ve diğ. (2009) tarafından yapılan, güvenli bir okul ortamının oluşturulması konusundaki çalışmada, konu hakkında birçok araştırmanın yapıldığı, bu konuda ulusal ve uluslararası kuruluşların yardım ve desteklerine devam ettikleri, okul güvenliğine dair Amerika başta olmak üzere, gelişmiş ülkelerde birçok araştırma ve projelerin başlatıldığı ifade edilmiştir. Türkiye’de de ulusal ölçekte MEB, TÜBİTAK ve UNESCO gibi kurum ve kuruluşlar tarafından desteklenen güvenli okul projeleri başlatılmıştır. Bununla birlikte MEB (2006) tarafından, eğitim ortamlarında şiddetin önlenmesine yönelik strateji ve eylem planları hazırlanmıştır. Bu bağlamda, Türkiye’de ve yurt dışında okulları güvenli ve şiddetin olmadığı öğrenme ortamları haline getirmenin, kamunun temel bir eğitim politikası haline gelmesi gerektiği ifadelerine yer verilmiştir.

Erol (2009) tarafından yapılan “Okulda Güvenlik Sorununa Yol Açan Etkenlerin Belirlenmesi” çalışmasında, okul alanının çocuk başına 5 metrekare düşecek

genişlikte olması gerektiği ve okul bahçelerinin öğrencilerin psikolojik gelişimleri açısından önemli mekanlar olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında okulların yardımcı hizmet birimlerinin olmadığı, elektrik tesisatlarının standartlara uygunluğunun teyit edilmesi gerektiği, koruyucu bilgi ve levhaların olmadığı, tuvalet, koridor vb yerlerin yeterince hijyenik olmadığı, temizlik görevlisi ihtiyacının olduğu, zemin kaplaması, havalandırma ve ışıklandırmanın yetersiz olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca son yıllarda şiddetin artması ile ilgili medyadaki görüş ve düşünceler okullar için de geçerli olmuştur. Okullar, bireylerin eğitilmesini üstlenen, toplumları değiştirip, dönüştüren, geliştiren kurumlardır. Toplumda ne varsa okulda da o vardır veya okulda ne varsa toplumda da o olacaktır yargısından hareketle çocuğun sosyalleşmesinde okulun önemi olduğu gibi, toplumsal bozulmaların önlenmesinde de okullar çok önemli bir faktör olarak belirtilmiştir. Bunun yanında medyada her türlü şiddetin sık sık en ince ayrıntılarına kadar sunulmasının, çocuk ve gençlerde kontrolsüz ve güçlü bir model oluşturması oldukça tehlikeli bir durum olarak belirtilmiştir. Çocuklar fiziksel, psikolojik ve duygusal olarak bu tür yayınlardan zarar görmektedirler. Medyanın, şiddeti reyting ve tiraj aracı olarak kullanmaması gerekmektedir. Bu sebeple medyadaki şiddetin öncelikle üzerine gidilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Çakmak ve diğ. (2017) tarafından yapılan araştırmaya göre, şiddete maruz kalan çocukların yaş ortalaması ve standart sapması $11,64 \pm 4,37$ 'dir. Kızlar erkeklere oranla daha fazla şiddete maruz kalmaktadır. Şiddet sonucunda, çocukların fiziksel ve ruhsal sağlığının bozulduğu, şiddete bağlı ölümlerin ortaya çıktığı ve intihar vakalarının yaşandığı tespit edilmiştir. Çocukların yaşına ve cinsiyetine bağlı olarak uygulanan şiddetin değiştiğine yer verilmiştir.

Topçu (2018) tarafından yapılan "Çocuk ve Sanal Ortam" çalışmasında dijital dünya, bilgisayarlarda internet tarayıcılar vasıtasıyla çevrim içi bir ortamda erişim sağlayan ve her elektronik cihazda kullanılabilen sistemler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Yaygın bir şekilde kullanılan sanal ortam hayatın birçok alanında iş, eğitim, aile ve sosyal ilişkiler açısından iletişim ve etkileşim sağlamaktadır. Toplumda yer alan

bireylerin teknolojinin hızına adaptasyonları farklılıklar göstermektedir. Bireyler arasında değişim ve gelişim hızı en fazla olan çocukların dijital dünyanın olumlu ve olumsuz etkilerine en fazla açık olan grubunu oluşturmaktadır. Yapılan incelemeler internet kullanıcılarının büyük bir kısmının çocuklar ve gençler olduğunu göstermektedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2013 verilerine göre 6-15 yaş aralığındaki çocukların %60'ı bilgisayar, %50'si de, internet kullanmaktadır. İnternet kullanıcı sayısı her geçen gün artmakta ve artışın büyük bir kısmını çocuklar oluşturmaktadır. Çocuklar daha çok dijital oyunlar, sosyal medya, bilgiye erişim ve iletişim amacıyla dijital ortamı kullanmaktadırlar. Dijital ortamın bu kadar yaygın kullanılması olumlu ve olumsuz etkilerine dair birçok çalışma yapılmasına neden olmuştur. Dijital ortam kullanımına yönelik yapılan çalışmalarda ilk olarak ele alınması gereken konu çocukların, fiziksel, ruhsal ve bilişsel gelişimine en az düzeyde zarar verecek şekilde kullanmaları olarak belirtilmiştir. Bunun için ideal süre ve ideal içerik kullanımı belirlenmeli ve bu şekilde kullanım programlanmalıdır. Bu konuda alınacak önlemlerin ilk sırasında ailelerin bilinçli olması, bu konuda eğitimler verilerek, farkındalıklarının artırılması olduğu belirtilmiştir.

Çocukların internet kullanımı ailesel, sosyal, kültürel ve ekonomik yapıya göre farklılıklar göstermektedir. Çocukların dijital ortamdaki aktiviteleri de farklı farklıdır. İnternet kullanımı ile bilgiye kolay ulaşmak, eğitim materyali temin etmek gibi çocuklar için bilişsel ve sosyal gelişimi ve hızlı değişen dijital ortamın hızlı karar verebilme, strateji geliştirme, analiz yapabilme gibi konularda olumlu yönde etkileri bulunduğu ifade edilmektedir. Bunun yanında daha erken çocukluk döneminde internetin kullanımı ince motor becerileri, yabancı dil öğrenimi, el-göz-zihin koordinasyonunu hızlandırma gibi konularda katkı sağladığı belirtilmiştir. Dijital ortam kullanımı çocuklara kendini ifade edebilme özgürlüğü, üreticilik, yaratıcılık ve tasarım yapabilme gibi yetenekleri de kazandırabilmektedir. Görüldüğü gibi dijital ortamın doğru ve etkin kullanımının birçok yararı bulunmaktadır. Bunun yanında çocuklar için bazı sorunlara neden olduğu da bilinmektedir. Bunlardan bazıları; fiziksel sağlığı olumsuz etkilemesi, içerik uygunsuzluğu, gerçek dünya ile

iletişim eksikliği, siber şiddet, dijital istismar, güvenlik ve bilgi gizliliği ihlali sıralanabilir. Uzun süre ekran karşısında kalan çocuklarda hareketsiz kalma ve yeme bozuklukları sonucunda obezitenin tetiklendiği bildirilmiştir. Bu konuda ülkemizde lise öğrenimi gören öğrenciler kapsamında yapılan bir çalışmada yeme bozukluğu ile internet bağımlılığının ilişkili olduğu belirtilmiştir. Günde 7 saatten fazla internet kullanan ergen kızlarda depresif davranışlarda artış olduğu, aşırı internet kullanımının hem kız hem de erkeklerde psikolojik sorunlara yol açtığı bunun yanında görme bozukluğu, düşük uyku kalitesi, düşük özbenlik saygısı, yüksek anksiyete bulunduğu bildirilmiştir. Okul öncesi dönemdeki çocuklarda ise dijital ortam kullanmanın arttığı ve buna bağlı olarak beden kitle indeksi ile ilişkisi görülmüştür. Uzun süre ekran karşısında kalınması neticesinde kas iskelet sistemi deformasyonu, el bileklerinde karpal tünel sendromu gibi sorunlarla karşılaştığı belirtilmiştir. Dijital ortamın gereğinden fazla kullanılması ile çocukların ve gençlerin eğitim ve akademik başarısını olumsuz şekilde etkilendiği bilinmektedir (Topçu, 2018).

2.2.2. Okul Güvenliği Konusunda Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Shaw & MacKenzie (1992) tarafından yapılan çalışmada, ABD’de uyuşturucu, çete faaliyetleri ve silah gibi şiddet unsurlarını hedef alan programlar ile muhtemel olayların azaltılması konusuna odaklanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Metropolitan Life Insurance Company (1993) tarafından 1.000 öğretmen, 1.180 öğrenci (3. Sınıftan 12. Sınıfa kadar) ve 100 polis üzerinde yapılan “Amerikan Devlet Okullarında Şiddet” isimli araştırma yürütülmüştür. Buna göre elde edilen bazı bulgular aşağıda maddeler halinde sunulmuştur:

- 1) Öğrencilerin %23’ü ve öğretmenlerin %11’i okul çevresinde meydana gelen şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.
- 2) Öğrencilerin %22’si şiddet olaylarından dolayı okula gitmek istemediklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %3’ü okul içinde bıçak ve silah ile tehdit edildiklerini belirtmişlerdir. Erkek öğrencilerin (%6) ve ders notları düşük

olan öğrencilerin (%10) şiddet eğilimlerinin daha yüksek olduğu ifade edilmiştir.

- 3) Öğrencilerin %13'ü bıçak ve silah ile okula geldiklerini belirtmişlerdir (Erkek öğrencilerin %22'si, kız öğrencilerin ise %4'ü).
- 4) Erkek öğrencilerin (%30) kız öğrencilere (%16) göre yaklaşık iki kat fazla şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir.¹

Clark ve Blendinger (1996) tarafından, öğretmenlerin, öğrenci davranışı ve okul güvenliği hakkında yasal ve mesleki sorumluluklarına dair bilgi düzeylerini, güvenli okul iklimi oluşturma becerilerini, okul güvenlik planına katılma düzeylerini ve kriz yönetimine yönelik etkinliklerini belirlemek amacıyla bir çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmaya California'daki Ulusal Üniversite'de düzenlenen Eğitim Yönetimi Programı'na katılan 130 ilköğretim ve lise öğretmeni dahil edilmiştir. Katılımcıların okul güvenliğine ilişkin bütün alanlardaki bilgi ve beceri düzeylerinin ortalamanın üstünde olduğuna dair bulgular elde edilmiştir.

Heaviside ve diğerleri (1998) tarafından, 1996–1997 öğretim yılında, ABD Eğitim Bakanlığı, Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezi için Westat Incompany vasıtasıyla 50 eyaletteki 1234 devlet okulunda (ilkokul, ortaokul ve lise) “ABD'nin Devlet Okullarında Şiddet ve Disiplin Problemleri” konulu araştırma sonuçları rapor haline getirilmiştir. Raporda belirtilen bazı önemli bulgular aşağıdaki gibidir:

- 1) İlkokul, ortaokul ve lise müdürlerinin %37'si polis ya da diğer güvenlik birimlerine rapor edilen bir ya da daha fazla suç/şiddet olayının gerçekleştiği bildirilmiştir.
- 2) Devlet okullarının %10'unda, öldürme, ırza geçme, intihar, fiziksel şiddet, silahlı kavga, hırsızlık gibi ciddi suçlar en az bir kere işlenmiştir.
- 3) İlkokulların %45'inde, ortaokulların %74'ünde ve liselerin %77'sinde şiddet olayları yaşanmıştır. İlkokulların %4'ünde, ortaokulların %19'unda ve

¹ Metropolitan Life Insurance Company and Louis Harris and Associates, Inc. (1993). The Metropolitan Life Survey of American Teachers, 1993: Violence in America's Public Schools. New York: Louis Harris and Associates, Inc.

liselerin %21'inde ciddi şiddet veya suç olaylarının meydana geldiği belirtilmiştir. Genel olarak bakıldığında ilkokullarda şiddet olaylarının kısmen daha az gerçekleştiği tespit edilmiştir.

- 4) İlkokul, ortaokul ve lise müdürlerinin %2'si okulda sıkı güvenlik önlemleri (tam gün çalışan güvenlik görevlisi ve her gün ya da bazı günler metal detektörü ile giriş kontrolü yapılması) aldıklarını ifade etmişlerdir.
- 5) Okulların %3'ü uygulanan ankette belirtilen önlemlerden (ziyaretçi defteri, okul giriş çıkışlarının denetlenmesi, öğle yemeği vs için okul dışına çıkmanın engellenmesi, öğrencilerin her gün metal detektörlerle aranması, uyuşturucu taraması) hiçbirini uygulamadıklarını belirtmişlerdir.

U.S. Departments of Education and Justice (1999) tarafından “Okul Güvenliği Raporu” hazırlanmıştır. Raporda belirtilen bazı bulgular şu şekildedir:

- 1) Okullarda 1 Ocak 1997–30 Aralık 1998 tarihleri arasında yaşanan 46 şiddet olayının sonucunda 58 kişi hayatını yitirdiği,
- 2) Okullardan hastaneye sevk edilen öğrencilerin %90'ı kaza sonucu (düşme, spor etkinlikler vb.) yaralandığı,
- 3) Kentlerdeki okullarda görev alan 1.000 öğretmenden 39'u okullarda şiddete maruz kaldığı,
- 4) Sınıf öğrencilerinin %3'ünün okula yaralayıcı, öldürücü veya kesici bir alet ile geldikleri belirtilmiştir.²

Perone (1998) tarafından, öğrencilerin ve öğretmenlerin okul güvenliği ve iklimine ilişkin algılarını, cinsiyet, etnik köken ve sınıf düzeyine göre değişip değişmediğini ve okul güvenliğini etkileyen iklim unsurlarını incelemek için yapılan çalışmaya; ABD'nin kuzey batısındaki bir okul bölgesinden 7.597 öğrenci ve 493 öğretmenin katılımı sağlanmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulguların bazıları şöyle özetlenebilir:

² U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, Juveniles in Residential Placement, 2011, 3 (National Report Series Bulletin, Aug. 2014), www.ojjdp.gov/pubs/246826.pdf.

- 1) Öğrencilerin ve öğretmenlerin, okul güvenliğine ilişkin algıları ile okul iklimi arasında doğrusal bir orantı olduğu,
- 2) Kendini o okula ait hissetmeyen öğrencilerin kendilerini daha güvensiz hissettikleri,
- 3) Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre kendilerini daha güvensiz hissettikleri
- 4) Yaşı büyük öğrencilerin, yaşı küçük öğrencilere göre kendilerini daha güvende hissettikleri belirtilmiştir.

Reddick ve Peach (1998) tarafından, öğretmenlerin okullarda meydana gelen şiddet olaylarını nasıl algıladıklarını belirlemek amacıyla “Güvenli Okullar” isimli çalışma yürütülmüştür. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan bazıları aşağıda maddeler halinde sunulmuştur:

- 1) Öğretmenlerin %83’ü okullarındaki mevcut güvenlik politikalarına ilişkin bilgi sahibi olduklarını ifade etmişlerdir.
- 2) Öğretmenlerin %92’si okulda kendilerini güvenli hissettiklerini belirtmişlerdir.
- 3) Öğretmenlerin %93’ü öğrencilerinin de okulda kendilerini güvende hissettiklerini düşündüklerini ifade etmişlerdir.
- 4) Öğretmenlerin %9’luk kısmı okulda şiddete maruz kaldıklarını, bunu okuldaki disiplin kurallarının kötüleştiğine bağladıkları tespit edilmiştir.
- 5) Öğretmenlerin %93’ü okulda polis bulunması gerektiğini ve kendilerine zarar verecek kişilere karşı daha fazla yasal koruma gerektiğini bildirmişlerdir.

King (1998) tarafından Fransa’da yapılan “Ulusal Plan kapsamında okul güvenliğini sağlamak” çalışmasında elde edilen bulguların bazıları şöyledir:

- 1) En riskli olarak tabir edilen 26 bölgede müdahale planlarının oluşturulduğu,
- 2) Şiddete maruz kalanlara yönelik yardım projeleri geliştirildiği,
- 3) Açık Okul Sistemi ile öğrenci ve ailelerine akşam, hafta sonları ve tatillerde ders çalışma ve eğlenme için okul binalarının tahsis edildiği belirtilmiştir.

Sheley ve Wright (1998) tarafından, ABD'deki gençlerin silah kullanımı ve suç eylemlerinde bulunma düzeyleri hakkında hazırlanan ve National Institute of Justice (NIJ) tarafından desteklenen bu çalışmaya, ulusal düzeyde 53 lisenin 10. ve 11. Sınıflarından toplam 734 erkek öğrenci katılmıştır. Araştırmada yer alan bazı bulgular aşağıda özetlenmiştir:

- 1) Öğrencilerin %14'ü hırsızlık suçu işlediklerini, %2'si silahlı bir soyguna karıştıklarını,
- 2) Öğrencilerin %5'i uyuşturucu kullandığını, %3'ü uyuşturucu sattığını,
- 3) Araştırmaya katılan her 10 öğrenciden 3'ü (%29) en az bir silaha sahip olduklarını, %8'i ise 3 değişik silaha sahip olduklarını
- 4) Öğrencilerin %50'si istedikleri zaman rahatlıkla bir silah bulabileceklerini,
- 5) Öğrencilerin çoğu, silah taşımak ya da bulundurmak için en önemli nedenin suç işlemek değil kendilerini korumak olduğunu belirtmişlerdir.

Binns ve Markow (1999) tarafından hazırlanan "Amerikan Devlet Okullarında Şiddet- 5 Yıl Sonrası" konulu araştırmada, okullarda meydana gelen şiddet olaylarına dair öğrenci, öğretmen ve polislerin algılarının belirlenmesi hedeflenmiştir. Metropolitan Life Insurance Company tarafından 1993 yılında yapılan "Amerikan Devlet Okullarında Şiddet" araştırmasının devamı niteliği taşıyan bu çalışmada 1044 öğrenci (3-12. sınıf), 1000 öğretmen (3-12. sınıf) ve 100 polisin katılımı sağlanmıştır. Beş yıl önce yapılan araştırmanın sonuçları ile karşılaştırıldığı zaman elde edilen bulgular şu şekildedir:

- 1) Öğrenciler, öğretmenler ve polisler tarafından okullarda şiddet olaylarının azaldığı ifade edilmiştir.
- 2) Öğrencilerin %25'i okul içinde ve çevresinde şiddete maruz kaldığını belirtmişlerdir.
- 3) Öğrencilerin %12,5'i okula silah getirdiğini ifade etmiştir.

- 4) Öğrenci, öğretmen ve polislere göre okulda şiddete neden olan üç önemli etken olduğunu belirtmişlerdir. Bunlar aile denetiminin yetersizliği, akran gruplarının baskısı, alkol ve madde bağımlılığı olarak sıralanmıştır.

Verdugo (1999) tarafından okul güvenliği kapsamında yapılan çalışmada akademik boyutta yer alan eğitim ve eğitimin kalitesi gibi unsurların çok üzerinde durulmayan bir boyut olduğu bulgular arasında belirtilmiştir. Çalışmada elde edilen diğer bulguların bazıları şöyle sıralanabilir;

- 1) Okulun içinde bulunduğu çevre, şiddete neden olan faktörler ile bağlantılıdır.
- 2) Okulun alansal olarak büyük olması risk faktörlerini arttırmaktadır.
- 3) Öğrencilerin %8'inde şiddet eğilimi bulunmaktadır.
- 4) Öğrencilerin %1'den fazlasının fiziksel şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir.

Welsh'e (2001) tarafından yapılan çalışmaya göre, bir okul ortamını güvensiz yapan unsurların bazıları şu şekilde sıralanabilir:

- 1) Etkili bir eğitim-öğretimin gerçekleştirilmemesi ve öğrencilerin akademik başarısızlığı,
- 2) İdareci ve öğretmenlerin tutarsız davranış ve cezalandırma uygulamaları,
- 3) İdareci ve öğretmenler arasında iletişim eksikliği, aktif bir yönetim sergilenememesi,
- 4) Disiplin ve kuralların özenle uygulanmaması, açık, adil ve tutarlı olmaması, kuralların meşru bulunmaması,
- 5) Öğretimin bireyselleştirilememesi,
- 6) Yanlış davranışların görmezden gelinmesi,
- 7) Okulun büyüklüğü.

Welsh, (2001) tarafın yapılan bir diğer çalışmada, okul güvenliği, duyarlılığı yüksek bir konu olarak belirtilmiş ve toplumun bu konudaki duyarlılığının da son yıllarda giderek arttığı ifade edilmiştir. Medyanın olayları kamuoyuna yansıtma biçiminin de

okul güvenliğine ilişkin duyarlılığın artmasında etkili faktörlerden biri olduğu belirtilmiştir.

Klooster (2002) tarafından, ABD'nin California eyaletine bağlı Los Angeles şehrinde bulunan bir lisedeki öğretmenlerin ve öğrencilerin okul güvenliğine ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlayan bir çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmaya 113 öğretmen ve 2110 öğrenci katılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bazı bulgular şöyledir:

- 1) Öğrencilerin %18,5'i okulda kendilerini güvende hissetmediklerini, %13,9'u ise okullarındaki bazı alanlardan korktuklarını,
- 2) Öğrencilerin %28,7'si öğrenci ve personel dışındaki kişilerin okula rahatlıkla girebildiklerini, Öğrencilerin %51,3'ü okul binası içerisinde öğrencilerin yaralanmasına neden olan bazı kazaların meydana geldiğini,
- 3) Öğrencilerin %8,4'ü okula silah, %26,7'si bıçak getirildiğini,
- 4) Öğrencilerin %66,8'i bazı öğrencilerin okula alkol ya da uyuşturucu kullanarak geldiklerini, %52'si bazı öğrencilerin okulda uyuşturucu kullandıklarını,
- 5) Öğretmenlerin %27,9'u okulda meydana gelen suç ve şiddet olaylarına karşı yeterince korunmadıklarını,
- 6) Öğretmenlerin %24,1'i okulda تنها yerlerde ve tuvaletlerde daha fazla sorun yaşandığını ifade etmişlerdir.

Sheley ve Wright (2000) tarafından öğrencilerin, öğretmenlerin idarecilerin ve ailelerin okul güvenliğini etkileyen iç ve dış faktörlere dair algılarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, ABD'nin California eyaletinde bulunan Madera kentindeki dört ortaokul incelenmiştir. Araştırmaya katılanlara okul güvenliği ve okul güvenliğini etkileyen iç ve dış faktörler hakkında 17 soru yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonrasında elde edilen bulguların bazıları aşağıda sunulmuştur:

- 1) Çalışmada yer alan katılımcıların çoğunluğu şiddet içerikli davranışların daha çok tuvaletlerde gerçekleştiği,

- 2) İdareciler dışındaki katılımcılar, okulda güvenlik görevlisinin bulunmasını okul güvenliği için etkili olduğu,
- 3) Katılımcılar tarafından okul güvenliği konusunda idarecilerin kilit bir role sahip olduğu,
- 4) Katılımcılar, öğrencilerin denetlenmesinin okul güvenliğini etkileyen önemli bir etken olduğu,
- 5) Şiddet olaylarının daha çok yemek saatlerinde meydana geldiği belirtilmiştir.

Devoe ve diğerleri (2002) tarafından hazırlanan “Okul, Suç ve Güvenlik Göstergeleri: 2002” raporunda, ABD’de okul güvenliği hakkında yapılan birçok araştırmanın istatistikleri derlenmiştir. Bu rapora göre bazı istatistik veriler şu şekildedir:

- 1) 2002 yılında, 12–18 yaş arasında 1,9 milyon çocuğun şiddet ve hırsızlık olaylarına maruz kaldığı ve bu maruziyetlerin 128.000’inin okullarda gerçekleşmiştir.
- 2) Ocak 1998-Aralık 1999 tarihleri arasında ABD’de bulunan okullarda 47 ölümlle sonuçlanan şiddet eylemini gerçekleştirdiği, bu olayların 38’i cinayet, 6’sı intihar, 2’si polis tarafından öldürülen şüpheli ve 1 kaza şeklinde gerçekleşmiştir. İşlenen 38 cinayetin 33’ü okul çağındaki öğrenciler tarafından gerçekleştirilmiştir.
- 3) 1993–2001 yılları arasında öğrencilerin %7’si ile %9’u silah, bıçak veya sopa ile tehdit edilmiş ya da yaralanmış olduğu bildirilmiştir.
- 4) 2001 yılında erkek öğrencilerin %9’u, kız öğrencilerin %7’si arkadaşları tarafından şiddete maruz kaldığı ifade edilmiştir.

Akiba (2002) tarafından, Gelişmiş ve gelişmekte olan 41 ülkedeki 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin matematik ve fen derslerindeki başarılarını araştırmak amacıyla “1994 Uluslararası Matematik ve Fen Eğitimindeki Eğilimler (The Trends in International Mathematics and Science Study - TIMSS)” çalışmasında elde edilen datalardan yararlanılmıştır. İncelenen çalışmada 41 ülkenin 37’sinde okullarda meydana gelen

şiddet olaylarına dair bilgilere yer verilmiştir. Bu çalışma ile elde edilen bulguların bir kısmı aşağıdaki gibidir:

- 1) Macaristan'daki öğrencilerin yaklaşık %33'ü, Amerika'daki öğrencilerin %30'u, Singapur'daki öğrencilerin %15'i ve Danimarka'daki öğrencilerin ise %6'sı okulda şiddete maruz kalmaktan ve tehdit edilmekten korktuklarını,
- 2) Araştırmaya katılan öğrencilerin %21'i okulda şiddet yaşamaktan korktuklarını,
- 3) Araştırmaya katılan ülkelerdeki öğretmenlerin %40'ı okulda meydana gelen şiddet olaylarının eğitim faaliyetini etkilediğini,
- 4) Eğitim sisteminin kalitesi ile okullarda meydana gelen şiddet olayları arasında lineer bir ilişkinin bulunduğu,
- 5) Başarılı ve başarısız öğrenci sayıları arasındaki fark fazla olduğu durumlarda daha fazla şiddet meydana geldiği rapor edildiği belirtilmiştir.

Krug ve ark. (2002) tarafından yapılan bir çalışmada elde edilen önemli bulgulardan biri, şiddet uygulayan veya şiddete teşvik eden arkadaşlara sahip olmak, şiddete maruz kalma ve şiddet uygulama riskini artırmaktadır.

Butcher ve Manning (2003) tarafından okul güvenliğini tehdit eden unsurlar hakkında yapılan çalışmada öğrenci ve eğitimcilerin güvenliğini sağlamak için alınması gereken bazı önerilere yer verilmiştir. Literatür taraması yöntemi ile yapılan araştırmaya göre; eğitimcilerin şiddet ve agresifliklere karşı olmalarına rağmen öğrencilerin izinsiz ve zamansız konuşması, kavga etmeleri ve birbirlerine karşı kabadayılık yapmak gibi davranışları ile karşılaştıkları belirtilmiştir. Güvenli okul faaliyetleri kapsamında eğitimcilerin, ailelerin ve tüm toplumun işbirliği içerisinde olmalarının, öğrencilerin fiziksel ve psikolojik açıdan güvende oldukları eğitim ortamının oluşturulmasında çok büyük katkı sağlayacağı ifade edilmiştir (Akt. Türkmen, 2004).

Schreck, Miller ve Gibson (2003) tarafından, "Okul Bahçesinde Tehlike: Okuldaki Mağduriyetin Risk Faktörleri Üzerine Bir Çalışma" kapsamında 50 eyalet bulunan 6.

sınıftan 12. sınıfa kadar 6418 öğrencinin katılım gösterdiği bir anket çalışması yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin okulda hırsızlık ve ağır suçlara maruz kalmalarında etkin olan faktörlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, toplumdaki değişkenlerin okulda da gözlemlendiği, okulda saldırgan davranış sergileyen öğrencilerin toplumda suç işleyen karakterlerle örtüştüğü tespit edilmiştir. Okulların öğrencileri korumak amacıyla kullandıkları metal dedektörünün ve güvenlik görevlisinin suça eğilimi azaltma da yetersiz olduğu ifade edilmiştir.

Zeira, Astor ve Benbenishty (2003) tarafından İsrail’de okullarda meydana gelen şiddet olaylarını incelemek amacıyla ulusal düzeyde bir araştırma yürütülmüştür. Araştırmaya 232 ilköğretim, ortaokul ve lise okullarından toplam 15916 öğrenci katılmıştır. Elde edilen bazı bulgular aşağıdaki gibidir:

- 1) İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin 1/3’ü, lise öğrencilerinin 1/4’ ü şiddet olaylarının okulları çok büyük sorun olduğunu,
- 2) Farklı dine mensup öğrencilerin (Yahudi ve Arap) bu konuda farklı görüşlere sahip oldukları belirtilmiştir. Lisedeki Arap öğrencilerin %43,7’si, Yahudi öğrencilerin %19,7’si okullarında meydana gelen şiddet olaylarını önemli bir sorun olarak gördüklerini,
- 3) İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin %57,6’sı, lise öğrencilerinin %48,2’si akran zorbalığına maruz kaldıklarını,
- 4) İlkokul ve ortaokullardaki öğrencilerin %45,5–45,9’u, liselerdeki öğrencilerin %33,8’i okulda bir eşyasının çalındığını,
- 5) İlkokul öğrencilerinin %9’u, ortaokul öğrencilerinin %8,4’ü ve lise öğrencilerinin 6,4’ü bıçakla tehdit edildiklerini,
- 6) Ortaokul öğrencilerinin %6,3’ü, lise öğrencilerinin %3,9’u bıçakla yaralandıklarını ifade etmişlerdir.

Pogarsky (2003) tarafından, okullarda karşılaşılan şiddete yönelik Avrupa’da düzenlenen, 1997 yılında Utrecht-Hollanda’da “Daha Güvenli Okullar” ve 1998 yılında Londra’da “Okulda Şiddetle Mücadeleye Karşı Girişimler” hakkında bir

konferansı verileri derlenmiştir. Buna göre, geçen on yıllık süreçte, okullardaki şiddet olaylarını önlemeye yönelik başarılı bulunan Norveç projeleri doğrultusunda çalışmaların uygulanmasına ve sürdürülebilir olmasına değinilmiştir. Londra'nın Barnet Bölgesi'nde 22 yıldan beri devam eden "Barnet Okul Projesi" ile farklı etnik kökenden öğrencilerin arasındaki şiddet olgusunu azaltmak için tam zamanlı okul polisi uygulaması başlatılmış ve belli bölgelerde olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Londra'da uygulanan bu projenin temel özellikleri aşağıdaki gibidir:

- 1) Dersler Eğitim ve İstihdam Bakanlığı (DFEE) tarafından belirlendiği,
- 2) Bu program 1. sınıftan 6. sınıfa kadar tüm sınıflarda eksiksiz olarak 40 dakika ders uygulandığı,
- 3) Programlar uzman polisler tarafından hazırlanmakta ve polislerin sadece bu işi yaptığı,
- 4) Polisler ile öğrenciler arasında doğrudan iletişim sağlandığı,
- 5) Tüm kurumlar tarafından projeye destek verildiği,
- 6) Bu şekilde okulların daha güvenli olduğu ve öğrencilerin şiddetten ve suçtan korundukları belirtilmiştir.

Devoe ve diğerleri (2004) tarafından hazırlanan "Okul, Suç ve Güvenlik Göstergeleri: 2004" çalışmada, ABD'deki okullarda yaşanan kavga, zorbalık, düzensizlik, yaralanma gibi okul güvenliği ile ilgili bazı istatistiklere yer verilmiştir. Bu raporda yer alan önemli bazı istatistikler şöyledir:

- 1) Ocak 1999-Aralık 2000 tarihleri arasında ABD'deki okullarda 32 ölümlerle sonuçlanan şiddet olayı meydana gelmiştir. Bu olaylardan 24'ü cinayet ve 8'i intihar şeklinde gerçekleşmiştir. İşlenen 24 cinayetin 16'sı okul çağındaki öğrenciler tarafından gerçekleştirilmiştir.
- 2) 2002 yılında 12-18 yaş grubundaki öğrencilerden 309.000'i okul dışında, 88.000'i okulda meydana gelen ciddi şiddet olaylarına maruz kalmıştır.
- 3) 2002 yılında 12-14 yaş grubundaki öğrencilerin, 15-18 yaş grubundaki öğrencilere kıyasla daha fazla şiddete maruz kaldığı ifade edilmiştir.

Bass (2004) tarafından, okul güvenliği ve düzeni ile okul kültürü arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, ABD'nin güneybatısında bulunan bir okul bölgesinde, toplam 7 okulda, görevli 192 öğretmene, okul güvenliği ve okul kültürü ile ilgili iki ölçek uygulanmıştır. Ölçeklerden elde edilen dataların analiz edilmesiyle öğretmenlerin okul kültürü ile okul güvenliğine dair algılarının arasında yüksek bir korelasyon bulunduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların okul kültürü güçlü olan okullarda şiddet olaylarına daha az rastlandığı tespit edilmiştir.

Furlong ve diğ. (2005) tarafından yapılan çalışmada, okullarda şiddeti önlemek amacıyla dengeli yaklaşımın bir örneği olarak üç düzeyli bir yaklaşım önerilmiştir. Bu yaklaşımın temeli ve ilk düzeyi, tüm öğrenciler için yapıcı disiplin oluşturulması ve akademik başarıya yönelik motivasyonların artırılmasını kapsamaktadır. İkinci düzeyi, muhtemel şiddet olaylarına karşın erken müdahale çalışmalarını kapsamaktadır. Üçüncü düzeyi ise, okulda şiddete maruz kalmış öğrenciler için yoğun ve eşgüdümlü hizmetleri kapsamaktadır. Burada önemli olan nokta, her okulun spesifik ihtiyaçlarına yönelik olarak belirlenmesi, sürekli izlenmesi ve iyileştirme çalışmalarının sürdürülebilirliğinin sağlanması olarak ifade edilmiştir.

Buffo (2005) tarafından Chicago'daki öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin okul güvenliğine ilişkin algılarını belirlemek için yapılan çalışmaya, 3843 ilköğretim öğrencisinin, 531 öğretmenin ve 271 velinin katılımı sağlanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bazı bulgular aşağıdaki gibidir:

- 1) Öğrencilerin %6'sı, öğretmenlerin %1,4'ü ve velilerin %1,6'sı okul çevresinin güvensiz olduğu,
- 2) Öğrencilerin %6,1'i, öğretmenlerin 5,8'i, velilerin %3,2'si okul giriş-çıkışlarında etkili bir kontrol yapıldığı,
- 3) Farklı etnik kökene sahip öğrencilerin fazla olduğu okullarda, diğer okullara oranla daha güvensiz olarak algılandığı tespit edilmiştir.

Centers for Disease Control and Prevention (2006) tarafından, ABD'deki 50 eyalette bulunan resmi ve özel okullardaki lise öğrenimi gören öğrencilerde tehlikeli

davranışları belirlemek amacıyla yapılan çalışma doğrultusunda elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

- 1) Araştırmaya katılan öğrencilerin %6,5'i okula bıçak, silah vb. bir alet ile geldiklerini,
- 2) Öğrencilerin %35,9'u bir kez ya da daha çok kez fiziksel şiddet maruz kaldıklarını ya da uyguladıklarını,
- 3) Öğrencilerin %3,6'sı fiziksel şiddet esnasında yaralandıklarını,
- 4) Öğrencilerin %7,5'i cinsel ilişkiye girmeye zorlandıklarını,
- 5) Öğrencilerin %7,9'u okulda en az bir defa bıçak, silah benzeri bir aletle yaralandıklarını ya da tehdit edildiklerini,
- 6) Öğrencilerin %6'sı okulda buldukları sırada veya okula gelip-giderken güvensiz olduklarını düşündükleri için okula gitmediklerini,
- 7) Öğrencilerin %29,8'i okulda kişisel ders ya da malzemelerinin çalındığını veya kişisel eşyalarına kasıtlı olarak zarar verildiğini belirtmişlerdir.³

Srichai, Yodmongkol, Sureephong ve Meksamoot (2013) tarafından yapılan çalışmada, gelişmiş ülkelerde okul güvenliği hakkında ciddi araştırmalar yapıldığı ve çözümlerin geliştirildiği görülmektedir. Bu çözüm noktalarında yapısal farklılıklar bulunduğu belirtilmiştir. Örneğin ABD'de okul güvenliği çözümleri özellikle şiddeti ve suçu önlemeye yönelik iken AB ülkelerinde, güvenli öğrenme ortamı ve yaşam boyu sağlık konularının ön planda tutulduğu belirtilmiştir.

2.2.3. Okul Güvenliği Kapsamında Yurt İçinde Uygulanan Mevzuatlar

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 42. Maddesine göre "Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz", 56. Maddesine göre "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir", 60. Maddesine göre "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir" 58. Maddesine göre "Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar vb. kötü alışkanlıklardan ve cehaletten

³ Centers for Disease Control and Prevention. (2006). Youth Risk Behavior Surveillance-United States, 2005. Morbidity and Mortality Weekly Report (MMWR), 55(No. SS-5), 1-108.

korumak için gerekli tedbirleri alır” ve 61. Maddesine göre: “Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır” ifadeleri doğrultusunda yürürlükte olan mevzuatlardan aşağıda bahsedilmiştir.

Okul güvenliği konusu ile ilgili olarak başlıca görev alan kurumların; Milli Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve onlara bağlı yerel kurumlardır.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 26.04.2018 tarihinde 2018/10 numaralı “Okullarda Güvenlik Önlemlerinin Alınması” genelgesi yayımlanmıştır. Bu genelgede de belirtildiği gibi okul güvenliği konusunda Türkiye’de uygulanan mevzuat şunlardır:

- a. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu.
- b. 28/12/1988 tarihli ve 20033 sayılı Sabotajlara Karşı Koruma Yönetmeliği.
- c. 25/12/2006 tarih ve 1080 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Güvenlik Tedbir ve Müeyyideler Dokümanı Genel Esaslar Talimatı.
- d. 29/12/2012 tarihli ve 28512 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği.
- e. 18/06/2013 tarihli ve 28681 sayılı İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik.
- f. 11/09/2014 tarihli ve 29116 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği.
- g. 17/09/2015 tarihli ve 936730 I sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Emirleri.
- h. 22/07/2016 tarihli ve 7844294 sayılı Müsteşarlık Emirleri.
- i. 25/10/2017 tarihli ve 3022 I sayılı Okul Servis Araçları Yönetmeliği.
- j. 22/12/2016 tarihli "Okullarda Güvenli Ortamın Sağlanmasına Yönelik Koruyucu ve Önleyici Tedbirlerin Artırılmasına İlişkin İşbirliği Protokolü"
- k. 8/01/2017 tarihli "Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Özel Güvenlik Görevlilerine Eğitim Verilmesine İlişkin İşbirliği Protokolü"

1. 19/12/2007 tarihli ve 26735 sayılı Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik.
- m. 19/10/ 2010 tarihli ve 223 sayılı Makam Onayı ile yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Yangın Önleme ve Söndürme Yönergesi.

2014/20 sayılı Uyuşturucu Kullanımı ve Bağımlılıkla Mücadele konulu Genelge.

2018/10 “Okullarda Güvenlik Önlemlerinin Alınması” genelgesinde idareci, öğretmen ve okul personellerinin dikkat etmesi gereken konulara yer verilmiştir. Okullarda Güvenlik Önlemlerinin Alınması konulu genelge çerçevesinde alınması gereken önlemler ve yapılması gerekenler aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- 1) Okul çevresinde öğrencilerin varlığını ve gelişimini olumsuz etkileyen konulara dikkat edilmesi, kontrollerin aksatılmadan yerine getirilmesi, tedbirlere yönelik çalışmaların zamanında yapılması,
- 2) Okul binasının ve ek yapılarda risk/tehlike bulunduran durumların ortadan kaldırılması, bu konuda ilgili kurum/kuruluşlarla iş birliği yapılması,
- 3) Eğitim-öğretim saatlerinde öğrencilerin okul sınırları dışına ani ve kontrolsüz bir şekilde çıkmasının önlenmesi, bu kapsamda okul giriş ve çıkışlarında gerekli kontrollerin yapılması ve gerekli tedbirlerin alınması,
- 4) Okul sınırları içerisinde öğrenciler ve tüm çalışanlara yönelik tehlike oluşturan trafo ve yüksek gerilim hatları gibi ciddi risk kaynaklarının bulunması durumunda acilen kaldırılması, okul içinin ve dışının gerekli ve yeterli miktarda aydınlatılması,
- 5) Okul içerisinde bulunan her türlü araç ve gereçlerin tehlike oluşturmayacak şekilde düzenlenmesi, araç ve gereçlerin kullanım amacı doğrultusunda, kullanım standartlarına uygunluğu ve kontrol edilerek kullanılması, gerekli tedbirlerin alınması ve bu konuda öğrenci, veli ve çalışanların bilgilendirmesi,
- 6) Okulun bulunduğu lokasyonda trafiğin kontrol altında tutulması, özellikle giriş çıkış saatlerinde denetimlerin artırılması, gerekirse emniyet birimlerinden destek alınması ve herhangi bir trafik kazasına karşı tedbirlerin alınması,

- 7) Okula gelen ziyaretçilerin kayıt altına alınması, giriş kartı verilmesi ve gerekli kontrolden geçirilerek alınması,
- 8) Okul içinde ve dışında çalışma yapılması durumunda iş ekipmanlarının ve iş makinelerinin periyodik kontrollerinin, yetkili kişiler tarafından zamanında yapılması,
- 9) Okulların “Sabotajlara Karşı Koruma Planları” kapsamında tasarlanması ve buna göre iyileştirmelerin yapılması,
- 10) Okul idaresi tarafından nöbetçi idareci, öğretmen ve öğrencinin görev talimatları hazırlanmalı ve herkesin görebileceği noktalara asılmalıdır. Nöbet görevi bulunan kişilere belirli zamanlarda karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm sunmaya yönelik bilgilendirme yapılması,
- 11) Okulda nöbet görevi bulunan kişilerin okul içinde ve etrafında şüpheli ve uygunsuz davranış sergileyen kişilerin takibinin yapılması, zaman kaybetmeden ilgili birimlerle temasa geçilmesi ve 25/12/2006 tarih ve 1080 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Güvenlik Tedbir ve Müeyyideler Dokümanı Genel Esaslar Talimatı hükümlerine göre sürecin yürütülmesi,
- 12) Okullarda görev yapan özel güvenlik görevlilerinin, görevinin gerektirdiği bilinç doğrultusunda hizmet vermeleri ve her türlü şiddet olaylarına karşı hazırlıklı olmaları sağlanmalı, bu konuda taviz verilmemesi,
- 13) Okullarda görev alan özel güvenlik görevlilerinin her eğitim öğretim dönemi başında mutlaka gerekli güvenlik tahkikatlarını yerine getirmesi,
- 14) Okullarda her türlü güvenliğin sağlanmasına yönelik uyarı, bilgilendirme ve bina içi yönlendirme levhalarının ilgili yerlere asılması,
- 15) Acil durum planlarının hazırlanması,
- 16) Okul binasında ve ek yapılarda, yangın tehlikesine karşı gerekli tedbirlerin alınması,
- 17) Okul servis araçları ile okula gelen çocukların iniş ve binışteki kontrollerinin nöbetçi öğretmen ve idareci tarafından yapılması, kayıt altına alınması,

- 18) Okul servis görevlileri tarafından öğrencilerin güvenli şekilde servis aracına binip inmelerinin ve gerektiğinde karşıdan karşıya geçişlerinin sağlanmasına yönelik kontrollerin yapılması,
- 19) Öncelikle okul personeli olmak üzere okul içinde ve dışında tüm bireyler tarafından, öğrenciler üzerinde olumsuz örnek teşkil edecek tutum ve davranışların önlenmesine yönelik gerekli tedbirlerin alınması,
- 20) Okul genelinde temizlik ve hijyen koşullarının (kantin, yemekhane, derslik, lavabo, çöp kutuları vs.) sağlanması,
- 21) Okullarda bilişim araçları ve sosyal medya kullanımında, genel ahlak kurallarına dikkat edilmesi, şiddete yönelik amaçlar için kullanılmaması, eğitim öğretim faaliyetine ve kişilere maddi ve manevi zarar vermemeleri için gerekli tedbirlerin alınması ve denetimlere devam edilmesi,
- 22) Ahlak kurallarına uymayan ve şiddet unsurları içeren sesli, yazılı ve görüntülü kaynaklara eğitim ortamlarında izin verilmemesi, sınıflarda, laboratuvarlarda, spor alanlarında vs gibi alanlarda iletişim araçlarının kullanılmasına izin verilmemesi ve bununla ilgili gerekli tedbirlerin alınması,
- 23) Okullarda ilk yardım amaçlı kullanılacak araç-gereç ve malzemeleri içeren ilk yardım dolabı ve ilk yardım çantasının bulundurulmasıdır.

MEB tarafından yayımlanan bu genelge ile bilişim araçları ve sosyal medya kullanımına yönelik de bilgilendirmede bulunulmuştur. Okullarda “Zararlı, bölücü, yıkıcı faaliyetlerle, toplumun genel ahlak kurallarıyla bağdaşmayan ve şiddet içerikli amaçlar için kullanılmaması, Eğitim öğretim faaliyetlerine ve bireylere, maddi ve manevi zarar vermemeleri için gerekli tedbir ve gözetimlerin sürdürülmesi, Ahlak dışı ve şiddeti özendirilen sesli, sözlü, yazılı ve görüntülü içeriklere okul ve kurumlarda, eğitim ortamlarında izin verilmemesi, Derslik, laboratuvar vb. eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü alanlarda iletişim araçlarının kullanılmasına izin verilmemesi ve gerekli tedbirlerin alınması” hususunda bilgilendirmelere yer verilmiştir.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 24.03.2006 tarihinde 2006/26 numaralı “Okullarda Şiddetin Önlenmesi” genelgesi yayımlanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yabancı devlet ve kuruluşlarla yaptığı anlaşmalar, Uluslararası hukuk çerçevesinde sözleşme, protokol, şart ve bildiri niteliğindeki belgeler, Anayasa'mızın 90. Maddesi gereğince, TBMM tarafından da bir kanunla onaylanması durumunda, uluslararası kanun hükmündedir. Bu kapsamda, AB ve BM'nin çocuklara dair sözleşmeleri gereği, 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'da belirtilen Millî Eğitim Bakanlığının Görevleri ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu çerçevesinde, Türk Millî Eğitiminin amaçlarına bağlı olarak okul güvenliği ile ilgili yasal düzenlemeler yürürlüğe girmiştir. Bu yasal düzenlemelerden bazıları hukuksal sınıflandırmalarına göre aşağıda sunulmuştur (Erol, 2009).

2.2.3.1. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

20 Kasım 1989 tarihinde BM Genel Kurulu tarafından “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme” kabul edilmiştir. Bu sözleşmenin 28. Maddesine göre; okul disiplininin çocuğun insan olarak taşıdığı saygınlık ile örtüşecek şekilde, sözleşmeye uygun yürütülmesi amacıyla gereken önlemlerin alınması, yerkürede cehaletin ve okur-yazar olmayan bireyin kalmaması ve çağdaş eğitim yöntemlerine, bilimsel ve teknik bilgilere kolayca erişimin sağlanması amacıyla uluslararası işbirliğinin teşvik edilmesinin gereğine yer verilmiştir.

20-30 Eylül 1990 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde gerçekleştirilen "Çocuklar İçin Dünya Zirvesi'nde Türkiye sözleşmeyi imzalayarak, bu sözleşmeye taraf olmuştur.

2.2.3.2. Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi

25.01.1996 tarihinde Strazburg'da Avrupa Konseyine üye devletler tarafından “Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi” kabul edilmiştir. Türkiye 01.02.2001 tarihinde bu sözleşmeye taraf olmuştur. Buna göre devlet ve ailenin işbirliği ile Çocuk haklarının ve yüksek çıkarlarının geliştirilerek, çocuklara bu hakları kullanma imkanı verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

2.2.3.3. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu

Millî Eğitim Temel Kanunu'ndaki “Fırsat ve İmkan Eşitliği” ilkesi gereğince, eğitimde kadın ve erkeklere eşit fırsat ve imkanların sağlanması, maddî imkanları düşük öğrencilere yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla maddi destek sağlanması, özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için alınacak tedbirlere ilişkin düzenlemeler ile çocukların eğitim hakkı tanınmıştır.

2.2.3.4. 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu

İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 61. maddesine göre okul binalarının sağlık, eğitim-öğretim ve ulaşım bakımından elverişli bir bölgede olması göz önünde bulundurulur. meyhane, kahvehane, kiraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi halka açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin, okul binalarına en az 100 metre mesafede bulunmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Turizmin yoğun olduğu bölgelerde bulunan okulların tatil dönemlerinde, yukarıda belirtilen mesafe şartı aranmaz.

2.2.3.5. Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği

İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 61, 62, 83, 89, 91. maddelerine göre, okul ve öğrenci güvenliği, öğrenci sağlığı ve sağlık hizmetleri hakkında yönetici, öğretmen, sağlık personeli, gece bekçisi ve diğer yardımcı personellerin görevleri belirtilmiştir. 10. maddede, olağanüstü durumlarda; sel, deprem, salgın hastalık, aşırı sıcak veya

soğuk gibi durumlarda önlemlerin alınması belirtilmiştir. 99. madde göre okul gelişim ekibi, öğrenci davranışlarını değerlendirme kuruluna okul güvenline dair görevler verilmiştir. 139. maddede öğrenci sağlığı ve güvenliği, 142. maddede okul ve çevre ilişkileri, 144. maddede binanın kullanılması, 151. maddede mutfak ve yemek odası, 152. maddede içme suyu ve deposu 153. maddede oyun yeri konularında düzenlemeler getirilmiştir.

2.2.3.6. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği (Ödül ve Disiplin İle İlgili Hükümler)

Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nin Ödül ve Disiplinle ilgili bölümünde; yönetici, öğretmen ve öğrencilerin güvenliği için ailelerle işbirliği yapılarak tedbirler alınmasının gerekliliği belirtilmiştir. Yönetmeliğin 6. Maddesinde Öğrencilerin korunması başlığı altında yönetici ve öğretmenler tarafından alınması gereken önlemlere yer verilmiştir. Bu önlemler aşağıdaki gibidir:

- 1) Aile içinde ve dışında şiddete maruz kalan, ilgisizlik nedeniyle veya zorlanarak suça yönelme ihtimali bulunan öğrencilerle ilgili gerekli önlemlerin alınması,
- 2) Öğrencilerin madde bağımlılığı, uyuşturucu ve benzeri madde kullanma, bulundurma ve satma konusunda korunması,
- 3) Öğrencilerin cinsel istismar, taciz ve her türlü olumsuz davranışlardan korunması,
- 4) Öğrencilerin akran zorbalığı ile fiziksel ve ruhsal yönden zarar görmemeleri için şiddet, tehdit, sataşma ve onur kırıcı davranışlara karşı korunması, bu konuda ailelerle iş birliği yapılması belirtilmiştir.

2.2.3.7. Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği

İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği ile resmî ve özel ilköğretim, ortaöğretim okullarında akademik çalışmalarla birlikte, öğrencide

güven ve sorumluluk duygusu geliştirme, yeni ilgi alanları oluşturma, beceriler kazandırma amacıyla bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda düzenlemeler yapılmıştır.

Bu yönetmeliğin 12. maddesinde; “Öğrencilerin; ailesine, çevreye ve topluma duyarlı, gönüllü çalışma bilincine sahip, sorun çözen ve çözüm üreten, resmî, özel, sivil toplum kurum ve kuruluşları ile iş birliği içinde çalışma becerilerini geliştirmiş birer fert olarak yetişmeleri için toplum hizmeti çalışmalarına yer verilir.” İfadesi kullanılmıştır. Böylece öğrencilerin toplum içinde sosyal bir birey olarak yetişmesi ve topluma yararlı bireyler olarak varlığın sürdürülmesi hedeflenmiştir.

2.2.3.8. Millî Eğitim Bakanlığı Taşımali İlköğretim Yönetmeliği

Taşımali İlköğretim Yönetmelik ile çeşitli nedenlerle eğitim-öğretime kapalı, ilköğretim okulu bulunmayan ilköğretim okullarında bulunan öğrencilerin, merkezi ilköğretim okullarına günü birlik taşınarak kaliteli bir eğitim-öğretim görmelerini amaçlanmıştır.

Okul servis aracı sürücüleri için Milli Eğitim Müdürlükleri, Emniyet Müdürlükleri ile işbirliği yaparak, uymaları gereken kurallar ve gösterecekleri davranışlar konusunda öğretim yılı başında ve uygun gördüğü zamanlarda kurs ve seminerlerle eğitime tabi tutmaktadır.

2.2.3.9. Millî Eğitim Bakanlığı “Taşımali İlköğretim” 2007/53 Nolu Genelge

Okul servis araçları eğitim-öğretim faaliyetinin bir parçasıdır ve bu konuda öğrencilerin olumsuz etkilerden korunması amacıyla, araç sürücüleri, refakatçiler ile yükleniciler öğretim yılı başında ve ihtiyaç duyulduğunda eğitime tabi tutulmaktadır. Öğrenci servis araçlarının İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan “Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği”nde belirtilen hükümlere uygun olması ve servis araçlarının trafik içerisinde sürekli denetimlerinin yapılması ve kurallara uymaları gerektiği belirtilmiştir.

2.2.3.10. Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği

Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği; zorunlu eğitim kapsamındaki okul öncesi ve diğer öğrenci taşıma hizmetlerinin düzenli ve güvenli hale getirmek, taşıma yapacak gerçek ve tüzel kişilerin yeterlilik ve çalışma şartlarını belirlemek ve denetimlerin yapılması amaçlanmıştır.

2.2.3.11. Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin amacı; kamu kurum ve kuruluşları, özel kuruluşlar ve gerçek kişiler tarafından kullanılan her türlü yapı, bina, tesis ve işletmenin, tasarımı, yapımı, işletimi, bakımı ve kullanımı aşamalarında meydana gelebilecek yangınların önlenmesi, en aza indirilmesi, can ve mal kaybının minimum düzeyde olmasını sağlamak, yangın öncesinde ve sırasında alınacak tedbirleri belirlemek, organizasyonun, eğitimin ve denetimin usul ve esaslarını belirlemektir.

Okul ve öğrenci güvenliği açısından bu yönetmeliğin 127. maddesine göre, her okulda yangın söndürme ekibi, kurtarma ekibi, koruma ekibi, ilkyardım ekibi kurulması ve 133. Maddesine göre, itfaiye teşkilatı bulunan yerlerde yangın vb. durumlarda yardımlaşma ve işbirliği için protokollere yer verilmiştir. Yönetmelikte özellikle yangın merdiveninin duvar, tavan ve tabanında hiçbir yanıcı malzeme kullanılmaması gerektiğini, yanıcı ve parlayıcı sıvıların depolandığı depo binalarının yangına en az 120 dakika dayanıklı olması gerektiği ve belirtilen şartların ihlal edilmesi durumunda yapıya kısmen veya tamamen kullanım izni verilmeyeceği belirtilmiştir.

2.2.3.12. MEB Yangın Önleme ve Söndürme Yönergesi

MEB tarafından yayımlanan “Yangın Önleme ve Söndürme Yönergesi”nin 6. Maddesine göre, MEB’nin merkez ve taşra teşkilatlarına bağlı kurum ve kuruluş ile okulların her türlü bina, tesis, araç, gereç, malzeme, her tip motorlu araç vb. yangına

karşı korunmasına ilişkin önleyici tedbirlerin alınmasından, yangın malzemesi ve yangın cihazlarının kullanılabilir durumda hazır bulundurulmasından, yangın ekiplerinin oluşturularak eğitilmesinden, çıkan yangının başlangıç anında söndürülmesinden, yangının büyümemesi için gerekli önlemlerin alınmasından ve bunlara ait planların yapılmasından genel müdür, bağımsız daire başkanları ile kurum amirleri, millî eğitim müdürleri ve okul müdürleri sorumludurlar.

2.2.3.13. Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik

Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmeliğinin amacı, deprem bölgelerinde yapılacak, değiştirilecek, büyütülecek resmî ve özel tüm binaların ve yapıların depreme dayanıklı tasarlanması ve yapılması ile mevcut binaların deprem öncesi veya sonrasında performanslarının değerlendirilmesi gerekli görülmesi durumunda güçlendirilmesi için gerekli kuralları belirlemektir.

2.2.3.14. Okul Aile Birliği Yönetmeliği

Okul Aile Birliği Yönetmeliği'nin 6. Maddesine göre, Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri ile Atatürk İnkılap ve İlkeleri doğrultusunda öğrencilerin yetiştirilmesi için; okulda uyulması gereken kurallar, zararlı alışkanlıkların ve eğilimlerin engellenmesi, ailede okulda ve çevrede bulunan tüm çocukların iyi alışkanlıklar kazanmalarını, iyi birer vatandaş olmalarını sağlayıcı tedbirlerin alınması ve okul yönetimi ile öğretmenlerine yardımcı olmaları konusunda okul aile birliğine sorumluluklar verilmiştir.

2.2.3.15. MEB Tarafından Güvenli Eğitim Ortamı Sağlamak Amacıyla Çıkarılan Genelgeler:

- 1) 18.10.1995 tarih ve 2701 sayı ile 81 nolu genelge,
- 2) 10.11.2003 tarih ve 3164 sayı ile 91 nolu genelge,
- 3) 14.10.2005 tarih ve 4344 sayı ile 95 nolu genelge,

- 4) 14.03.2006 tarih ve 3164 sayı ile 22 nolu “Öğrencilerimizin Zararlı Madde Kullanımı ve Şiddet Gibi Risklerden Korunması” genelgesi,
- 5) 1324 sayı 2006/26 nolu “Okullarda Şiddetin Önlenmesi” genelgesi,
- 6) 24.09.2007 tarih ve 2007/72 nolu “Okullarda Güvenli Ortamın Sağlanmasına Yönelik Koruyucu ve Önleyici Tedbirlerin Artırılmasına İlişkin İşbirliği Protokolü” genelgesi,
- 7) 21.09.2009 tarih ve 2009/09 nolu “Okullarda Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması” genelgesi.

MEB tarafından yayımlanan 2006/26 nolu “Okullarda Şiddetin Önlenmesi” genelgesi kapsamında eğitim kurumlarında meydana gelen şiddet olaylarının bölgesel ve yerel ölçekte incelenmesi; bu olaylara yönelik merkezi ölçekte stratejilerin geliştirilmesi ve gerekli önlemlerin alınması amaçlanmıştır. Yine bu kapsamda “Okul Vaka Analizi” uygulaması ile veri tabanı oluşturularak, elektronik ortamda takip ve değerlendirmesi yapılabilmektedir.

MEB tarafından yayımlanan 2009/09 nolu “Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması” genelgesi yayımlanmış ve 2006/26 nolu “Okullarda Şiddetin Önlenmesi” genelgeye göre 31 değişiklik yapılmıştır.

2.2.3.16. MEB ve İçişleri Bakanlığı Arasında, “Okullarda Güvenli Ortamın Sağlanmasına Yönelik Koruyucu ve Önleyici Tedbirlerin Artırılmasına İlişkin İşbirliği Protokolü” Genelgesi

MEB ve İçişleri Bakanlığı arasında 20.09.2007 tarihinde güvenliği arttırılmış eğitim ortamlarının sağlanmasına dair koruyucu ve önleyici güvenlik tedbirlerinin geliştirilmesine yönelik bir protokol yapılmıştır. Buna göre, okulun çevresinde önlemler olarak, öğrencileri şiddet olaylarına karşı korumak, madde bağımlılığı ve diğer zararlı alışkanlıklara karşı korumak ve okulların yakın çevresinde bulunan umuma açık yerler ile park, bahçelere yönelik denetimlerin yapılarak ve zararlı elektronik oyunların olumsuz etkilerine yönelik tedbirlerin alınmasını sağlamak ve de okul servis araçlarının denetimlerinin arttırılması amaçlanmıştır.

2.2.3.17. Okullardaki Ortak Kullanım Alanlarının Hijyeni

Okullardaki öğrencilerin sağlığının korunması, okulların fiziksel özelliklerinin iyileştirilmesi ve çevreden kaynaklanan olumsuz sağlık koşullarına karşı tedbirlerin alınmasına yönelik, resmi öğretim kurumlarında ortak kullanım alanlarının temizliği sağlanması ve bütün okul/kurumların beyaz bayrak alacak hale getirilmesi amacıyla eksikliklerin giderilmesini kapsamaktadır. “Beyaz Bayrak Denetim Formu”nda okullarda tespit edilen eksikliklerin Bakanlık ve mahallî imkânlarla (Özel İdare gelirlerinin yanında; okul aile birlikleri, köy tüzel kişilikleri, belediyeler, sivil toplum kuruluşlarının desteği) giderilmesi ve bu konuda gerekli kontrollerin yapılarak sağlıklı bir alt yapı oluşturulması hedeflenmiştir.

2.2.3.18. Okul Kantinlerinin Denetimi ve Uyulacak Hijyen Kuralları Genelgesi

Bu genelge, öğrencilerin ve personelin, güvenli ve sağlıklı beslenme bilinci kazanmaları, olası gıda zehirlenmeleri, bulaşıcı hastalıklar, yetersiz ve dengesiz beslenmenin önlenmesi amacıyla yayınlanmıştır. Resmi ve özel eğitim kurumlarında faaliyet gösteren kantin, kafeterya, büfe, çay ocağı vb. yerlerin gıda güvenliği ile ilgili teknik ve hijyenik şartları belirleyerek uygulanmasını ve denetlenmesini kapsamaktadır.

2.2.3.19. İlköğretim Kurumları, Ortaöğretim Kurumları Spor Yarışmaları Yönergesi

Öğrencilerin bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yeteneklerinin, millî amaçlar doğrultusunda geliştirilmesi ve yönlendirilmesinde, sağlıklı, atılgan, becerikli, üretken, dengeli bir kişilik geliştirmelerinde beden eğitimi ve spor faaliyetleri önemli etkilere sahiptir.

Yarışmalarda sporcu ve seyirci olarak katılan öğrencilerin hal ve davranışlarının, öğrencilik ve sportmenlik sınırlarını aşmayacak şekilde olması ve bununla ilgili her türlü gerekliliğin zamanında alınmasını amaçlamaktadır.

2.2.3.20. Koruyucu Güvenlik Özel Talimatı

Koruyucu Güvenlik Özel Talimatının amacı, MEB merkez ve taşra teşkilatında meydana gelebilecek her türlü sabotaj, yıkıcı faaliyet, yangın gibi durumlarda personel, evrak, bina, tesis, araç ve gereç güvenliğini ve gereken önlemlerin alınması sağlanması amaçlanmıştır.

2.2.4. Okul Güvenliği Kapsamında Yurt Dışındaki Uygulanan Mevzuatlar

BM Çocuk Hakları Sözleşmesine taraf ülkelerin, çocuklara şiddetten arındırılmış ve kaliteli bir eğitim imkânı sunma ve “okul disiplininin insani saygınlık çerçevesinde ve sözleşme hükümleriyle tutarlı bir biçimde sağlanması” konusunda sorumluluklar yüklenmiştir.

2.2.4.1. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

20 Kasım 1989 tarihinde BM Genel Kurulu tarafından “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme” kabul edilmiştir. Bu sözleşmenin 28. Maddesine göre; okul disiplininin çocuğun insan olarak taşıdığı saygınlık ile örtüşecek şekilde, sözleşmeye uygun yürütülmesi amacıyla gereken önlemlerin alınması, yerkürede cehaletin ve okur-yazar olmayan bireyin kalmaması ve çağdaş eğitim yöntemlerine, bilimsel ve teknik bilgilere kolayca erişimin sağlanması amacıyla uluslararası işbirliğinin teşvik edilmesinin gereğine yer verilmiştir.

20-30 Eylül 1990 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde gerçekleştirilen "Çocuklar İçin Dünya Zirvesi"nde Türkiye sözleşmeyi imzalayarak, bu sözleşmeye taraf olmuştur.

2.2.4.2. Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi

25.01.1996 tarihinde Strazburg'da Avrupa Konseyine üye devletler tarafından “Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi” kabul edilmiştir. Türkiye 01.02.2001 tarihinde bu sözleşmeye taraf olmuştur. Buna göre devlet ve

ailenin işbirliği ile Çocuk haklarının ve yüksek çıkarlarının geliştirilerek, çocuklara bu hakları kullanma imkanı verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi benimsenmiştir. Nitel araştırma, verilerin toplanması, toplanan verilerin analiz edilmesi, gözlem ve görüşme gibi yöntemlerin kullanıldığı, öngörülerin ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Sönmez ve Alacapınar, 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmada tarama modeli esas alınmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da şu anda var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaç edinen araştırmalar için uygun bir modeldir (Karasar, 2005). Betimsel tarama modelleri kendi içinde iki bölüme ayrılmaktadır. Bu bölümler; genel tarama ve örnek olay taramalarıdır. İlişkisel tarama modeli genel tarama yöntemi içine giren bir yöntemdir. Genel tarama modelleri; çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkındaki genel yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2005).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme metodu kullanılan araştırmalarda, gözlem yapılan özelleştirilmiş birimlerin, geneli yansıtabilecek şekilde sınıflandırılması için, belli niteliklere sahip bireyler, olgular, olaylar, canlı-cansız varlıklar ya da durumlardan oluşturulabilir. Bu durumda örneklemin tespitinde kullanılacak olan kıstaslar, örnekleme olarak değerlendirilir (Patton, 1997).

Bu araştırmadaki ölçüt okulların kuruluş yeri vd. güvenli okulla ilgili yapılmış olan akademik yayınlardır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerini temel olarak nicel veri ve nitel veri olarak sınıflandırmak mümkündür. Nitel ve nicel veriler de birincil ve ikincil veri şeklinde ayrılabilir. Veriler önceden toplanmamış ve söz konusu çalışma için ilk kez toplanacak ise birincil veri olmaktadır. Daha önce farklı bir amaçla toplanmış verilerin değerlendirilmesi ikincil veri olarak nitelendirilmektedir. Nicel veriler sayısal ya da sayılar ile ifade edilebilen veriler (boy, kilo gibi), nitel veriler ise sözel yapısındaki verilerdir (Baki ve Gökçek, 2012).

Okul güvenliği hakkında yapılan bu çalışmadaki veriler; nitel veri toplama yöntem ve tekniklerinden yararlanılarak elde edilmiştir. Belirtilen konu hakkında araştırmalar ve okul güvenliği ile ilgili bilimsel yayınlardan faydalanılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Bu çalışmanın verileri; okul kuruluş yeri seçimi, okul güvenliği ve güvenli okul gibi konularda yapılmış ulusal ve uluslararası düzeydeki akademik çalışmalardan toplanmıştır. İlgili alanyazın tarandıktan sonra, ortaokul kuruluş yerlerinin güvenli okul bağlamında değerlendirilmesine ilişkin mantıklı bir metinsel bağ oluşturulmaya çalışılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada ilgili alanyazından derlenen veriler içerik analizine uygun bir şekilde çözümlenmiştir. Çünkü içerik analizi birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniktir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013).

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada verilerin değerlendirilmesi sonucundan elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Okul İçi Güvenliğine İlişkin Bulgular

Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından 2008 yılında, Türkiye'nin 7 Bölgesinden seçilen okullarda, "Öğrencilerin şiddet Algısı" alışmasındaki verilere göre, ilk ve ortaöğretim ğrencilerinin öğrencilerin yaklaşık %25'i okul içi şiddete maruz kalmaktadır. Ortaöğretim kademesindeki öğrenciler ilköğretim kademesindekilere oranla daha fazla şiddete maruz kalmaktadır. Burada bahsedilen şiddet daha çok fiziksel şiddet olup, kısıtlayıcı, kk düşürücü vs. gibi szli şiddet ihmal edilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin yaklaşık 1/3' okulda kendilerini güvenli hissetmemektedir.

Okul içi şiddet, hem bireysel hem de çeteleşme olarak bilinen grup davranışları şeklinde gerçekleşmektedir. Çocuklar ve gençler okul içi şiddetin hem faili, hem de mağdurudurlar (Eroğul, 2010).

2007 yılında TBMM, Araştırma Komisyon tarafından hazırlanan raporda, dünyanın her tarafında gazeteler ve televizyonlardaki haber bültenleri her gün okullar ve sokaklardaki çeteler ve gençler tarafından gerçekleştirilen şiddet olaylarıyla doludur ifadeleri kullanılmıştır.

Verdugo (1999) tarafından yapılan çalışmada, okulun alansal olarak büyük olmasının ve risk faktörlerini arttırdığı ve öğrencilerin %8'inde şiddet eğilimi bulunduğu belirtilmiştir.

Akiba (2002) tarafından yapılan çalışmada, başarılı ve başarısız öğrenci sayıları arasındaki farkın fazla olduğu durumlarda daha fazla şiddet meydana geldiğinin rapor edildiği belirtilmiştir.

Tor ve Sargın (2005) tarafından yapılan çalışmada, Öğrencilerin %40.28'i birbirlerine güçlü olduklarını ispat etmek, %38.83'ü konuşarak sonuca varamadıkları, %12.58'i haklarını korumak ve %8.24'ü daha önce kendilerine şiddet uygulayan arkadaşlarına karşılık için şiddete başvurdukları belirtilmiştir.

Dönmez tarafından 2001 yılında yapılan çalışmada, yasal düzenlemelere rağmen okullarda şiddet olaylarının meydana gelmeye devam ettiği, okul çevrelerinde uyuşturucu madde satıcılarının ve çetelerin bulunduğu, özellikle şehir merkezlerinde bulunan okullarda yüksek duvar ve parmaklıklarla çevrili olmasına rağmen, isteyen herkesin okula rahat bir şekilde girebildiği dolayısıyla okullardaki güvenlik önlemlerinin yeterli olmadığı, okullarda güvenlik sorunu ile ilgili gerekli ve yeterli çalışmanın yapılmadığını ve öğrencilerin bazen okula suç aletleri getirerek, öğretmenleri ve okul müdürünü tehdit edebildiklerini belirtilmiştir.

4.2. Okul Dışı Güvenliğine İlişkin Bulgular

Okullarda karşılaşılan şiddet olayları ile okulun bulunduğu bölge oldukça önemlidir. Okul çevresinde şiddete dayalı olumsuzluklar, öğrencileri olduğu kadar okulları da olumsuz yönde etkilemektedir (MEB, 2008).

4.3. Okul Güvenliğinin Niçin Gerekli Olduğuna İlişkin Bulgular

Postema tarafından 2006 yılında yapılan çalışmada öğrencilerin kendilerini güvende hissetmedikleri ve güvensiz bir ortamda öğrenmeye odaklanamadıkları belirtilmiştir.

4.4. Okul Güvenliği Kapsamında İdarecilere Düşen Görevlere İlişkin Bulgular

Öğrencilerin şiddet, saldırganlık, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı, cinsel taciz gibi istenmeyen durumlara karşı korunmaları trafik, yangın, sel, deprem gibi afet

olaylarında can güvenliklerinin sağlanması okul yöneticilerinin en önemli görevlerinden biridir. Okul yöneticisi, öğrencilerin okul kurallarına uymalarından ve öğrencilere bu kuralların uymasını sağlayacak ve denetleyecek personelin çalışmalarından sorumludur. Güvenlik hakkında öğrencilerle, velilerle ve toplumla iletişim kurmak da okul yöneticilerinin görevleri arasındadır. Müteakiben bilimsel, çağdaş bir okul ikliminin meydana getirilmesinden sorumludur (Dönmez, 2001).

4.5. Okul Güvenliği İle İlgili Öğretmenlere Ve Diğer Personellere Düşen Görevlere İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin güvenli okul konusunda izleyeceği stratejinin ilk sırasında konu ile ilgili eğitimlerin alınması, duyarlı olunması bulunmaktadır. Bu doğrultuda öğretmenlerden beklenen görevler; bireysel ve kurumsal kimlikleri ile materyal ve eğitsel yönetim desteğinin sağlanması, işbirliği halinde kalınması, yerinde etkin denetim ve kontrollerin sağlanması, pozitif disiplin yöntemlerinin uygulanması ve örnek model olmaktır. Öğrencilerin topluma ve dünyaya faydalı bireyler olmalarını sağlamaktır. Aynı zamanda öğrencileri terör örgütleri ve yasa dışı radikal gruplara karşı korumak ve öğrencilerin karşılaşabileceği sorunlarda yol gösterici ve destek olmaktır (Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2017).

4.6. Okul Güvenliği İle İlgili Ailelere Düşen Görevlere Dair Bulgular

Çocukların saldırgan ve yıkıcı davranış sergilemelerinde, aile içindeki anlaşmazlıklar, boşanma, işsizlik, ekonomik sıkıntılar, hastalıklar veya yeni bir şehre taşınma gibi faktörler etkili olmaktadır (Yavuzer, 2000).

Şiddet eğilimi nedenlerine bakıldığında, ailelere ait bazı ortak unsurların etkilerinden bahsedilebilir. Bunlar arasında, ailenin disiplin becerilerinin zayıf ya da gereğinden fazla olması, uygunsuz, tutarsız davranışların sergilenmesi, çocuk yetiştirme konusunda farklı anlayışların uygulanmasıyla karışıklık yaratılması, öfke kontrolünün zayıf olması veya olmaması, aile içi çatışma, uyumsuz çiftler, şiddet,

istismar gibi unsurlar şiddete yönelimi tetikleme etkisinde bulunmaktadır (Eroğul, 2010).

Okulda şiddetin artması eğitimcileri “Şiddet olayları niçin meydana gelmektedir?” sorusunu sormaya yöneltmiştir. Bu sorunun cevabında temel olarak üç etkiden bahsedilmiştir. Bunlar (a) değişen ailesel, toplumsal yapı ve yaşam; (b) toplumun şiddeti normal ve kabul edilebilir olarak nitelendirmesi ve (c) silah ve uyuşturucuya kolayca erişim (Johnson ve Johnson, 1995)

4.7. Okul Güvenliği İle İlgili Kamu Kurumlarına Düşen Görevlere Dair Bulgular

Gelir dağılımındaki dengesizlik, demografik değişimler ve şehirleşme gibi etmenler şiddetle doğrudan bağlantılıdır (DSÖ Türkiye İrtibat Ofisi, 2002). Toplumdaki adaletsiz gelir dağılımı ve yüksek oranda yoksullaşma şiddeti oluşturan etmenler arasında bulunmaktadır (Durmuş ve Gürkan, 2005). Şiddet üzerinde etkili olan unsurlar, bir ülkenin yönetimin kalitesi, kanunları ve uygulama oranı ve toplumsal koruma politikaları ile ilişkilidir (DSÖ Türkiye İrtibat Ofisi, 2002).

4.8. Okul Güvenliği İle İlgili Yerel Yönetimlere Düşen Görevlere Dair Bulgular

Okul güvenliğinin sağlanması konusunda yerel yönetimlere oldukça önemli görevler düşmektedir. Yerel yönetimlerin misyonlarının bir parçası da okul çevresinde sosyal ihtiyaçları karşılayacak alanlar oluşturmak, parklar ve bahçelerin düzenlenmesini ve sayı olarak arttırılmasını sağlamak, ücretsiz sportif faaliyet alanlarını kullanıma açmak ve sosyal bütünleşme açısından olumlu katkılar sağlamaktır. Bunun yanında okulların daha fonksiyonel hale dönüştürülmesinde destek olmak, okulları sadece ders saatleri içerisinde aktif olarak kullanılan yerler olmaktan çıkarmak, halkın eğitim alanında eksiklerinin giderilmesine katkı sağlamak, yerel halkın ve öğrencilerin okulları ikinci evleri olarak sahiplenmelerini sağlamak olarak bazıları sıralanabilir (Tekin ve Kılıç, 2010).

Bazı okullar yaygın terör faaliyetleri gibi problemleri bölgelerde yer almaktadır. Bu tarz bir ortamda yaşayan çocukların olumsuz şartlardan uzaklaşması ve sosyalleşmeleri amacıyla bu okullardaki öğrencilere müzik, resim ve beden eğitimi öğretmenleri tarafından sosyal içerikli eğitim verilmeli, teşvik edilmeli ve buna yönelik fırsatlar sunulmalıdır. Bu okullarda görev yapan rehber öğretmenlerin gerçek anlamda çocuklara rehberlik etmesi sağlanmalıdır. Sosyal hizmet uzmanlarından destek almaları sağlanmalıdır (Tekin ve Kılıç, 2010).

Milli Eğitim Müdürlüğü'nün yanı sıra ilgili diğer kurumların da okul güvenliği hususunda üzerlerine düşen görevleri yerine getirmeleri gerekmektedir. Okul çağındaki çocuklara yönelik çeşitli projeler geliştirmelidirler. Çocukların farklı konularda bilinçlenmesi için panel, konferans, sosyal aktiviteler düzenlenmelidir. Örneğin Emniyet yetkilileri sadece kendisine ihtiyaç olduğunda okullarda bulunmamalı, diğer zamanlarda da okullarda varlığını göstermelidir (Tekin ve Kılıç, 2010).

Okul yöneticilerinin %20'si yerel yönetimlerin yeterli desteği sağladığını, % 60'ı ise kısmen ilgi gösterdiğini ve % 20'si hiç ilgi göstermediğini ifade etmişlerdir. Yapılan incelemeler sonucunda okullara yerel yönetimler tarafından yeterli ilginin gösterilmediği düşünülmektedir. Toplum desteğinden mahrum kalan eğitim kurumlarının verimliliğinin tartışılması (Eroğul, 2010).

4.9. Okul Güvenliği İle İlgili Okul Servis Sürücülerine Düşen Görevlere Dair Bulgular

MEB tarafından 2018 yılında yayımlanan Trafik Genel Eğitim Planına göre, okul servis araç şoförlerinde trafik kültürü oluşturmak ve güvenli sürücülük farkındalığının artırılması amacıyla bir protokol imzalanmıştır. Protokol kapsamında yapılan eğitimlerde 108.000 okul servis araçları şoförüne; mevzuat bilgisi, trafikte hak ihlalleri sonucu birey, toplum ve çevreye verilen zararlar, temel ilk yardım eğitimi, güvenli sürüş ve temel trafik kuralları, servis aracı ve çocuğun güvenliği, hızın sürüş güvenliğine olan etkisi, servis sürücülüğü ve trafik ihlalleri, çocuk ve

asayiş, çocuk ve trafik (çocuk trafik kaza istatistikleri, çocuk trafik kaza nedenleri, yaş gruplarına göre trafik algısı, yaş gruplarına göre risk algısı, çocukların trafik ortamında fiziksel ve mental dezavantajları), araç içi davranışlar, stres yönetimi, güvenli sürüşü etkileyen psikolojik faktörler ve meslek etiği konularında bilgiler verilmiştir. Verilen bu eğitimler neticesinde servis şoförlerinde %22.3 oranında bilgi artışı olduğu gözlemlenmiştir (Trafik Genel Eğitim Planı, 2018).

MEB tarafından 2018 yılında yayımlanan Trafik eylem planına göre, servis sürücülerinin, trafik adabına ilişkin paylaşımların yanı sıra trafik işaret ve levhaları, öğrenci servislerine binme ve inme, karşıdan karşıya geçme, emniyet kemeri takma, yaya yolu kullanma ve hız kurallarına ilişkin eğitimler de öğrencilere verilmekte, çocukların edindikleri bilgileri aile bireyleriyle de paylaşması vurgulanmaktadır. servis şoförlerinin trafik güvenliği, ilk yardım ve iletişim becerileri konularında kapasitelerinin geliştirilmesi sağlanmaktadır (Trafik Genel Eğitim Planı, 2018).

4.10. Okul Güvenliği İle İlgili Dijital Ortamın Oluşturduğu Tehditlere Dair Bulgular

İnternetin aşırı kullanımı ve ayrı kalındığında yoksunluk hissinin yaşanması internet bağımlılığı olarak tanımlanmaktadır. Adölesan dönemindeki çocuklarda görülme sıklığı daha fazladır. Sanal dünyada karşılaşılan çocuk istismarı, gerçek hayatta da önemli kadar bir sorundur. Çocukların gelişimi için önemli olan bu tür durumlara karşı çocukların korunması ebeveynlerin sorumluluğundadır (Haskan ve Yıldırım, 2012).

Sanal ortamın en önemli risklerinden biri de duygusal, fiziksel ve cinsel saldırıdır. Çocuklar sosyal paylaşım siteleri, sohbet odaları, akıllı telefon uygulamaları, sosyal ağlar gibi çevrim içi alanlarda tanıştıkları bireylerle gerçek anlamda buluşma sonucu cinsel taciz, fiziksel şiddet, psikolojik sorunlar, depresyon, kaçırılma hatta ölümle sonuçlanan olaylarla karşı karşıya kalabilmektedir. Çocukların çevrim içi tacizinin tanımlanmasına yönelik açık belirtiler yoktur. Cinsel ya da fiziksel istismarda olduğu gibi fiziksel muayenede bulguya ulaşılamamaktadır. Bunu teşhis edilmesi çok daha

zor, rehabilitasyonu ise güçtür. Bu duruma maruz kalan çocuklarda travma sonrası stres bozukluğu veya duygu durum bozukluğu ile karşılaşılabilir. İnternet ortamı ya da aracılığı ile oluşan cinsel istismarda da diğer suçlarda olduğu gibi kolluk kuvvetleri, siber suçlar daire başkanlığı ve savcılık bildirimlerinin yapılması gerekir. Sanal ortamda istismar sonrası, olayı aile ile paylaşabilme, olaydan zarar görmeyi azaltan en önemli faktördür. Buna rağmen çocukların sadece dörtte biri sanal ortamda karşılaştıkları cinsel tacizi ailelerine bildirmektedir. Sanal ortamda kötü muameleye maruz kalan çocukların rehabilitasyonunda aile desteği önemlidir. Aile desteğinin yetersiz kalması durumunda; kalıcı ve ağır psikiyatrik durumlar gözlemlenebilir (Topçu, 2018).

Şiddetle ilişkili alanlardan birisi de medyadır. Özellikle televizyon ve şiddet arasındaki ilişki 1950'li yıllardan bu yana araştırılmış olup çocukları üç yolla etkilemektedir. Bunlar: Model alma yoluyla, sorun çözme yolu olarak şiddeti öğrenme aracılığıyla ve de bu tür davranışların sonuçlarına karşı duyarsızlaşma yoluyla etkilediği ifade edilmiştir (Erol, 2009).

Küreselleşen Dünya'da olay ve olguların olumlu veya olumsuz etkileri bilgisayar, internet, televizyon ve cep telefonu teknolojisi gibi bilgi iletişim araçlarının kullanılmaya başlaması ile yüz yüze insan ilişkileri şeklindeki gerçek yaşam yerine, sanal gerçeklik uygulamalarına dönüşmüştür. Böylece aile ve toplumların yapısında bozulmalara, geleneksel ve toplumsal değerlerden uzaklaşmasından kaynaklanan özellikle çocuk ve gençlerde madde bağımlılığı ile şiddet olaylarının yaşanmasına sebep olmuştur (Erol, 2009).

Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de şiddet olaylarının artışından kitle iletişim araçları sorumlu tutulmaktadır. Medyada ortaya çıkan şiddetin üç önemli tesiri olduğu belirtilmektedir. Birincisi, yüksek düzeydeki şiddet görüntülerine maruz kalan çocukların agresif tutumları daha çok kazanacakları ve izledikleri şiddet görüntülerinden sonra akranları ile daha çok agresif davranış sergileyecekleri yönündeki yaklaşımdır. İkincisi, kronik ve uzun süreli olarak medya vasıtasıyla

şiddete maruz kalan kişilerin, şiddet davranışına ve onun sonuçlarına giderek daha çok ilgisiz kalmaya başladıkları yönündedir. Silahla öldürme ya da ateş etme, patlama, araba çarpışmaları/kaza gibi olayların izlenmesi çocuklarda şiddet davranışının normal bir davranış olarak algılanmasına neden olabilir (Eroğul, 2010).

Yapılan çalışmalar incelendiğinde dijital ortamın, bilgisayar, internet, televizyon ve cep telefonu teknolojisinin doğru ve etkin kullanılmasının çocukların gelişimine katkı sağladığı, ancak çok uzun sürelerde, bilinçsiz, kontrolsüz kullanımının faydasından çok zararlarının olduğu tespit edilmiştir. Bu zararlar arasında öncelikle çocukların fiziksel, ruhsal, bilişsel gelişimlerinin negatif yönde değişmesi sonra sanal ortamda ve sanal ortam vasıtası ile gerçek ortama taşınarak yaşanabilecek cinsel istismar, kaçırılma, öldürülme, dünya genelinde oynanan ve sonuçları daha çok intihar eğilimi ile son bulan mavi balina gibi sanal oyunların geri dönüşü olmayan ya da tedavisi çok uzun süren psikolojik rahatsızlıklara neden olduğu görülmektedir.

Okul çağındaki çocukların internet kullanımı ve kullanıcı sayılarının her geçen gün arttığı göz önünde bulundurarak, sanal ortamda şiddet içerikli oyun, yayın, video vs. uygulamaları ile çok fazla karşılaşılması çocukların bu tür olumsuz olayları kanıksamalarını ve normal bir durum olarak algılamalarını ve okullarda ve günlük yaşamlarında kendini koruma, kendini ispat etme, kendini güçlü gösterme gibi duygu durumlarına şiddete başvurmayı olağan görmelerine ve uygulamalarına neden olduğu görülmektedir.

Görme düzeyinin zayıflamasına dair yapılan araştırmalar doğrultusunda, bu durumun ve bu duruma bağlı algı bozukluklarının okul çağındaki çocuklar üzerinde önemli bir konu olduğu tespit edilmiştir.

Dijital ortamın kontrolsüz fazla kullanılması toplumsal ve geleneksel değerlerin dejenerasyonuna neden olduğu ve bu dejenerasyonun okul çağındaki çocuklar üzerinde de etkili olduğu ve bir kısır döngü olarak devam ettiği ve katlanarak artacağı düşünüldüğünde geleceği tehdit eden konulardan biri olarak değerlendirilmiştir.

Dijital ortamın kullanımı okullarda belirlenen mevzuatlar kapsamında yapılmalı ve okul yazılım programları ile amaç dışında kullanılmasının engellenmesi oldukça önemlidir. Ailelerin de bu konuda önce duyarlı davranarak çocuklarını bilgilendirmeleri, çocuklarını bu konuda kontrolsüz bırakmamaları, çocuklarının kullandığı teknolojik aletlerde gerekli filtre ayarlarını yapmaları ve bununla ilgili yazılımlardan faydalanmaları önemli çözümler arasında yer almaktadır.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR

Bu çalışmada okul içinde ve dışında güvenlik, okul güvenliğinin niçin gerekli olduğu, bu konuda paydaşlara düşen görevler, mevcut durum ve alınması gereken önlemlere yönelik yapılan bilimsel çalışmalar incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara da bakıldığında:

5.1.1. Okul İçi Güvenliğine İlişkin Sonuçlar

Okullarda meydana gelen şiddet, öğrenci ve öğretmenler üzerinde olumsuz etkilere neden olmakta ve akademik başarının düşmesine neden olmaktadır.

Günümüzde uygulanan tüm mevzuatlara ve alınmaya çalışılan tüm önlemlere rağmen okullarda meydana gelen şiddet oranında herhangi bir azalma olmamakla birlikte artış meydana gelmektedir.

Okulun büyüklüğü ile şiddet olayları arasındaki ilişki olduğu unutulmamalı ve okul tasarımları ya da iyileştirilmeleri yapılırken gereğinden büyük ve ihtiyaç dışı alanların projeye dahil edilmemesi faydalı olacaktır.

Etkin öğretim yaklaşımların uygulanması için öğretmen ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek, ideal fiziksel özelliklere sahip güvenli okullara ihtiyaç vardır.

Öğrencilerdeki şiddet eğiliminin ortadan kaldırılması için rehberlik servisinin yapıcı katılımları çok önemlidir. Öğrencilere doğru iletişim tekniklikleri ile iletişim kurabilme ve kendilerini ifade edebilme yetisinin kazandırılması, üstünlük kurma hissinin temelinde yatan noktalara yönelik çözümlerin geliştirilmesi alınacak önlemlerin başında gelmektedir.

Yaklaşık olarak son 20 yıl içerisinde yapılan yurt içi ve yurt dışı çalışmaları incelenmiş olup okul güvenliği hakkında yeterli bilimsel çalışmanın yapıldığı, ulusal politikalarla desteklendiği ancak uygulama noktasında ihtiyaçların gerisinde kaldığı tespit edilmiştir.

5.1.2. Okul Dışı Güvenliğine İlişkin Sonuçlar

Okulların bulunduğu bölgelerde sıkı denetimlerin yapılması güvenlik zafiyetinin önlenmesinde oldukça önemlidir. Bu sayede okullardaki eğitimlerin daha etkin ve verimli olmaları sağlanacaktır.

5.1.3. Okul Güvenliğinin Niçin Gerekli Olduğuna İlişkin Sonuçlar

Toplumsal değerlere bağlı, bilimsel, yenilikçi eğitim modelleri ile küreselleşen dünyaya ve gelişen teknoloji entegre, çağın gereklerine uygun, ülkesine, dünyasına faydalı birer dünya vatandaşının yetiştirilmesini amaçlayan, verimli bir okul ikliminin oluşturulması için okul güvenliği çok önemli ve gereklidir. Gelecekte karşımıza çıkabilecek daha büyük ve daha tehlikeli olayların önlenmesi ve geleceğimizi sağlam temeller üzerine kurulmuş bir dünyada sürdürmek ve geleceğimizi sigortalamak için okul güvenliği gereklidir.

5.1.4. Okul Güvenliği Kapsamında İdarecilere Düşen Görevlere İlişkin Sonuçlar

Okul güvenliği konusunda idarecilere düşen görevler, çok boyutlu bir konu olan okul güvenliğine ilişkin tüm paydaşlar ile işbirliği halinde hareket ederek, belirlenen stratejiler doğrultusunda gerekli önlemlerin alınması, yapılacak olan tüm iş ve işlemlerin organizasyonun yapılmasını sağlamaktır.

5.1.5. Okul Güvenliği İle İlgili Öğretmenlere Ve Diğer Personellere Düşen Görevlere İlişkin Sonuçlar

Okul güvenliğine ilişkin öğretmenlere düşen görevler, öncelikle sağlıklı, bilinçli, bilgili, araştırmacı, kendini geliştiren, uyumlu, sakin, sabırlı, soğuk kanlı, empati

yetisi güçlü, çalışkan olmaktır. Önce kendisine faydalı olmayan bireyler diğerlerine de faydalı olamayacaktır. Şiddet eğilimli ya da ruhsal rahatsızlığı olan bir öğretmenin okul güvenliği konusunda etkinliğinden söz etmek mümkün değildir. Bu bulgu diğer paydaşlar için de geçerlidir.

5.1.6. Okul Güvenliği İle İlgili Ailelere Düşen Görevlere Dair Sonuçlar

Okul güvenliği konusunda ailelere düşen görevlerin başında öncelikle çocuklarıyla ilgilenen, anlayışlı, yeterli ve kaliteli zaman ayıran, aynı zamanda çocuğunun özgürlüğünü kısıtlamayan ve kişisel sınırlarına müdahale etmeyen, doğru iletişim ve çocuk gelişimi tekniklerini bilen ve uygulayan, risklere karşı öngörülü olan ve gerekli önlemleri alan, eğitim durumu ne olursa olsun kendini geliştirmeye devam eden, görev ve sorumluluklarını bilen ve yerine getiren, duyarlı, dikkatli, ilgili, farkındalık düzeyi yüksek, çevreye, dünyaya, insanlara saygılı, aile ve toplum içinde uyumlu ve çocuklarını da bu bahsedilen niteliklerle donanımlı bir şekilde yetiştirmektir. Okul güvenliği konusunda tüm paydaşlarla işbirliği halinde olmak ailelere düşen görevlerdir.

5.1.7. Okul Güvenliği İle İlgili Kamu Kurumlarına Düşen Görevlere Dair Sonuçlar

Kamu kurumlarına düşen görevler, her sosyal devletin üstlendiği misyon gibi ülke genelinde insanların huzur ve refah içinde yaşamalarını sağlayacak düzenlemeler yapmak, bunları uygulamak ve denetlemektir. Okul güvenliği konusunda da aynı misyonu yerine getirmeli ve ilgili tüm kurum ve kuruluşların işbirliği içerisinde huzurlu, refah, eşit, verimli, yenilikçi, bilimsel eğitim öğretim ortamı oluşturulması konusunda düzenlemeler yapmak, uygulamak ve denetlemektir. Çocukların ihtiyaç duydukları fiziksel, ruhsal, bilimsel, teknolojik gereksinimlerine cevap vermektir.

5.1.8. Okul Güvenliği İle İlgili Yerel Yönetimlere Düşen Görevlere Dair

Sonuçlar

Okul güvenli konusunda yerel yönetimlere de görev düşmektedir. Güvenli bir toplumun inşasında, gelişim çağındaki çocukların ve yetişkinlerin fiziksel, ruhsal, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının karşılayacak alanların meydana getirilmesi, sosyalleşmenin sağlanması çok önemlidir. Bu anlamda yerel yönetimler tarafından yapılan çalışmaların yeterli olduğunu söylemek doğru olmayacaktır.

5.1.9. Okul Güvenliği İle İlgili Okul Servis Sürücülerine Düşen Görevlere Dair

Sonuçlar

Okul güvenliği kapsamında servis sürücülerine düşen görevler sağlıklı, mutlu, huzurlu bir şekilde yaşadıkları alanlardan aldıkları çocukların, etkili ve kaliteli eğitim gördükleri, eğitim kurumlarına-okullara, zamanında ve eksiksiz bırakmak daha sonra eğitim faaliyetinin bitiminde tekrar aynı şekilde okuldan alarak yaşadıkları alana, ailelerine teslim edilmelerini sağlamak ve tüm bu aşamalarda dikkatli, korumacı ve kibar bir şekilde, taşıdıkları emanet çocuklara, toplumumuzun gerçek toplumsal değerlerini yansıtacak iyi bir rol model olmaktır.

5.1.10. Okul Güvenliği İle İlgili Dijital Ortamın Oluşturduğu Tehditlere Dair

Sonuçlar

Yapılan çalışmalar incelendiğinde dijital ortamın, bilgisayar, internet, televizyon ve cep telefonu teknolojisinin doğru ve etkin kullanılmasının çocukların gelişimine katkı sağladığı, ancak çok uzun sürelerde, bilinçsiz, kontrolsüz kullanımının faydasından çok zararlarının olduğu görülmüştür. Bu zararlar arasında öncelikle çocukların fiziksel, ruhsal, bilişsel gelişimlerin negatif yönde değişmesi sonra sanal ortamda ve sanal ortam vasıtası ile gerçek ortama taşınarak yaşanabilecek cinsel istismar, kaçırılma, öldürülme, dünya genelinde oynanan ve sonuçları daha çok intihar eğilimi ile son bulan mavi balina gibi sanal oyunların geri dönüşü olmayan ya da tedavisi çok uzun süren psikolojik rahatsızlıklara neden olduğu anlaşılmaktadır.

Okul çağındaki çocukların internet kullanımı ve kullanıcı sayılarının her geçen gün arttı göz önünde bulundurarak, sanal ortamda şiddet içerikli oyun, yayın, video vs. uygulamalarının çok fazla karşılaşılmaması çocukların bu tür olumsuz olayları kanıksamalarını ve normal bir durum olarak algılamalarını ve okullarda ve günlük yaşamlarında kendini koruma, kendini ispat etme, kendini güçlü gösterme gibi duygu durumlarına şiddete başvurmayı olağan görmelerine ve uygulamalarına neden olduğu görülmektedir. Görme düzeyinin zayıflamasına dair yapılan araştırmalar doğrultusunda, bu durumun ve bu duruma bağlı algı bozukluklarının okul çağındaki çocuklar üzerinde önemli bir konu olduğunu tespit edilmiştir. Dijital ortamın kontrolsüz fazla kullanılması toplumsal ve geleneksel değerlerin dejenerasyonuna neden olduğu ve bu dejenerasyonun okul çağındaki çocuklar üzerinde de etkili olduğu görülmüştür.

5.2. ÖNERİLER

5.2.1. Okul İçi Güvenliğine İlişkin Öneriler

Yaklaşık olarak son 20 yıl içerisinde yapılan yurt için ve yurt dışı çalışmaları incelenmiş olup okul güvenliği hakkında yeterli bilimsel çalışmanın yapıldığı, ulusal politikalarla desteklendiği ancak uygulama noktasında ihtiyaçların gerisinde kaldığı görülmüş ve birlikte, işbirlikçi, uygulanabilir, denetleyici yaklaşımların en kısa sürede benimsenerek hayata geçirilmelidir.

Okulların tamamında sertifikalandırılmış güvenlik görevlisi, kamera kayıt sistemi ve gerek duyulması halinde detektörlerden yararlanılmalıdır. Öğrenci ve okul çalışanlarına yönelik okul içinden ve dışından gelebilecek her türlü tehlike önceden belirlenerek gerekli tedbirler alınmalıdır.

Okulların fiziksel yönden standartlara uygunluğu denetlenmelidir.

5.2.2. Okul Dışı Güvenliğine İlişkin Öneriler

Okulların bulunduğu bölgelerde sıkı denetimlerin yapılması güvenlik zafiyetinin önlenmesi, gerekli bölgelerde okul polislerinin görevlendirilmesi, gelişmiş teknolojilerden faydalanarak, şiddet eylemi gerçekleşmeden zamanında tedbirler alınmalıdır.

5.2.3. Okul Güvenliğinin Niçin Gerekli Olduğuna İlişkin Öneriler

Toplumsal değerlere bağlı, bilimsel, yenilikçi eğitim modelleri benimsenmeli küreselleşen dünyaya ve gelişen teknoloji entegrasyon sağlanmalı, çağın gereklerine uygun, ülkesine, dünyasına faydalı birer dünya vatandaşının yetiştirilmesini amaçlayan, verimli bir okul iklimi oluşturulmalı ve gelecekte karşımıza çıkabilecek daha büyük ve daha tehlikeli olaylar önlenmeli ve sağlam temeller üzerine kurulmuş bir geleceğin gerekleri yerine getirilmelidir.

5.2.4. Okul Güvenliği Kapsamında İdarecilere Düşen Görevlere İlişkin Öneriler

Okul güvenliği konusunda idareciler gelişmeleri takip etmeli, okul güvenliğine ilişkin tüm paydaşlar ile işbirliği halinde hareket ederek, belirlenen stratejiler doğrultusunda gerekli önlemlerin almalı ve yapılacak olan tüm iş ve işlemlere dair planlamanın yapılmasını sağlamalıdır.

5.2.5. Okul Güvenliği İle İlgili Öğretmenlere Ve Diğer Personellere Düşen Görevlere İlişkin Öneriler

Okul güvenliği konusunda öğretmenler kendilerini geliştirmeli, bilinç düzeyini arttırmalı, sahip olduğu tüm bilgi ve yeteneklerini diğer paydaşlar ile paylaşmalıdır. Okul güvenliği konusunda idare ve diğer paydaşlar ile işbirliği halinde olmalıdır.

5.2.6. Okul Güvenliği İle İlgili Ailelere Düşen Görevlere Dair Öneriler

Okul güvenliği konusunda aileler çocuklarının fiziksel, psikolojik ve diğer gereksinimlerini takip etmeli, ilgilenmeli, aile ve toplum kurallarını öğretmeli

özgüvenli, sağduyulu, üretken, saygılı, faydalı birer birey yetiştirmeli bu konuda kendi eksiklikleri varsa gidermelidir. Okul güvenliği konusunda tüm paydaşlarla işbirliği halinde olmalı ve üstüne düşen görevleri yerine getirmelidir.

5.2.7. Okul Güvenliği İle İlgili Kamu Kurumlarına Düşen Görevlere Dair Öneriler

Kamu kurumlarına düşen görevler, her sosyal devletin üstlendiği misyon gibi ülke genelinde insanların huzur ve refah içinde yaşamalarını sağlayacak düzenlemeler yapmak, bunları uygulamak ve denetlemektir. Okul güvenliği konusunda da aynı misyonu yerine getirmeli ve ilgili tüm kurum ve kuruluşların işbirliği içerisinde huzurlu, refah, eşit, verimli, yenilikçi, bilimsel eğitim öğretim ortamı oluşturulması konusunda düzenlemeler yapmak, uygulamak ve denetlemektir. Çocukların ihtiyaç duydukları fiziksel, ruhsal, bilimsel, teknolojik gereksinimlerine cevap vermektir.

5.2.8. Okul Güvenliği İle İlgili Yerel Yönetimlere Düşen Görevlere Dair Öneriler

Okul güvenli konusunda yerel yönetimler gelişim çağındaki çocuklar ve yetişkinlerin fiziksel, ruhsal, sosyal ve kültürel ihtiyaçları karşılayacak alanlar meydana getirmelidir. nu söylemek doğru olmayacaktır.

5.2.9. Okul Güvenliği İle İlgili Okul Servis Sürücülerine Düşen Görevlere Dair Öneriler

Okul güvenliği kapsamında servis sürücülerini görevlerinin kendilerini geliştirmesi, mevzuatlar kapsamında da yer alan eğitimlere katılarak bilinç düzeyini arttırmalıdır.

5.2.10. Okul Güvenliği İle İlgili Dijital Ortamın Oluşturduğu Tehditlere Dair Öneriler

Dijital ortamın kullanımı okullarda belirlenen mevzuatlar kapsamında yapılmalı ve okul yazılım programları ile amaç dışında kullanılması engellenmelidir. Ailelerin de

bu konuda önce duyarlı davranarak çocuklarını bilgilendirmeli, çocuklarını bu konuda kontrolsüz bırakmamaları, çocuklarının kullandığı teknolojik aletlerde gerekli filtre ayarlarını yapmaları ve bununla ilgili yazılımlardan faydalanmalıdırlar.

KAYNAKÇA

- Agron, J. & Anderson, L. (2000). School security by the numbers. *American School & University*, 72(1), C1-C11.
- Akiba, M., LeTendre, G. K., Baker, D. P., & Goesling, B. (2002). Student Victimization: National and School System Effects on School Violence in 37 Nations. *American Educational Research Journal*, 39(4), 829–853.
- Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü (2017). Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Şubesi, “Okullara Güvenli Ortamın Sağlanmasına Yönelik Koruyucu ve Önleyici Tedbirlerin Artırılması Strateji ve Eylem Planı ve Uygulama Kılavuzu”, 2017 – 2018.
- Baki, A. & Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 1-21.
- Bass, R. (2004). The Impact of School Culture on School Safety: An Analysis of Elementary Schools in Southwestern Metropolitan School District. (Unpublished Doctoral Dissertation). The University of Arizona, Tucson, A.Z.
- Benekos, P. J., Merlo, V. & Cook, B. (2002). A preliminary study of student attitudes of juvenile justice system. *Journal of Criminal Justice Education*, 13(2), 273-296.
- Binns, K., & Markow, D. (1999). The Metropolitan Life survey of the American teacher, 1999: Violence in American’s public school-five years later. Retrieved November 1, 2006. From <http://www.metlife.com/Applications/Corporate/WPS/CDA/PageGenerator/0,4132,P2323,00.html>.
- Bucher, K. T. & Manning, M. L. (2005). Creating safe schools. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 79(1), 55-60.
- Buffo, D. M. (2005). An Investigation of the Perceptions of Students, Teachers and Parents Concerning within the Elementary Schools of a Large Suburban School District. (Unpublished Doctoral Dissertation). Loyola University, Chicago, IL
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Clark, K.L. & Blendinger, J. (1996). A Study of the Knowledge and Skills of Teachers on School Safety.

- Cowan, D. M. and Persaud, G. (2002). Principal leadership and the impact of character education on academic improvement and discipline. Paper presented at the annual meeting of International Society for Educational Planning (ISEP). Istanbul, Turkey (Hotel Kalyon).
- Çinkır, Ş. & Kepenekçi, Y. (2003). Öğrenciler arası zorbalık. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 9(34), 236-253.
- Çakmak, C., Çapar, H., Konca, M., ve Korku, C. (2017). Bir halk sağlığı sorunu olarak çocuklara yönelik şiddet: Gazete haberleri üzerinden bir araştırma. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(7), 85-101
- Çalık, T., Özbay, Y., Özer, A., Kurt, T. ve Kandemir, M. (2009). İlköğretim okulu öğrencilerinin zorbalık statülerinin okul iklimi, prososyal davranışlar, temel ihtiyaçlar ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(60), 555-576.
- Daniels, J. A. (2002). Assessing threats of school violence: implications for counselors. *Journal of Counseling and Development*, 80(2), 215-218.
- Debarbieux, E. (2009). *Okulda şiddet* (Çeviren: İsmail Yerguz). İstanbul: İletişim.
- Devoe, J. F., Peter, K., Kaufman, P., Ruddy, S. A., Miller, A. K., Planty, M., et al. (2002). Indicators of School Crime and Safety: 2002. NCES 2003–009/NCJ196753. Washington, DC: U.S. Departments of Education and Justice.
- Devoe, J. F. ve Kaffenberger, S. (2005). “Prevalence of Bullying in Schools. Students Reports of Bullying, Results 2001 School Crime Supplement to the National Victimization Survey”, <http://nces.ed.gov/pubs2005/2005310.pdf>.
- Dönmez, B. (2001). Okul güvenliği sorunu ve okul yöneticisinin rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 7(25), 63-74.
- Dönmez, B. & Güven, M. (2002). Ortaöğretimde görev yapan öğretmen ve okul yöneticilerinin okul güvenliğine ilişkin algı ve beklentileri. *Yaşadıkça Eğitim*, 74-75, 60-64.
- Dönmez, B. & Özer, N. (2009). *Okul güvenliği ve güvenli okul*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Dwyer, K. & Osher, D. (2000). *Safeguarding our children: an action guide*. Washington, DC: U.S. Department of Education and Justice, American Institute for Research.
- EPA United States Environmental Protection Agency. (2019). What is school siting?

June 17, 2019 Retrieved from,
<https://www3.epa.gov/region1/eco/uep/schoolsiting.html>

- Erden, M. & Akman, Y. (1998). *Gelişim öğrenme-öğretmen*. Ankara: Arkadaş.
- Eroğul, N. (2010). İlköğretim okullarında okul güvenliği (Edirne ili örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Erol, F. (2009). *Okulda güvenlik sorununa yol açan etkenlerin belirlenmesi*. Ankara: T. C. Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Falkingham, L. T. & Reeves, R. (1998). Context analysis a technique for analysing research in a field, applied to literature on the management of R and D at the section level. *Scientometrics*, 42(2), 97- 120.
- Finger, L. R., Craven, R.G., Marsh, H. W., & Parada, R.H. (2005). Characteristics of effective anti-bullying interventions: What research says. Haziran 20, 2011 tarihinde <http://www.aare.edu.au/05pap/abs05.htm> adresinden alınmıştır.
- Furlong, M. J., Greif, J. L., Bates, M. P., Whippe, A. D., & Morrison, R. (2005). Development of the California school climate and safety survey-short form. *Psychology in the Schools*, 42(2) 137-149
- Gorman, K. & Pauken, P. (2003). The ethics of zero tolerance. *Journal of Educational Administration*, 41(1), 24-36.
- Gottfredson, D. C., Gottfredson, G. D., & Hybl, L. G. (1993). Managing adolescent behavior: a multi-year, multi-school experiment. *American Educational Research Journal*, 30(1), 179-216.
- Güven, M. (2002). Okul güvenliğinde psikolojik danışmanların rolü ve görevleri. *Eğitim Araştırmaları*, 9, 67-72.
- Haskan, Ö. & Yıldırım, İ. (2012). Şiddet Eğilimi Ölçeği'nin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 165-177.
- Heaviside, S., Rowand, C., Williams, C., & Farris, E. (1998). Violence and discipline problems in U.S. Public Schools: 1996-1997. (NCES 98-030). Washington, DC: U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics.
- Hoy, W. K. (2003). An analysis of enabling and mindful school structures: Some theoretical research, and practical consideration. *Journal of Educational Administration*, 41, 87-108.

- Işık, H. (2004). Okul güvenliği: Kavramsal bir çözümleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 164, 1-10.
- Karal, D. (2011). *Korkmadan öğrenmek: Okul ve okul çevresi güvenliği*. Ankara: Uluslararası Sosyal Araştırmalar Kurumu Yayınları.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi* (14. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Klooster, M. V. (2002). School Of Safety At An Urban High School: An in-Depth Study Of Students' And Teachers' Perception. (Unpublished Doctoral Dissertation). Pepperdine University. Malibu.
- Kartal, T. (1999). *Değişik yaş gruplarındaki ergenlerin kimlik gelişimi sırasında okula- iş yaşantısına ve boş zamanlarını değerlendirmeye ilişkin görüşlerindeki farklılıklar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Kepekçi, Y. K. & Özcan, A. Y. (2002). Okullarda Suçun Önlenmesi. I. Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önlem e-Sempozyumu, 29-30 Mart 2001, AÜ. ATAUM, 153-163.
- King, K. (1998). Should School Uniforms Be Mandated in Elementary School? *Journal of School Health* (32-38).
- Krug, E. G., Dahlberg, L.L., Mercy, J.A., Zwi, A.B., Lozano, R. (2002a). World Report on Violence and Health, Violence – A Global Public Health Problem. Chapter 1, World Health Organization , Geneva.
- Krug, E.G., Dahlberg, L.L., Mercy, J.A., Zwi, A.B., Lozano, R. (2002). World Report on Violence and Health, Youth Violence. Chapter 2, World Health Organization , Geneva.
- Mabie, G. E. (2003). Making schools safe for the 21st century: An interview with Ronald D. Stephens. *Educational Forum*, 67, 156–62.
- Manning, M. L. & Bucher, K. T. (2003). *Classroom management: Models, applications and cases*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall
- McDonald, N. C. (2010). School siting. *Journal of the American Planning Association*, 76(2), 184-198,
- Milli Eğitim Bakanlığı Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2018/10 sayı Genelge “Okullarda Güvenlik Önlemlerinin Alınması”, 2018.

- National Council on Schoolhouse Construction. (1949). Guide for planning school plants. Nashville, TN: National Council on Schoolhouse Construction.
- Orpinas, P., & Horne, M. A. (2006). *Bullying prevention: Creating positive school climate and developing social competence*. Washington: American Psychological Association.
- Orpinas, P., Horne, A. M, Staniszewski, D. (2003). School bullying: changing the problem by changing the school. *School Psychology Review*, 32(3), 431-444.
- O'Reilly, E. M. & Verdugo, R. R. (1999). Safe school indicators: The data and social policy. *Education and Urban Society*, 31(3), 334-348.
- Öncü, E. (2007). *Bursa ilinde bulunan ilköğretim okullarına bağlı anasınıflarında görev yapan yönetici ve öğretmenler ile anasınıflarına devam eden çocukların anne-babalarının kurumun fiziksel güvenliğine ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Patton, M. Q. (1997). *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury park, CA: Sage.
- Perone, H. (1998). School Resource Officers and Students.
- Pişkin, M. (2002). Okul zorbalığı: tanımı, türleri, ilişkili olduğu faktörler ve alınabilecek önlemler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3(2), 531-562.
- Pogarsky, G. and Piquero, A.R. (2003), Can Punishment Encourage Offending? Investigating The Resetting Effect, *Journal of Research in Crime and Delinquency*.
- Reddick, T.L. & Peach, L. (1998). A Study Concerning Selected Elements of a Safe School Environment.
- Schreck, C. J., Miller, J. M. and Gibson, C. L. (2003). Trouble in the School Yard: a Study of the Risk Factors of Victimization at School
- Sharp, M. (2008). Local governments and schools: A community-oriented approach (IQ Report, Vol. 40). Washington, DC: International City/County Management Association.
- Shaw, J. W. and MacKenzie, D.L. (1992), "The One Year Community Supervision Performance Of Drug Offenders And Louisiana Doc-Identified Substance Abusers Graduating From Shock Incarceration", *Journal of Criminal Justice*,

20, pp 34-38.

Sheley, J. F., & Wright, J. D. (1998). High School Youths, Weapons, And Violence: A national survey (Research in Brief, NCJ 172857). Washington, DC: National Institute of Justice.

Sheley, J. F., & D.Wright, J. (2000). High School Youth, Weapons, and Violence: A National Survey of Weapon-Related Experiences, Behaviors, and Concerns-Final Report. . Washington, D.C: US Department of Justice.

Srichai, P., Yodmongkol, P., Chakpitak, N. & Meksamoot, K. (2013). Managing School Safety in Thailand: Assessing the Implications and Potential of a Lean Thinking. April-June,1-17.

Sönmez, V. & Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayınları.

Tekin, U. & Kılıç, M. (2010). Gelişmiş Ülkelerde ve Türkiye’de Güvenli Ortamın Sağlanması. Risk Altında ve Korunması Gereken Çocuklar Uluslararası Sempozyumu, 24-26 Nisan 2010. AKKM Dairesi Başkanlığı Yayınları. Ankara

Topçu, S. (2018). Çocuk ve sanal ortam. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 19, 27-33.

MEB. (2018). *Trafik genel eğitim planı*. Ankara: Özel Eğitim Kurumları Genel Müdürlüğü. 01.09.2019 tarihinde erişilmiştir. https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_05/02150850_01_Trafik_Eylem_PlanY.pdf

Turhan, M. & Turan, M. (2012). Ortaöğretim kurumlarında güvenlik. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(1), 121-142.

U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, National Institute of Justice, Comprehensive School Safety Initiative Report, May 2014. 01.10.2019 tarihinde erişilmiştir. <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/247757.pdf>

Verdugo, R. R. (1999). Safe schools: Theory, data and practices. *Education and Urban Society*, 31(3), 267-274.

Welsh, W. N. (2001). Effects of student and school factors on five measures of school disorder. *Justice Quarterly*, 18(4), 911-947.

Wilde, J. (1995). *Anger management in schools alternative to student violence*. Basel: Technomic Publishing Co., Inc.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Zeira, A., Astor, R. A., & Benbenishty, R. (2003). School Violence in Israel: Findings of a National Survey. *Social Work*, 48(4), 471–483.

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : HAKAN BORAZAN

Doğum Yeri ve Tarihi : ANTALYA / 20.10.1975

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ

Yüksek Lisans Öğrenimi : AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

Bildiği Yabancı Diller : İNGİLİZCE

Bilimsel Faaliyetleri : -

İş Denevimi

Stajlar : Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğü/Naciye Mumcuoğlu Lisesi

Projeler : -

Çalıştığı Kurumlar : Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olan resmî eğitim kurumları: Afyonkarahisar İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Olukpınar İlköğretim Okulu, Fatih İlköğretim Okulu, İscehisar Lisesi, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Üsküdar Mehmet Rauf Lisesi, Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü, 75.Yıl Cumhuriyet Lisesi, ATSO Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi, Gebiz Lisesi, Çandır Çok Programlı Lisesi, Döşemealtı Halil Akyüz Anadolu Lisesi, Aksu Anadolu Lisesi (halen bu görevine devam etmektedir).

İletişim

E-Posta Adresi : hbas75@gmail.com

Tarih : Kasım 2019

OKUL GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN YAPILAN ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ_Hakan BORAZAN

ORIJINALLIK RAPORU

%27

BENZERLİK ENDEKSİ

%27

İNTERNET
KAYNAKLARI

%3

YAYINLAR

%10

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

dspace.trakya.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

%8

2

www.memurlar.net

İnternet Kaynağı

%7

3

altinoz.com.tr

İnternet Kaynağı

%1

4

dergipark.gov.tr

İnternet Kaynağı

%1

5

mebk12.meb.gov.tr

İnternet Kaynağı

%1

6

www.konyayenigun.com

İnternet Kaynağı

%1

7

aydin.meb.gov.tr

İnternet Kaynağı

%1

8

mebgiris.com

İnternet Kaynağı

%1